Hac İbâdetinin Yegâne Zamânı Olan Zülhicce Ayınızı Tebrîk Eder, Yüce Rabbimizden Fazîletli Amellerine Muvaffâkıyetler Dileriz!

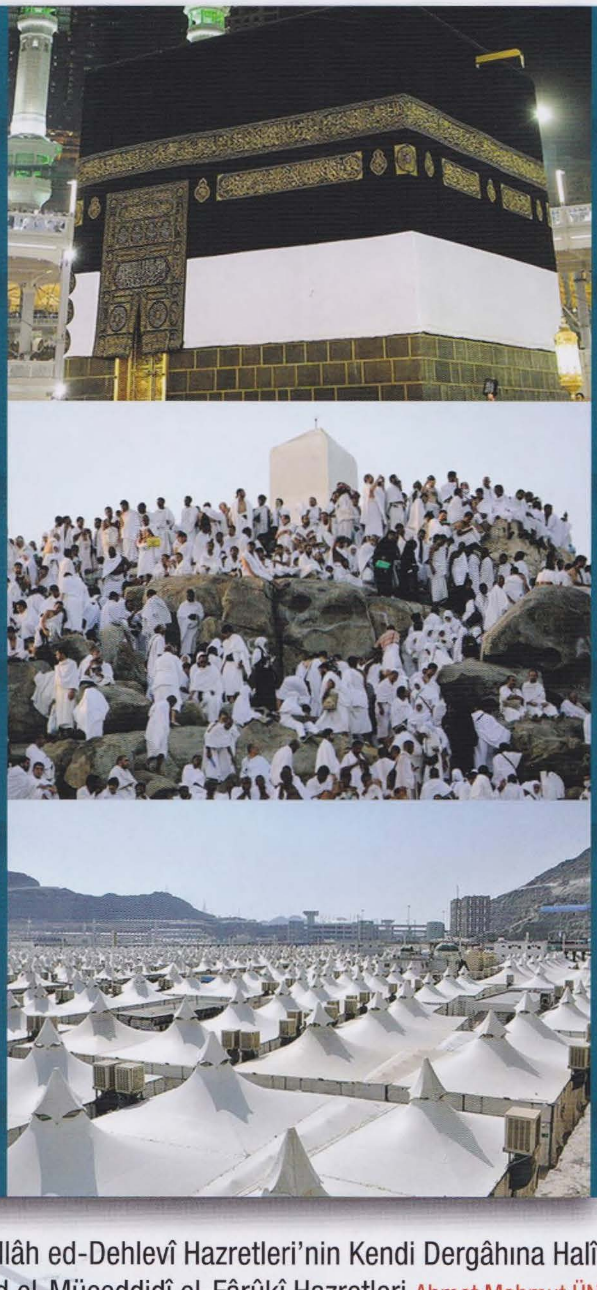
Lâlegül

Aylık İlim - Kültür ve Fikir Dergisi

Lâlegül Dergisi: Yıl: 5 Sayı:54 - Zülka'de - Zülhicce 1438 - Ağustos 2017 Fiyatı:13TL

"Allâh-u Te'âlâ Kendisine ibâdet edilmesini en çok Zülhicce'nin ilk on gününde (23 Ağustos Çarşamba - 1 Eylül Cumâ arasında) sever."

(et-Tirmizî, es-Savm:52, no:758, 3/131)

EDİTÖRDEN

Malumunuz olduğu üzere dört haram aydan üç tanesi art arda gelen Zülkâde, Zülhicce ve Muharrem aylarıdır. Bu haram aylardan ilki olan **Zülkâde Ayı** içindeyiz. Rabbim bizlere, bu haram ayların hürmetine riâyet etmek nasip eylesin.

Önümüzde, hakkında ayet-i kerime nâzil olmuş, faziletiyle alakalı pek çok hadisi şerifler vârid olmuş çok kıymetli günler ve geceler geliyor.

Nitekim Rabbimiz: "On geceye yemin olsun" *(Fecr: 2)* buyurarak, bu gecelere yemin etmiş ve kıymetine işaret etmiştir.

Rabbimizin yemin ettiği bu geceler, 22 Ağustos Salı'yı 23 Ağustos Çarşamba'ya bağlayan gece başlıyor.

Âyet-i kerimede zikredilen "on gece"den murat, "Zilhicce Ayı"nın ilk on gecesi yani Kurban Bayramı'ndan önceki on gecedir. Burada gece zikredilmiş ama günün tamamı yani gündüzü ile beraber kast edilmiştir.

Bunlar içinde de en faziletli olanlar; "Terviye, Arefe ve Nahr (Kurban Bayramı) Günleridir..

Halk arasında "on günler" diye bilinen bu mübarek günler aynı zamanda huccâc-ı kirâmın mukaddes beldelerde hac göreviyle meşgul oldukları çok kıymetli vakitlerdir. Öyle ki, bu on günlerde yapılan ibadet kadar hiçbir günde yapılan ibadet Allah'a daha sevimli gelmez.

Nitekim bir hadisi şerifte Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Allah-u Teala'nın indinde Zilhiccenin ilk on gününden daha makbul ve amellerin Allâh-u Teala'ya daha sevimli olduğu başka bir gün yoktur."

Bunun üzerine Ashabı Kiram: Ya Resûlellah! Onun benzeri bir gün Allah yolunda cihadda da yok mudur? diye sorduklarında, buyurmuşlardı ki: **Onda da yoktur. Ancak bir kimse ki, malıyla ve canıyla Allah yolunda cihada çıkıp da** (şehid olup) **onlardan hiçbir şeyle geri dönmeyen kimse müstesna."**

Ebu Derda *(Radıyallahü anh)* der ki: "Zülhiccenin ilk günlerinde çok dua ediniz. Çok istiğfar ediniz. Çokça sadaka veriniz.

Çünkü Ben Resûlüllah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)*'den:

'Zülhiccenin ilk gününün sevabından mahrum kalanlara yazıklar olsun' dediğini işittim. Özellikle Zülhiccenin dokuzuncu (yani arefe) günü oruç tutmayı ihmal etmeyiniz. Çünkü bu günün orucunda hiç kimsenin sayamayacağı kadar çok hayır vardır."

Bir adam geldi ve Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)*e:

- Ya Resulellah! Arefe Günü orucu hakkında ne buyurursunuz? diye sordu.

Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* şöyle cevap verdi:

- Arefe Günü tutulan orucun, geçmiş ve gelecek yılın günahlarına keffaret olacağına Allah'ın rahmetinden ümid ediyorum.

İmâm-ı Nevevî *(Rahimehullah)* "keffareti ümid edilen günahların" günah-ı seğâirden olduğunu belirtmiştir. Gelecek senenin günahına kefaret olması ise, Mevla Teala'nın kişiyi günahlardan koruyacak olmasıdır. Veya şayet bir günah işlerse, geçmiş senenin kefareti kadar kendisine sevap ve rahmet ihsan edilir, demektir.

Ayrıca siz okurlarımıza şunu da hatırlatmak isteriz ki;

Kurban Bayramı'nda kurban kesecek olan kardeşlerimiz bu on günlerde, mukaddes topraklarda hac için ihrama girenler gibi, tıraş olmasın ve tırnak kesmesinler. Bunu, Bayram Günü kurbanlarını kestikten sonraya bıraksınlar. Zira kesilen kurbanın her uzvuna karşılık, kurban kesenin de uzuvlarını Mevla Teala cehennemden azad edecektir.

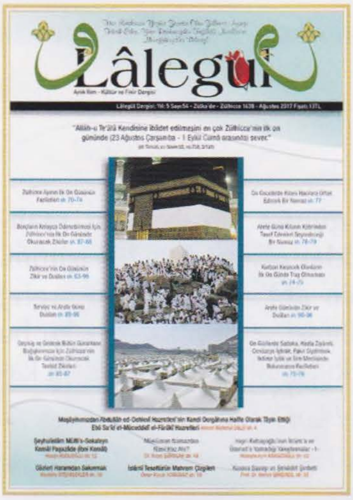
Said b. Cübeyr *(Radıyallâhu Anh)*:

"Bu on gecelerde lambalarınızı söndürmeyin." buyurmuştur, yani uyanık olun ve ibadetle geçirin, demek istemiştir. Selef-i Sâlihîn bu on günlere çok tazim etmiş, ibadetle-oruçla ihya etmeye gayret etmişlerdir.

Mevla Teala bizleri de, bu on günlere ulaşıp en güzel şekilde ihya etmeye muvaffak eylesin.

Fi Emanillah!

Mustafa Özşimşekler

LÂLEGÜL DERGİSİ ADINA İMTİYAZ SAHİBİ
Tuana Basın Yayın

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Mustafa ÖZŞİMŞEKLER

GENEL MÜDÜR
Gürsel YILDIZ

REKLAM İLETİŞİM
reklam@lalegulfm.com

YAYIN TÜRÜ
Aylık İlim-Kültür ve Fikir Dergisi

BASIM YERİ
Matsis Matbaa Hizmetleri
Tevfikbey Mah. Dr. Ali Demir Cad. No: 51
Sefaköy/ İSTANBUL
Tel:0212 624 21 11
www.matbaasistemleri.com

YURTİÇİ ABONELİK BEDELİ (12 AYLIK)
150 TL

YURTDIŞI ABONELİK BEDELİ (12 AYLIK)
180 Euro

ABONELİK ÖDEMESİ İÇİN BANKA HESAP BİLGİLERİ
Gürsel YILDIZ

ALBARAKA TÜRK TL HESABI
İBAN: TR14-0020-3000- 0064-8648-0000-09

ALBARAKA TÜRK EURO HESABI
İBAN: TR57-0020-3000-0064-8648-0000-11

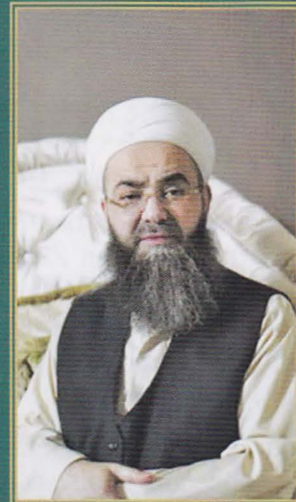
POSTA ÇEKİ HESAP NUMARASI
Gürsel YILDIZ
105 907 20

ABONE DAĞITIM
Tuana Basın Yayın
0212 912 10 06
0212 435 10 58

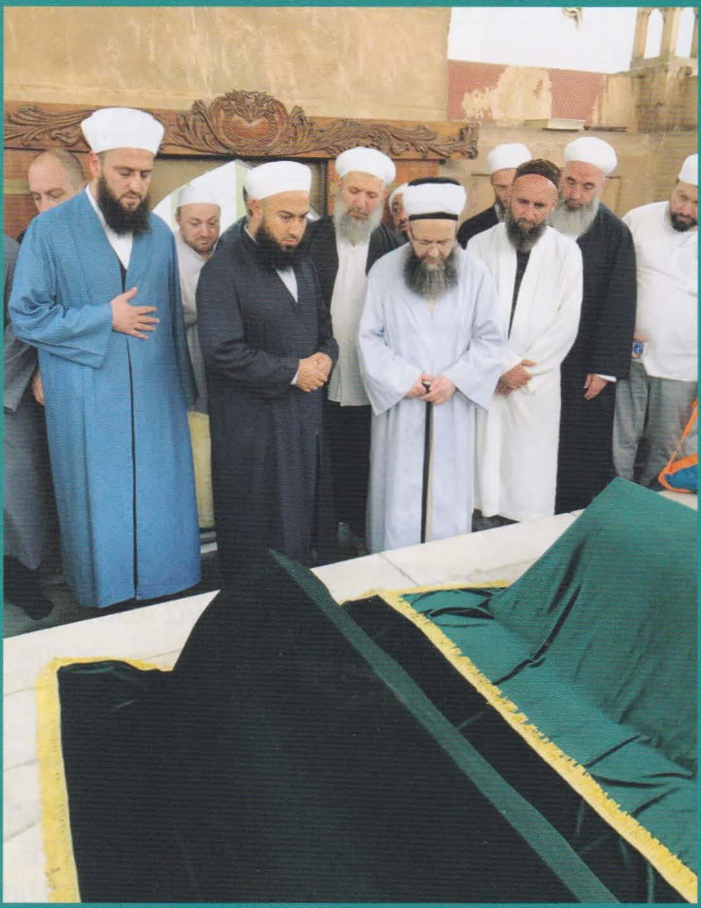
ABONE İŞLEMLERİ
0212 435 10 58
0212 912 10 06

ADRES
Tuana Basın Yayın
Çınar Mah. Osman Gazi Cad. No: 50/A
Bağcılar / İSTANBUL

İÇİNDEKİLER

• DUALAR ve ZİKİRLER •

HİNDİSTAN ZİYÂRETLERİ-7

SİLSİLE-İ MEŞÂYİHIMIZDAN ABDULLÂH ed-DEHLEVÎ HAZRETLERİ'NİN KENDİ DERGÂHINA HALÎFE OLARAK TÂYİN ETTİĞİ EBÛ SA'ÎD el-MÜCEDDİDÎ el-FÂRÛKÎ HAZRETLERİ

AHMET MAHMUT ÜNLÜ

Bizlere bir kere daha uzak mesâfeleri sağ-sâlim olarak katettirip Hindistan topraklarına giderek silsile-i aliyyemizin yüce ricâlini ve sâir meşâyihı ziyâret etmeyi nasîb eden **Rabbimiz**'e hamd ettikten ve **Rasûlü** ile Ehl-i Beyti'ne salât-ü selâm ettikten sonra **Yüce Mevlâmız**'dan niyâzımız bütün sevenlerimizi, okurlarımızı ve bizleri o zatların şefâatlerine nâil kılmasıdır. Âmîn!

Muhterem okurlarım! Geçtiğimiz Aralık, Ocak, Şubat, Mayıs, Haziran ve Temmuz aylarındaki yazılarımda Hindistan'da ziyâretleri ile şerefyâb olduğumuz zevât-ı kirâmdan **Muhammed Bâkîbillâh Hazretleri** ve hulefâsından, **İmâm-ı Rabbânî Ahmed el-Fârûkî es-Serhendî Hazretleri** ile babasından, oğullarından ve halîfelerinden, özellikle **Muhammed Ma'sûm Hazretleri** ile **Seyfüddîn Ebu'l-Berekât Hazretleri, Seyyid Nûr Bedâyûnî Hazretleri, Cân-ı Cânân el-Mazhar Hazretleri** ve **Abdullâh ed-Dehlevî Hazretleri**'nin terceme-i hâllerinden bir nebze de olsa bahsetmiştim.

Bu ay da inşâallâh silsile-i meşâyihımızdan Hindistan'da medfûn bulunan yedi zattan sonuncusu olan **Abdullâh ed-Dehlevî** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri**'nin, vefât edeceği hastalığı esnâsında "Benden sonra yerime siz oturursunuz." diyerek kendi tekkesine halîfe olarak tâyin ettiği ve vefâtından sonra şeyhinin yanına defnedilen **Ebû Sa'îd el-Müceddidî el-Fârûkî** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri**'nin terceme-i hâlinden bir nebze de olsa bahsetmek istiyorum.

Allâh-u Te'âlâ cümlemize bu yüce zatların şefâatlerini nasîb eylesin. Âmîn!

- Ebû Sa'îd el-Müceddidî el-Fârûkî *(Kuddise Sirruhû)* Hazretleri -

Ebû Sa'îd el-Fârûkî *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri** Hindistan'da yetişen meşhur velîlerdendir. **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri**'nin torunlarındandır. Babasının ismi **Sâfî**'dir. 1782 (H.1196) senesinde Mustafa Âbâd (Râmpûr)da doğdu.

Ebû Sa'îd el-Fârûkî *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri** daha çocukken, sâlih ve kıymetli bir zat olacağının alâmetleri yüzünden okunuyordu. Çocukluğunda, çocukların düşkün oldukları oyun ve eğlenceler ile hiç meşgûl olmadı. On yaşında Kur'ân-ı Kerîm'i ezberledi. Kur'ân-ı Kerîm'i tertîl üzere o kadar güzel okurdu ki, dinleyenler kendilerinden geçerdi. Tecvîd ilmini, kırâat âlimlerinden olan **Kārî Nesîn** *(Rahimehullâh)*tan öğrendi.

Kur'ân-ı Kerîm'i ezberledikten sonra, aklî ve naklî ilimleri öğrenmeye başladı. Önemli ders kitaplarını **Müftî Şerefüddîn** *(Rahimehullâh)*tan okudu.

Şâh Veliyyullâh ed-Dehlevî'nin oğlu **Mevlânâ Refî'uddîn**'den hadîs ilminde ders aldı. ***"Kādı Beyzâvî Tefsîri"***ni ve ***"Sahîhu Müslim Şerhi"***ni de ondan okudu. ***"Sahîhu'l-Buhârî"***yi ise yine **Mevlânâ Refî'uddîn**'den, şeyhi **Abdullâh ed-Dehlevî** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri**'nden ve kendi dayısı **Sirâc Ahmed** *(Rahimehullâh)*tan okuyup rivâyet ve nakletme icâzeti aldı.

Ebû Sa'îd el-Fârûkî *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri** aklî ve naklî ilimleri öğrendikten sonra, tasavvuf ilmini öğrenip bu yolda yetişti. Tasavvufta önce babasından feyz aldı. Babası onu tasavvufta bir müddet yetiştirdikten sonra "Ey oğlum! Senin himmet kuşun çok yükseklere uçmaktadır." dedi. Bundan sonra Kādirî yolunun o zamanki meşhur şeyhi **Şâh Dergâhî Hazretleri**'nin hizmetine gidip, on iki sene, derslerine ve sohbetlerine devâm etti. Nefsini ve kalbini ıslâh için çok gayret göstererek nefsin isteklerini yapmamaya gayret etti. Böylece dünyâdan yüz çevirdi, çok oruç tuttu.

Şeyh Ebu'l-Hayr Hazretleri'nin kabr-i şerîfi — *Ebû Sa'îd el-Müceddidî el-Fârûkî Hazretleri'nin kabr-i şerîfi* — *Abdullâh ed-Dehlevî Hazretleri'nin kabr-i şerîfi* — *Cân-ı Cânân el-Mazhar Hazretleri'nin kabr-i şerîfi*

Yetişmek için ne lâzımsa yaptı. Nihâyet hocası **Şâh Dergâhî Hazretleri** ona Kādirî yolundan icâzet ve hilâfet verdi.

Ebû Sa'îd el-Fârûkî *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri** bundan sonraki hâlini şöyle anlatmıştır: "**İmâm-ı Rabbânî** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri**'nin ***"Mektûbât"***ını okurken anladım ki, tasavvufta bu derecelere ulaşmama rağmen, henüz kemâlât-ı nisbet-i Ahmedî'ye kavuşamamışım. Bu sebeple Delhi'ye gidip oradan, Pânîpet şehrinde bulunan (Habîbullâh Cân-ı Cânân el-Mazhar *(Kuddise Sirruhû)* Hazretleri'nin halîfesi olan) **Senâullâh Pânîpetî el-Mazharî Hazretleri**'ne bir mektup gönderdim ve bu nisbete kavuşma arzumu bildirdim. Buna cevâben gönderdiği mektupta kendisi bana **Abdullâh ed-Dehlevî** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri**'nin sohbetine gitmemi tavsiye etti."

Ebû Sa'îd el-Fârûkî *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri**'nin üç oğlu vardı. Birincisi **Ahmed Sa'îd**'dir. İkincisi **Abdülğanî el-Müceddidî**'dir ki bu zâtın ***"İncâhu'l-hâce"*** isminde ***"Sünenü İbni Mâce"*** üzerine yazdığı çok müfîd bir şerhi elimizde mevcuttur. Üçüncüsü oğlu da **Abdülmuğnî**'dir. *(Rahimehumüllâhü Te'âlâ)*

- Abdullâh ed-Dehlevî *(Kuddise Sirruhû)* Hazretleri'ne Talebe Olması -

Ebû Sa'îd el-Fârûkî *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri** 1810 (H.1225) senesinde Muharrem ayının yedinci günü **Abdullâh ed-Dehlevî** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri**'nin sohbetine kavuştu. Fevkalâde izzet ve ikrâm gördü. **Abdullâh ed-Dehlevî** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri** ondan talebe yetiştirmesini isteyince "Efendim! Ben buraya istifâde etmek için geldim." cevâbını verdi.

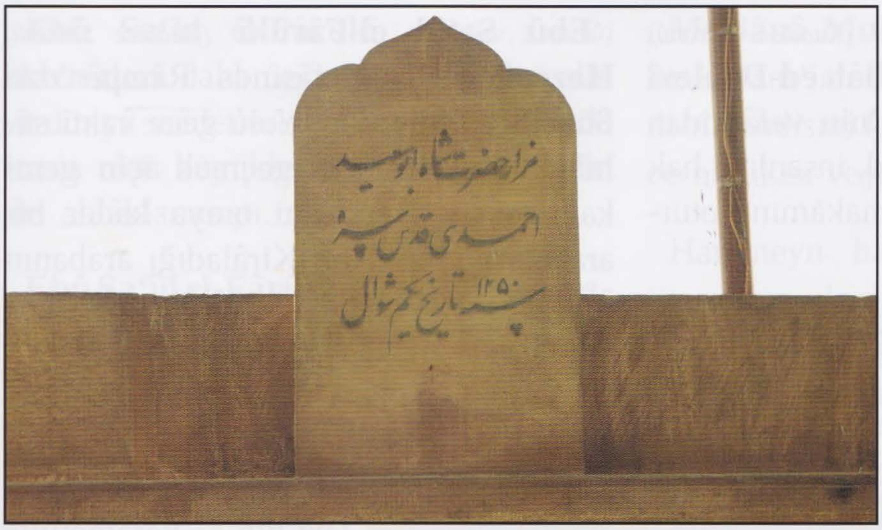
Bunun üzerine daha ziyâde iltifât ve teveccühe kavuşup **Abdullâh ed-Dehlevî** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri**'nin meşhur talebelerinden oldu. Birkaç ay sohbetlerinde bulunduktan sonra (İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'ne âit olan) Müceddidiyye'den, ayrıca Çeştiyye ve Kādiriyye yollarından icâzet verip mezûn eyledi. Talebelerinin çoğunu ona havâle etti.

O sırada mânevî terbiye için **Abdullâh ed-Dehlevî** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri**'nin dergâhında bulunan **Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri** ve **Seyyid İsmâ'îl Medînî** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri** gibi âlim zatlar da kendisinden istifâde ettiler. Mürşidi **Abdullâh ed-Dehlevî** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri** talebelerine hitâben: "Mürîdin irâdesi (kendi arzu ve isteği), **Ebû Sa'îd**'in irâdesi gibi olmalı. Zîrâ o, hocalığı bırakıp talebeliği tercih etti." buyurdu.

Ebû Sa'îd el-Fârûkî *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri** tam on beş sene **Abdullâh ed-Dehlevî** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri**'nin sohbetine devâm etti. Onun vefâtından sonra da vasiyeti üzere yerine geçerek mürîdleri yetiştirmeye başladı.

Ebû Sa'îd el-Fârûkî Hazretleri'nin kabr-i şerîfinde duâ ederken

Ebû Sa'îd el-Fârûkî Hazretleri'nin mezar şâhidesi

- Abdullâh ed-Dehlevî *(Kuddise Sirruhû)* Hazretleri'nin, Ebû Sa'îd el-Müceddidî el-Fârûkî *(Kuddise Sirruhû)* Hazretleri'ni Halîfe Tâyin Etmesi -

Abdullâh ed-Dehlevî *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri** son hastalığı esnâsında Luknov'da (Leknev'de) bulunan **Ebû Sa'îd el-Fârûkî** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri**'ne kısa zamanda birçok mektuplar yazıp "Benden sonra yerime siz oturursunuz." diye bildirdi.

Maksatları onu kendi makāmına oturtmak idi. Bu mektuplardan birinde biraz da sitem ederek kendisine şunları söylemektedir:

"Nesebi ve hasebi yüksek **Şâh Ebû Sa'îd Sâhib Hazretleri**! **Allâh-u Te'âlâ** size selâmet versin. Esselâmü aleyküm ve rahmetullâh! Bugünlerde (bâsur) kaşıntım, zayıflığım ve nefes darlığım arttı. Oturmak ve kalkmak çok güçleşti. Ayrıca bel ağrıları da bunlara eklendi. Namazları ayakta kılamıyorum. Şu anda ağır hastayım. Oturmaya bile tâkatim yoktur. Sizin gelmeniz çok uygun olur. **Mevlevî Beşâretullah Sâhib** evindekiler hasta olduğu için evine gitti. Gelip gelmeyeceği belli olmaz. Bundan önce yine sizi buraya çağıran birkaç mektup yazıp göndermiştim. Buraya gelmeyi düşünmediğinize hayret ettim. Bu fakîrin görünüşe göre düzelmesi, sıhhat bulması imkânsız gibidir. Çok yazık ki siz bu kadar gecikebiliyorsunuz. Mısrâ:

'Bu işte güzeller naza çekerler.'

Görüyorum ki bu yüksek hânedânın makāmına oturmak bizden sonra size verildi. Önceki hastalığım esnâsında sizin, bizim makāmımızda oturduğunuzu ve kayyumluğun (âlemi mânen yönetme makāmının) size verildiğini gördüm. Bu garip teveccühlere sizden daha kābiliyetli başka biri yoktur. Bu mektubumu alır almaz bu tarafa hareket ediniz ve kâmil oğlunuz **Ahmed Sa'îd**'i, orada (Leknev'de) kendi yerinize bırakınız."

Ebû Sa'îd el-Fârûkî *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri** hocasının bu emri üzerine kendi yerine oğlu **Ahmed Sa'îd el-Fârûkî**'yi bırakıp Delhi'ye gitti. Bir cumartesi günü idi. **Abdullâh ed-Dehlevî** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri**, yanında bulunan **Mevlevî Kerâmetullâh Sâhib**'e "Çabuk **Meyân Sâhib**'i (yânî Ebû Sa'îd'i) çağırınız." buyurdu.

Mevlevî Sâhib acele kalkıp, **Ebû Sa'îd el-Fârûkî** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri**'ni çağırdı. Kapıdan içeri girince, **Abdullâh ed-Dehlevî** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri** bakışlarını ona çevirdi ve bu hâl üzere 22 Safer 1240 (16 Ekim 1824) senesinde, kuşluk vakti murâkabe hâlinde iken, bu sıkıntılarla dolu dünyâdan ayrıldı ve dergâhın yanında türbesi bulunan, şeyhi **Habîbullâh Cân-ı Cânân el-Mazhar** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri**'nin yanına defnedildi.

Ebû Sa'îd el-Fârûkî *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri**, hocası **Abdullâh ed-Dehlevî** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri**'nin vefâtından sonra yerine geçerek irşâd, insanlara hak ve hakîkatleri bildirme makāmına oturdu.

Dokuz yıl kadar tâliplerin irşâd ve hidâyeti ile meşgul oldu. Güzel yollarının îcâbı olan acıları, şiddetleri, yoksulluk ve darlıkları hep kendisi göğüsledi.

Ebû Sa'îd el-Fârûkî Hazretleri'nin kabr-i şerîfinin başında duâ ederken

- Bâzı Kerâmetleri -

Ebû Sa'îd el-Fârûkî *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri**'nin talebelerinden birinin karşısına bir gün bir aslan çıktı, hemen hocasını hatırlayıp imdâdına yetişmesini istedi. **Ebû Sa'îd el-Fârûkî** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri** birdenbire gözüküp elinde tuttuğu bir sopa ile arslana vurup oradan uzaklaştırdı.

Nevvâb Ahmed Yâr Hân'ın hanımının hiç çocuğu olmazdı. Çocuğu olması için **Ebû Sa'îd el-Fârûkî** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri**'nden duâ istedi. Duâsı bereketiyle birçok çocuğu oldu.

Ebû Sa'îd el-Fârûkî *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri** bir kimseye evinin yanacağını işâret etmişti. Gerçekten evi yandı.

Ebû Sa'îd el-Fârûkî *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri** bir defâsında Râmpûr'dan Sünbül'e gidiyordu. Yolu gece vakti sâhile ulaştı. Karşıya geçmek için gemi kalmamıştı. Kendisini oraya kadar bir arabacı götürmüştü. Kirâladığı arabanın sâhibi gayr-i müslim idi. Sâhile gelip durduklarında arabacıya "Arabayı suya sür." buyurdu. O da heybeti karşısında korkup arabayı suya sürdü. **Ebû Sa'îd el-Fârûkî** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri**'nin kerâmetiyle araba suya batmadı. Normal bir yolda gibi sürüp karşıya geçtiler. Gayr-i müslim arabacı onun bu kerâmeti karşısında hayret edip Müslüman oldu.

Meyân Ahmed el-Asğar şöyle anlatır: "Bâzen uyuyup kalır, teheccüd namazı kılamazdım. Bu hâlimi **Ebû Sa'îd el-Fârûkî** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri**'ne arz ettim. Buyurdu ki: 'Bizim hizmetçiye söyleyin, teheccüd zamânında bize hatırlatsın sizi kaldıralım. Bu kadarı bize, diğeri size âit olsun.'

Bundan sonra teheccüd saati gelince, sanki birisi gelip beni kaldırırdı. Böylece bir daha teheccüd namazımı kaçırmadım."

- Ahlâk-ı Hamîdeleri -

Hak âşıklarının, susamışların kalplerini **Allâh-u Te'âlâ**'nın mârifeti ile doldurdu. Bütün ecdâdı gibi İslâm dînini yaymaya çalıştı. Bâzı talebelerinin ricâsı üzerine yazdığı ***"Hidâyetü't-tâlibîn"*** kitabı Fârisî olup pek kıymetlidir.

Ebû Sa'îd el-Fârûkî *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri** daha önce yaşamış olup din ve dünyâ saâdetleri için her şeylerini fedâ etmiş olan büyüklerin yaşayış ve ahlâkı ile ahlâklanmıştı.

Ebû Sa'îd el-Fârûkî *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri** buyurdu ki: "**Allâh-u Te'âlâ**'nın sonsuz ihsânı, kullarından birine eriştiği zaman, o kulunu kendi dostlarından birinin hizmetine ulaştırır. O da nefsinin isteklerine uymamayı ve ona ağır gelen şeyleri yapmayı, yâni İslâmiyet'e uymayı emir buyurur. Böylece onun bâtınını yâni kalbini ve nefsini temizler. Bu zamanda talebenin hizmetleri kusurlu ve dağınık olduğu için, bu yolun büyükleri, müntesiplerine önce zikretmeyi yâni **Allâh-u Te'âlâ**'yı kalbi ile anmasını emrederler. Amel ve ibâdetlerde ve her işte orta yolda olmayı emredip nice kırk günlük çilelere bedel olan teveccühlerini dâimâ talebeleri üzerinde bulundururlar.

Mürîdlerine Ehl-i Sünnet îtikādına göre inanmayı, sünnet-i seniyyeye uymayı, bütün bidatlerden sakınmayı emrederler. Mümkün oldukça azîmetle amel edip ruhsatlara kapılmamalarını tenbih ederler."

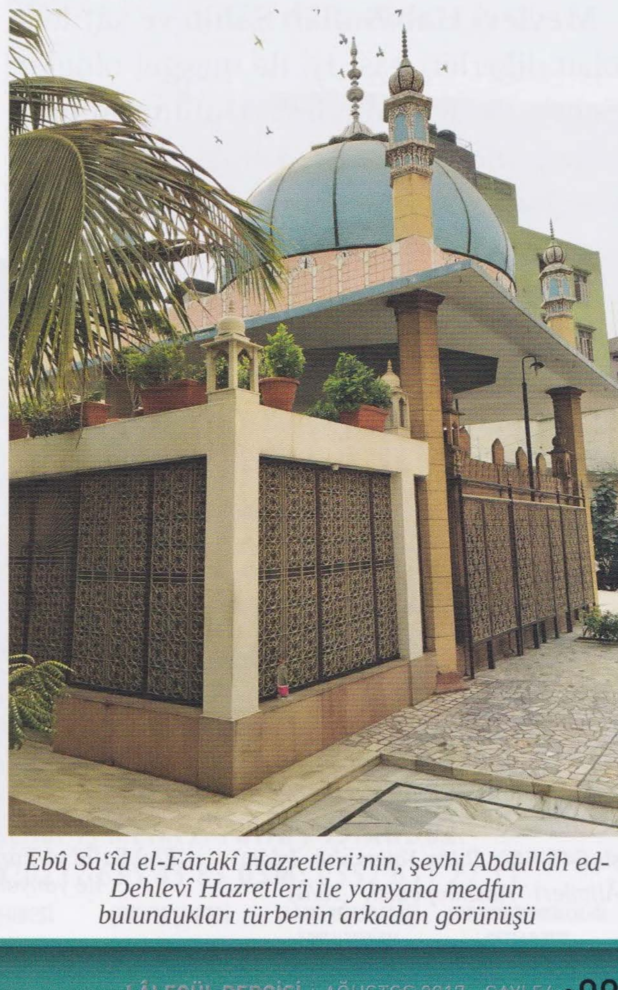
- Haccetmek İçin Haremeyn-i Şerîfeyn'e Gidişi -

Ebû Sa'îd el-Fârûkî *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri** 1833 (H. 1249) senesinde hacca gitti. Oğlu **Şâh Ahmed Sa'îd**'i kendi yerine bıraktı. Her uğradığı şehir halkı, gelişini şeref, nîmet ve bereket bilip sohbetine koştu. Ramazân-ı Şerîf'te Bander Münebbî'de idiler. Burada terâvîh namazında bir hatim okudu. Şevvâl'in başında gemiye binip Zülhicce'nin başında Cidde'ye ulaştılar.

Mevlânâ Muhammed Cân o zamanlar Harem'in en büyük âlim sayılırdı ki o dahî kendisini karşılamaya geldi. Zülhicce'nin ikisi veyâ üçünde Mekke'ye gitti.

Haremeyn halkı, kadıları, müftîleri, ümerâ ve ulemâsı ile birlikte son derece tâzim ve hürmetle huzûruna geldiler. Şeyh **Abdullâh Sirâc**, Şâfi'î müftîsi **Şeyh Ömer**, Müftî **Seyyid Abdullâh el-Mirgânî el-Hanefî**, amcası Şeyh **Yâsîn el-Hanefî**, Şeyh **Muhammed Âbid es-Sindî** *(Rahimehumüllâh)* ve diğer meşhûr zatlar onunla görüşmeye geldiler.

Medîne-i Münevvere'ye gittiğinde ise kendisini birçok ulemâ ve sulehâ karşıladı, hattâ **Abdullâh ed-Dehlevî** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri**'nin halîfelerinden **İsmâ'îl el-Medînî** *(Kuddise Sirruhû)* da kendisini istikbâl edenler (karşılayanlar) arasında idi.

Ebû Sa'îd el-Fârûkî Hazretleri'nin, şeyhi Abdullâh ed-Dehlevî Hazretleri ile yanyana medfun bulundukları türbenin arkadan görünüşü

- Vefâtı -

Haremeyn-i Şerîfeyn'i ziyâretten sonra vatanına dönmek üzere yola çıktı. Yolda hastalığı gitgide şiddetlendi. Ramazân-ı Şerîf'in ilk günü oruç tuttu ve "Zarar vermezse hepsini tutarım." buyurdu. Ramazan'ın yirmi ikisinde Tunk beldesine geldi. **Nevvâb Vezîrüddevle** kendisine çok hürmet ve ikrâm gösterdi. Bayram günü sekerât ve ölüm hâli görüldü.

Öğle namazından sonra, bir hâfızın Yâsîn-i Şerîf okumasını emretti. Üç defâ dinledi. Sonra "Yeter." buyurdu. "Az kaldı." dedi ve "Bugün **Nevvâb** eve gelmesin. Ümerânın gelmesinden zulmet hâsıl oluyor." buyurdu. 1834 (H.1250) senesinde elli üç yaşında iken Ramazan Bayramı günü öğle ile ikindi arası vefât eyledi. Günlerden pazar idi. **Nevvâb** ve şehir halkı gelip toplandılar.

Mevlevî Habîbullâh Sâhib ve kāfilede olan diğerleri gasl işi ile meşgul oldular. Şehrin kadısı **Mevlevî Halîlurrahmân** imam oldu. Cenâze namazını kıldırdı. Cenâzesini Delhi'ye naklettiler.

Kabre koymak için tabuttan çıkardıklarında etrâfa misk kokusu yayıldı ve nihâyet mürşidi olan **Abdullâh ed-Dehlevî** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri**'nin yanına defnedildi.

(Gulâm 'Alî 'Abdullâh ed-Dehlevî, Makāmât-ı Mazhariyye, sh:167; Hocazâde Ahmed Hilmî, Hadîkatü'l-evliyâ, sh:134; 'Abdülmecîd el-Hânî, el-Kevkebü'd-dürriyye 'ale'l-Hadâiki'l-verdiyye fî ecillâi's-sâdâti'n-Nakşibendiyye, sh:641-642; İhlâs Yayıncılık, İslâm Âlimleri Ansiklopedisi, 18/8)

Önümüzdeki ay inşâallâh, **Ebû Sa'îd el-Fârûkî** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri**'nin de içerisinde medfun bulunduğu türbenin yanında bulunan Hankâh-ı Mazhariyye'deki kütüphânede görevli olan ve **Ebû Sa'îd el-Fârûkî** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri**'nin soyundan gelen **Şeyh Enes Efendi**'nin vesîlesiyle müşâhede etmekle şerefyâb olduğum **Seyfüddîn Ebu'l-Berekât** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri** ve **Habîbullâh Cân-ı Cânân el-Mazhar** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri**'nin el yazısı örneklerini yazmak istiyorum.

Yine önümüzdeki sayıda inşâallâh **Ebû Sa'îd el-Fârûkî** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretleri**'nin soyundan gelen ve **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri**'nin yedinci torunu olan, Medîne-i Münevvere'de medfun **Muhammed Mazhar Efendi** *(Rahimehullâh)*tan bir nebze de olsa bahsetmek istiyorum. Zîrâ o zat **Mahmud Efendi** *(Kuddise Sirruhû)* **Hazretlerimiz**'in dostuydu ve biz de kendisini tanımakla şereflenmiştik. **Rabbim** muvaffak eylesin.

Allâh-u Te'âlâ dostlarından dünyâda ve âhirette bizleri ayırmasın. Âmîn!

Ebû Sa'îd el-Fârûkî Hazretleri'nin, şeyhi Abdullâh ed-Dehlevî Hazretleri ile yanyana medfun bulundukları türbenin önden görünüşü

HASAN KUDUOĞLU

DEVLET-İ ALİYYE'NİN ONUNCU VE EN ÇOK ESER YAZAN ŞEYHULİSLÂMI

MÜFTİ'S-SEKALEYN KEMÂL PAŞAZÂDE (İBNİ KEMÂL)

(Rahimehullâh)

- Târihçe-i Hayât-ı Necîbesi -

Vilâdet târihi: h.873 / m.1468 - Vefât târihi: h.940 / m.1534

Şeyhulislâmlık târihi: 932 - 2 Şevvâl 940 / 1525 - 16 Nisan 1534

Şeyhulislâmlık müddeti: 8 yıl - Şeyhulislâmlar arasındaki sırası: 10.Şeyhulislâm

Meşîhat makāmındaki sırası: 10 - Meşîhatı dönemindeki pâdişâh-ı âlem: 1.Süleymân (Kānûnî)

İbni Kemâl *(Rahimehullâh)*ın asıl adı **Şemseddîn Ahmed**'dir. **İbni Kemâl** *(Rahimehullâh)* 3 Zülka'de 873 (15 Mayıs 1469) târihinde dünyâya geldi. Bâzı kaynaklarda Tokat'ta, bâzılarında ise Edirne'de doğduğu kaydedilmektedir.

Babası İstanbul'un fethinde bulunan ve devrinin tanınmış kumandanlarından olan babası **Süleymân Çelebî**'dir.

Şemseddîn Ahmed (İbni Kemâl) *(Rahimehullâh)*, **Şehzâde 2.Bâyezîd**'e lalalık yapan büyükbabası **Kemâl Paşa**'ya nisbetle **Kemâl Paşazâde**, **Kemâl Paşaoğlu** veyâ **İbni Kemâl** diye anılır.

İbni Kemâl *(Rahimehullâh)*ın dedesi **Kemâl Paşa**, **Fâtih Sultân Mehmed Hân** devri komutanlarından idi. Edirne ve İstanbul'da birçok vakıfları bulunmakta olup 875 (1470) yılı başlarında vefât etti ve Eski Odalar civârına defnolundu.

İbni Kemâl *(Rahimehullâh)*ın babası **Süleymân Çelebî**'nin 879'da (1474'te) Amasya muhâfızlığına tâyin edildiği ve **Şehzâde Bâyezîd**'in maiyyetinde bulunduğu anlaşılmaktadır. 883'te (1478'te) Tokat sancak beyliğine nakledilen **Süleymân Çelebî** İstanbul'da vefât etmiş ve babası **Kemâl Paşa**'nın Eski Odalar civârındaki türbesine defnedilmiştir.

Resim-1: İbni Kemâl Hazretleri'nin dedesi Kemâl Paşa'nın âzatlısı Ahmet Bey'in yaptırıp efendisine ithâfen Kemâl Paşa Câmii diye adlandırdığı câmi

Burada zikri geçmişken târih kitaplarında görülen "Eski Odalar" tâbirinin ne olduğunu kısaca zikretmek gerekirse, bunlar İstanbul'un fethinden sonra, şimdiki Şehzâdebaşı Câmii'nin bulunduğu yerin karşısında, yeniçeriler için yapılan kışlalara verilen isimdir.

Bu hususla alâkalı olarak **Ayvansarâyî *"Hadîkatü'l-cevâmi'"***de, aynı muhitte bulunan Kemâl Paşa Mescidi'ni anlatırken bu mescidi **İbni Kemâl** *(Rahimehullâh)*ın dedesi olan **Kemâl Paşa**'nın yaptırdığını zikreder. *(Bkz:Resim-1)*

Ama Vakıf Tahrir Defteri'nde, "Kemâl Paşa Türbesi Mahallesi" olarak kaydedilen bu mahallede, iki mescid olup hiçbirinin mezkûr **Kemâl Paşa** tarafından yapılmadığını, birinin **Kırîmîoğlu Mevlânâ Seydî Ahmedoğlu** tarafından yaptırıldığını, fakat Kemâl Paşa Mescidi olarak bilindiğini söyleyen **Ekrem Hakkı Ayverdi**, **Ayvansarâyî**'nin bu konuda yanıldığını belirtir.

İkinci mescid ise mezkûr **Kemâl Paşa**'nın âzatlısı **Ahmed Bey** tarafından yapıldığı için, belki de efendisinin adıyla Kemâl Paşa Mescidi olarak anılmıştır. Çünkü Kırîmî Muhyiddîn Mescidi 1916'da evkâf listesinin yıkık câmileri arasında yer almaktadır. Hâlbuki bahsettiğimiz bugünkü mescidin 1903 yılından beri mevcut olduğu bilinmektedir.

Bu mescid geçirdiği yangından sonra 1320 (1903) yılında **2.Abdülhamîd** devri nâzırlarından ve buraya yakın bir yerde konağı bulunan **Hasan Fehmi Paşa** tarafından yenilenmiştir ki bu zat da câminin bahçesindeki türbede eşi ile birlikte medfundur.

Velhâsıl bu mescidin bulunduğu mahallenin "Kemâl Paşa Türbesi Mahallesi" olarak bilinmesi de **İbni Kemâl** *(Rahimehullâh)*ın dedesi olan **Kemâl Paşa**'nın burada medfun bulunduğunu teyid etmektedir.

İbni Kemâl *(Rahimehullâh)*ın annesi, Îrân'dan gelip Tokat'a yerleşen **Fâtih Sultân Mehmed** dönemi kazaskerlerinden **Küpelioğlu Muhyiddîn Mehmed**'in kızıdır.

- İlmî Hayâtı -

Bir ümerâ âilesine mensup bulunan **İbni Kemâl** *(Rahimehullâh)* âilesinin nezâretinde iyi bir tahsil gördü. Kur'ân-ı Kerîm'i ezberledikten sonra Amasya ulemâsından Arap dili ve edebiyatı, mantık ve Farsça öğrenimi gören **İbni Kemâl** *(Rahimehullâh)* önce askerî sınıfa girdi ve altı bölük sipâhisi olarak **2.Bâyezîd**'in seferlerine katıldı.

Kendisinden naklen, onun vezir **İbrâhîm Paşa**'nın bir meclisinde 30 akçe ile Filibe müderrisi olan **Molla Lutfî**, ünlü akıncı kumandanı **Evrenosoğlu Ahmed**'in üst tarafına oturunca ulemânın ümerâdan (idârecilerden) daha çok îtibâr gördüğüne kānî olduğunu ve ilmiye sınıfına geçmeye karar verdiği belirtilir.

Taşköprîzâde'nin naklettiğine göre bu husûsu **İbni Kemâl** *(Rahimehullâh)* bizzat kendisi şöyle anlatır: "**Sultân 2.Bâyezîd Hân** ile bir sefere çıkmıştık.

O zaman vezîr, **Halîl Paşa**'nın oğlu **İbrâhîm Paşa** idi. Şanlı ve değerli bir vezîr idi.

Yanımızda (Yunanistan Fâtihi **Evrenos Gâzî**'nin torunu,) ünlü akıncı **Evrenosoğlu Ahmed Bey** vardı. Kumandanlardan hiçbiri onun önüne geçemez, bir mecliste ondan ileri oturamazdı. Ben ise vezîrin ve bu kumandanın huzûrunda ayakta, esas vaziyette dururdum.

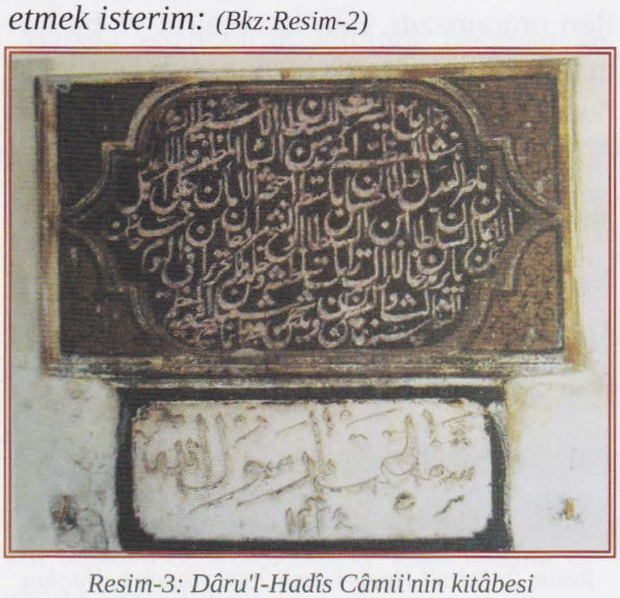
Resim-2: Dâru'l-Hadîs Câmii 2000 yılında başlatılan restorasyonla yenilenmiştir

Bir defâsında Filibe'de bir toplantı yaparken eski elbiseler giyinmiş bir âlim geldi. Bu zat kumandanlardan da yüksek yere oturdu ve kimse ona mâni olmadı. Ben buna hayret ettim. Arkadaşlarımdan birine, kumandandan da yüksek yere oturan bu zâtın kim olduğunu sordum. 'Filibe Medresesi müderrisi, âlim bir zattır. İsmi **Molla Lutfî**'dir.' dedi. 'Ne kadar maaş alır?' dedim. 'Otuz akçe.' dedi. 'Makāmı bu kadar yüksek olan bu kumandandan yukarı nasıl oturur?!' dedim. 'Âlimler ilimlerinden dolayı tâzim ve takdir olunur, herkes tarafından hürmet görürler. Kumandandan geri bırakılırsa, bu kumandan ve vezîr bile buna râzı olmazlar.' dedi.

Bunun üzerine ben de şöyle düşündüm: 'Ben bu kumandanın derecesine çıkamam, ama çalışır ve gayret edersem şu âlim gibi olurum.' Böylece ilim tahsil etmeye niyet ettim. Seferden dönünce o meşhur âlim **Molla Lutfî**'nin huzûruna gittim. Sonra Edirne'deki Dârü'l-Hadîs Medresesi müderrisliği bu zâta verildi. Ondan **'Şerhu'l-Metâli'**'in hâşiyelerini (açıklama ve ilâvelerini) okudum."

- Derkenâr (Anekdot) -

Burada zikri geçmişken, târihimiz açısından önemli olan Edirne Dâru'l-Hadîs Medresesi ve Câmii hakkında biraz mâlûmât arz etmek isterim: (Bkz:Resim-2)

Resim-3: Dâru'l-Hadîs Câmii'nin kitâbesi

***2.Murâd Hân**'ın Tunca Nehri kıyısında, Germe Kapı Caddesi'nde 838 (1435) târihinde yaptırdığı Dâru'l-Hadîs Câmii bir kubbe ve bir minârelidir. Bu câmi-i şerîf bidâyeten (başlangıçta) hadîs-i şerif nakli için medrese olmak üzere binâ olunup muahharan (sonradan) câmiye tahvîl edilmiştir.*

*Câminin adından da anlaşılacağı üzere, yapılış amacı bir hadis medresesi kurmaktı. Rivâyet edildiğine göre Edirne Kalesi'nin Kerme Kapı Caddesi denilen tenhâ ve terk edilmiş bir bölgesine, bir kış sabahı daha gün doğmadan önce inşaat ustaları toplanmaya başlamış. Bu durumu gören halk da merakla olacakları seyretmeye koyulmuştu. Az sonra Sultan **2.Murâd Hân** da buraya teşrif edince kurbanlar kesilmiş, duâlar okunmuş, çevredeki herkese ihsânlar dağıtılmış ve bizzat pâdişah tarafından bu ücrâ mekâna bir temel taşı konulmuş ve sonrasında büyük bir hızla inşaat başlamış.*

*Merakla oraya toplanan Edirneliler olayın teferruâtını (detaylarını) sonradan öğrenmişler. Meğer gece **Sultân 2.Murâd Hân** rüyâsında **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)i görmüş ve **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) kendisinden, bu mekânda bir Dâru'l-Hadîs inşâ etmesini istemiş.*

***Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) ve ona âit her şeye düşkün her Osmanlı ferdi gibi **Sultân 2.Murâd Hân** da bu emri hiç geciktirmeden yerine getirmek için hemen rüyâyı gördüğü uykudan uyanır uyanmaz inşaat hazırlıklarına başlanmasını emretmiş ve buraya ilk temel taşını da kendi elleri ile koymuş.*

*Bu rivâyetten yola çıkan halk, dünyâ üzerinde, yapılan duânın kabûl derecesi bakımından en önemli yerlerden birinin de Dâru'l-Hadîs Câmii olduğunu söylerler. Hattâ bu sebeple Edirne'ye "İkinci Ka'be" diyenler de vardır ki bunun sebebi hem Dâru'l-Hadîs Câmii'nin, hem de Selimiye Câmii'nin **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) **Efendimiz**'in işâreti ile yapılmış olmasındandır.*

Câmi-i şerîfin kapısı üzerindeki mermere, boya ile yazılmış kitâbesi şöyledir:

«هذا الجامع الشريف للسلطان الأعظم شاهنشاه
المعظم المؤيد من السماء المظفر ملك الأعداء
ناظر العدل والإحسان باسط أجنحة الأمان على
أكمل أهل الإيمان السلطان ابن السلطان أبو
الفتح مراد خان بن محمد خان بن بايزيد خان
لا زالت رايات سلطنته وخلد ملكه تحريرا في
اليوم الثالث والعشرين من شهر شعبان المعظم
سنة ثمان وثلاثين وثمان».

"Bu câmi-i şerîf, büyük sultân, yüce pâdişahlar pâdişâhı, yücelerden desteklenen, düşman krallarına karşı muzaffer, adâlet ve ihsânın gözeticisi, emân (güven) kanatlarını en kâmil îmân üzere yayan, sultân oğlu sultân, fethin babası ki -saltanat sancakları dâim olsun, devleti devamlı yaşasın- ***Bâyezîd Hân*** *oğlu* ***Mehmet Hân*** *oğlu* ***Murâd Hân****'ın câmi-i şerîfidir. Sekiz yüz otuz sekiz yılının Şa'bân ayının yirmi üçünde yazıldı."* (Bkz:Resim-3)

Bugün ne yazık ki ayakta olmayan câmiye âit hadis medresesinin, câminin sağ ve sol taraflarında olduğu sanılıyor. (Bkz:Resim-4)

1920'li yıllarda çıkan bir yangın sonrasında medreseler tamâmen ortadan kalkmış. Bu mâlûmattan yola çıkarak medreselerin câminin arkasında olduğunu anlıyoruz. Çünkü bugün de vârolan ve câminin önünden geçen yol o yıllarda da vardı.

Bugün Topkapı Sarayı'nda bulunan câmiye âit vakfiyeden öğrendiğimize göre geliri Dâru'l-Hadîs'e bağışlanan vakıflar da bir hayli çoktur. Edirne içinde bulunan tam 188 tâne dükkân, 20 oda, 2 fırın, 3 ev, bir çarşı ve 2 köy bu câminin vakıfları arasındaydı. Vakıflarındaki zenginlikten de anlıyoruz ki, bugün maalesef küçücük bir mahalle mescidi görünümünde olan bu yapı, döneminin en büyük ilim merkezlerinden biri durumundaydı.

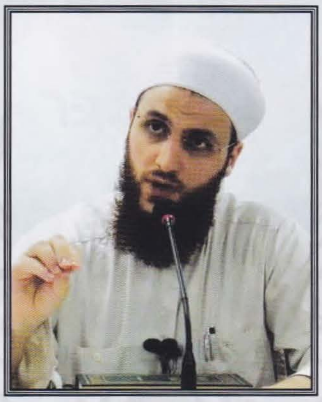

Resim-4: Dâru'l-Hadîs Câmii'nin yanlarında bulunan medrese binalarının yıkıntılarını gösteren bir fotoğraf

Devâm edecek inşâallâh…

(İsam, İslam Ansiklopedisi, 25/238-240, 245-247; İsmail Hami Danişmend, İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, 5/112; Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi'nde Şeyhulislam Fetvaları, sh:11; Cahid Baltacı, 15-16. Asırlarda Osmanlı Medreseleri, 2/529-530; Hoca Se'âdeddîn Efendi, Tâcü't-tevârîh, 2/615; Taşköprîzâde, eş-Şekāiku'n-nu'mâniyye fî ulemâi'd-devleti'l-'Osmâniyye, sh:121, 226-228; Mecdî, Hedâikü's-Şekāik, sh:215, 381-385; Mehmed Süreyyâ, Sicill-i 'Osmânî, 1/197; Bursalı Mehmet Tâhir, Osmanlı Müellifleri, 1/223-224; İlmiyye Salnâmesi (haz. Seyid Ali Kahraman, Ahmed Nezih Galitekin, Cevdet Dadaş, sh:299-304, 689-695; Müstakimzâde Süleymân Se'âdeddîn, Devhatü'l-meşâyih, sh:16-18; Aynı Mlf. Mecelletü'n-nisâb, Süleymâniye Kütüphânesi, Hâlet Efendi Kısmı, kayıt no:626, verak:47b; Abdülkadir Altunsu, Osmanlı Şeyhulislâmları, sh:17-20; M.Orhan Bayrek, İstanbul'da Gömülü Meşhur Adamlar, sh:65; Hasan Basri Erk, Meşhur Türk Hukukçuları, sh:91-107; Ahmed Sıdkî, Mu'cemü şüyûhi'i-İslâm fi'l-'ahdi'l-'Osmânî, 1/321-329; Hüseyin Ayvansarâyî, Hadîkatü'l-cevâmi', 1/180-181; Şemseddîn Sâmî, Kāmûsu'l-a'lâm, 5/3885-3886; 'Ömer Rızâ Kehhâle, Mu'cemü'l-müellifîn, 1/238; Necmüddîn el-Ğazzî, el-Kevâkibü's-sâira bi a'yâni'l-mieti'l-'âşira, 1/261-262; İbnü'l-'ımâd, Şezerâtü'z-zeheb fî ahbâri men zeheb, 8/235-236; Takiyyüdîn et-Temîmî, et-Tabakātü's-seniyye fî terâcimi'l-Hanefiyye, 1/106-107; Ahmed Bâdî Efendi, Riyâz-ı Belde-i Edirne, 1/1, sh:104-105; Ekrem Hakkı Ayverdi, Osmanlı Mimarisinde Fatih Devri, 3/434-435)

İletişim adresi: hasan.kuduoglu@outlook.com

ÖMER FARUK KORKMAZ

İSLÂMÎ TESETTÜRÜN MAHREM ÇİZGİLERİ

İslâmiyet insana daima müstakim olmayı emreder. İnsanoğlunu mükerrem kılan[1] Cenab-ı Hak, ona hayatın farklı kesitleriyle ilgili muhtelif vazifeler de yüklemiştir. Kendisini yaratan ve yaşatan Allah Teala tarafından yüklenilen bu vazifeler, her ne kadar özelde kulun dünya ve ahiretini kurtarması amacına matufsa da genel anlamda tüm kainatın yerleşik nizamının devamı açısından da hayati önem taşımaktadır. Bunun içindir ki Mevlâ Teâlâ *"İnsanların kendi işledikleri (kötülükler) sebebiyle karada ve denizde bozulma ortaya çıkmıştır"*[2] buyurmaktadır.

İnsana yüklenilen en önemli vazifelerden biri de hiç şüphesiz ki tesettürdür. Tesettür arapça bir kelime olup lügavi anlamı itibarıyla "örtünme, [3] gizlenme[4]" anlamına gelmektedir. Cenab-ı Hak insanoğluna onu diğer varlıklardan ayıran mümeyyiz bir vasıf olarak hayâ/ utanma duygusu gibi kıymeti takdir edilemeyecek bir nimet bahşetmiştir. Haya nimetinin bir tezahürü sayılabilecek tesettürü de insana bir vecibe kılmıştır. Nitekim *"Ey Ademoğulları! Size avret yerlerinizi örtecek giysi ve süslenecek elbise verdik. Takva (Allah'a karşı gelmekten sakınma) elbisesi var ya, işte o daha hayırlıdır. Bu (giysiler), Allah'ın rahmetinin alametlerindendir. Belki öğüt alırlar (diye onları insanlara verdik"*[5] şeklindeki âyet-i kerime bahsinde olduğumuz noktanın en bariz ispatlarındandır. Zira Cahiliyye dönemi insanı tavaf gibi ulvî bir vazifeyi dahi uryan olarak icra ederler ve uyarıldıklarında da "Bize Allah Teala bunu emretti"[6] derlerdi. Bu durum üzerine Canab-ı Hak böyle bir çirkinliği emretmediğini ve etmeyeceğini beyan eden, kullarına mescitlere girdiklerinde zinetlerini kuşanmalarını emr eden ayet-i kerimeleri inzal buyurarak[7] çıplaklığın ve örtünmemenin şeytanın bir iğvası olduğunu ifade buyurdu. Hatta Şeytan'ın Adem Aleyhisselam ile Havva validemizi vesvesesiyle ihrac ettiği Cennet'ten çıkarırken ikisinin de üzerinden örtülerini çıkarttığı[8] ve bununla da her ikisinin biribirlerinin avretlerini görmelerini amaçladığı[9] âyet-i kerimede mezkurdur.

İnsanoğlunun bedenini açma, teşhir etme çabasının perde arkasında yatan temel saikin İblisin dürtüleri olduğunu gösteriyor bize bütün bunlar. Kulun, şeytanın bu yanlış yönlendirmeleri karşısındaki mücadelesine bir de nefsin, şeytanın isteklerine paralel talepleri eklendiğinde pek tabii zor oluyor böyle bir akıntıya karşı kulaç vurmak.

İnsan psikolojisi üzerine ciddi anlamda kafa yormuş olan Batı, İslam alemindeki müslümanları manen tahrib etmenin toplumları çökertmek, toplumları çökertmenin ahlâkı tarumar etmek, ahlâkı tarumar etmenin tesettürü yok etmek, tesettürü yok etmenin de İslamın öngördüğü örtünme biçimini tahrif etmekten geçtiğini keşf etti öncelikle. Önce örtünme biçimimizi aldılar elimizden. Buna karşılık olarak da açılmayı değil, kendi hevalarından geliştirdikleri tesettürü yaygınlaştırdılar müslümanlar arasında. Alternatif bir tesettür tarzıydı bu. Öyle ki; kelime anlamında gizlenme bulunan tesettürü, kökeniyle asla bağdaşamayacak "imaj" kelimesiyle mezc edebildiler aklımızla alay edercesine. Tüm bu olanlara karşı müslümanlar olarak "tâbi olmaktan, taklit etmekten" başka bir reaksiyon sadır olmadı bizlerden. Kadınıyla, erkeğiyle İslâmın mahrem çizgileriyle çerçevesini oluşturduğu giyiniş tarzımızı yabancılar vaziyete geldik maalesef. "İslam'a göre giyinme tarzı mı olurmuş?" diyen din adamları (!) mızın söylemleriyle zehirlendi zihinlerimiz. Netice olarak elimizde kalan tek şey "kalbin temiz olması mühim" sloganıyla avunarak İslâm'ın kadın veya erkeğin giysisinde aradığı olmazsa olmaz şartlara göre giyinmekten, böyle bir vecibenin muktezasıyla amel etmekten mahrum kalmak oldu.

Mevzumuzu daha anlaşılır kılabilmek adına İslam'ın tesettür için kadına ve erkeğe öngörmüş olduğu şartları sıralayalım şimdi de. Her hangi bir müslüman erkek veya kadının giyinme tarzının "İslâmî" olabilmesi giyilen elbisenin şu vasıfları haiz olmasına bağlıdır:

1. Bedenin tamamını örtmesi: Bu şart, kadının elbisesinde aranan bir farizadır. Zira kadın başından ayağına kadar avrettir.[10] Bu yüzden giyeceği elbise vücudunun tamamını örtmelidir. Zira Kur'an-ı Kerim'de Cenâb-ı Hak *"Ey Peygamber! Zevcelerine ve kızlarına ve mü'minlerin kadınlarına de ki, üzerlerine cilbablarını sıkı örtsünler. Bu, onların tanınmalarına ve eza edilmemelerine en yakın (en muvafık) bir sebebdir. Ve Allah en çok mağfiret edendir, çok merhametli olandır."*[11]şeklindeki ayet-i kerimeyle müminlerin kadınlarının "cilbab" giymeleri emredilmiştir. Ayette geçen cilbanın anlamı "bedenin tamamını örten elbise"dir.[12] Dolayısıyla ayette mümin kadınların evden dışarıya çıktıklarında bedenlerinin tamamını başından ayağına kadar örtecek bir elbiseye bürünmeleri emr edilmektedir. Bu giysiyi de tam anlamıyla karşılayacak olan elbise "çarşaf"tır. Ayet-i kerimenin devamında da ifade edildiği üzere bunun sebebi müslüman kadınların tanınmaları sebebiyle ahlakı bozuk kimseler tarafından serkeşliğe maruz kalmalarından korunmalarıdır. İslam kadına verdiği önemi onu adeta bir mücevher gibi saklamasıyla ispat eder. Allah Teâlâ'nın annelerimiz olan Peygamber (Sallallahu aleyhi ve Sellem)'in hanımlarına "evlerinde yerleşmelerini emretmesi" de bu kabildendir. Kaldı ki onlar ümmetin anneleridirler. Buna rağmen evlerinde istikrar etmelerinin emredilmesi sair kadınların evleviyetle bu emrin kapsamına girdiklerini ifade eder.[13]

2. Haddi zatında zînet olmaması: Bu şart da kadının elbisesine râcidir. Zira Allah Teâlâ Kur'an-ı Hakîm'de mümine kadınlara "zinetlerini açığa çıkarmamalarını"[14] Onun için kadının giydiği elbise haddi zatında zînet olan bir giysi olmamalıdır. Kadının süs sayılabilecek elbisesi, takıları gibi bil cümle "zînet" kapsamına girecek şeylerle dışarıya çıkması büyük günahlardan sayılmıştır.[15] Günümüzde tesettür piyasasının ürettiği giysiler haddi zatında zînettirler. Bu yüzden ürünlerini teşhir ederken müslüman kadınlar için herkesin "imaj" ına uygun kıyafetler ürettiklerini ifade edebilmektedirler. İslam'ın kadını gizleme kastıyla farz kıldığı tesettürü, kadını namahrem erkeklerin dikkatlerini celb edecek kıyafetler içerisine sokmaya "tesettür" diyebilme garabeti özellikle bunlara mahsus bir çelişki olsa gerek.

• **Dar olmaması:** Elbisede aranan bu vasıf hem erkeğin hem de kadının elbisesi için geçerlidir. İslam elbisenin vasfında genişliğe ayrı bir önem atf etmiştir. Zira elbisenin geniş olması avret mahallerinin belirmemesi açısından çok önemlidir. Bu yüzden Allah Resulü *(Sallallahu aleyhi ve Sellem)* *"Cehennemliklerden iki sınıf vardır ki ben onları görmüş değilim: Yanlarında sığır kuyrukları gibi kamçılar bulunup, onlarla insanları döven bir sınıf ve (yürürken sağa sola) meyl eden ve (başkalarını da kendilerine) meylettiren Giyinmiş çıplak kadınlardır. Onların başları sağa sola dönen develerin eğilmiş hörgüçlerİ gibidir.Bunlar cennete giremeyecek, onun kokusunu da alamayacaklardır. Halbuki onun kokusu şu kadar, şu kadar uzaktan duyulur."*[16] İbn Abdilber hadiste bahsi yapılan "giyinik çıplak"ların üzerlerine elbise olarak bedenlerini örtmeyip altını vasf eden elbiseler giyinen kişiler olduğunu ifade etmektedir.[17]

1.Uzvun hacmini belli etmemesi: Giyilen elbise gereken genişlikte olmadığında her ne kadar cildin rengini ibraz etmese de üzerine giyildiği uzuvların hacimlerini ortaya koyacaktır. Bu da elbisenin "setr/ örtme, gizleme" vasfını yok eden bir durum olarak karşımıza çıkacaktır. Nitekim Üsame b. Zeyd, *(Radıyallahu anh)*, Dihye-i Kelbî'nin Resulüllah *(Sallallahu aleyhi ve sellem)*'a hediye ettiği bir elbiseyi kendisine giydirdiğini, onun da bu elbiseyi giymesi için hanımına verdiğini bunun üzerine Resulüllah *(Sallallahu aleyhi ve sellem)* ın kendisine "Ne oldu, neden o elbiseyi giymiyorsun" diye sorması üzerine "Onu hanımıma giydirdim" cevabını verdiğinde Allah Resulü *(Sallallahu aleyhi ve sellem)*nün "Ona söyle o elbisenin altına bir entari koysun. Zira ben o elbisenin onun kemiklerinin hacmini belli etmesinden korkarım" buyurduğunu nakletmektedir.[18]

2. Açık renkli olmaması: Erkekler için aspur ile boyanmış sarı elbise giymek mekruh kabul edilmiştir Hanefi mezhebince.[19]Üzerinde başka bir renkte çizgi vb. motifler bulunmayan sade Kırmızı renkli elbise de giymemelidir müslüman erkek mümkün olduğu kadar. Bunun dışında müslüman kadınların dışarıda giydiği elbiseler koyu renkli (siyah) olmalıdır. Zira açık renk tonundaki elbiseler insanların nazarlarını kadının üzerine çekeceğinden dolayı asla caiz değildir.

3. Kokulu Olmaması: Bu vasıf kadının dışarıda giyeceği elbiseyle ilgilidir. Müslüman bir kadının koku sürünerek dışarı çıkmasının vehametini beyan eden hadisler bu tarz bir ameliyenin toplumda ne denli bir ahlak bozukluğu ve fesada vesile olacağını da göstermektedir. Hz. Peygamber *(Aleyhissalatü vesselam)*ın bu konuyla ilgili "Hangi bir kadın koku sü-

rünür de bir kavmin yanına varır ve onlar da onun kokusunu alırlarsa o zina yapmıştır",[20] "Sizden (kadınlardan) biriniz mescide çıktığında kokuya yaklaşmasın"[21] buyurmaktadır. Ayrıca konuyla ilgili nakledilen bir rivayet de şudur: Ebu Hureyre *(Radıyallahu Anh)*'in yanından kokusu etrafa yayılan bir kadın geçti. Ebu Hureyre *(Radıyallahu Anh)* bu kadına "Ey Cebbâr'ın kulu, mescide mi gidiyorsun" diye sordu. Kadın "evet" diye cevap verince Ebu Hureyre *(Radıyallahu anh)*: Dön guslet, zira ben Resulüllah *(Sallalllahu aleyhi ve Sellem)*'i şöyle derken işittim: "Hangi bir kadın kokusu etrafa yayılır halde mescide gitmek için dışarıya çıkarsa, evine dönüp gesledinceye dek Allah ondan namazı kabul etmez."[22] Rivayetlerin tamamı incelendiğinde İslam'ın kadının giydiği dış elbisede koku bulunmasını şiddetle yasakladığı ortaya çıkacaktır.

• **Karşıt cinsin elbisesine benzememesi**: Elbisede aranan bu vasfa göre erkeğin giydiği kıyafet, tarz, renk vb. açılardan kadının kıyafetine benzememeli, kadının giydiği kıyafet de aynı şekilde erkeğinkine benzememelidir. Bu noktada örfün de bağlayıcılığı vardır. İslam'a uygun her hangi bir örfte sadece erkeklerin giydiği kıyafetleri kadınlar giyemeyeceği gibi, sadece kadınların giydiği kıyafeti de erkekler giyemez. Zira İslam, karşıt cinse benzemeyi mutlak anlamda yasaklamıştır. Nitekim Peygamber *(Aleyhissalatü vesselam)*: "Kadınlardan erkeklere benzeyen ve erkeklerden de kadınlara benzeyen bizden değildir"[23] buyurmaktadır. Ayrıca konuyla ilgili diğer rivayetlerde sahabe Allah Resulü *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)*' nün erkeğimsi tavırlar sergileyen kadının Cennet'e girmeyeceğini[24] buyurduğunu ve erkek olup kadına benzeyen veya kadın olup erkeğe benzeyen kişilere lanet ettiğini[25] haber vermektedir.

• **Kâfirlerin elbisesine benzememesi**: Bu şart da hem erkek hem de kadının elbisesi için aranan şartlardandır. İslamiyet şart ve koşullar ne olursa olsun müslümanların hiç bir noktada kâfirlere benzememesini emretmiştir. "*Şüphesiz o kimseler ki, dinlerini tefrikaya düşürdüler ve muhtelif fırkalara ayrıldılar. Sen hiçbir şeyde onlardan değilsin. Onların işleri ancak Allah'a aitir. Sonra onlara ne yapar olduklarını haber verecektir.*"[26], "*Ve zulüm yapanlara en ufak bir meyillle dahi meyletmeyin ki, size de ateş dokunmasın. Allah'dan başka yardımcılarınız da yoktur. Sonra yardım da göremezsiniz.*"[27] Şeklindeki ayet-i kerimeler gayr-i müslimlere benzemeyi katiyetle yasaklayan ayetlerdendir. Bu noktada kadınla erkek arasında bir fark olmadığı gibi elbiseyle başka bir hususta da bir ayrım yoktur. Abdullah b. Amr b. Âs *(Radıyallahu Anh)* anlatıyor: " Resulüllah *(Salallahu Aleyhi ve Sellem)* üzerimde aspurla boyanmış (sarı) iki elbise gördü ve "Muhakkak ki bunlar kâfirlerin elbiselerindendir, bunları giyme" buyurdu.[28] Bir diğer rivayette Hz. Peygamber *(Aleyissalatü vesselam)*: "Ruhban elbiselerin(i giymek)den sakının. Kim onlara benzerse benden değildir"[29]buyurduğu nakledilegelmiştir. Bu rivayetlerden hareketle ulema küffara teşebbühün/ benzemenin, onlara sempati beslemenin haram olduğunu belirtmiştir.[30]

1. Şöhret elbisesi olmaması: Bu şart da erkekle birlikte kadın elbisesini kapsayan şartlardandır. Müslümanın elbisesi mütevazi olmalıdır. Şöhret için satın alınıp, insanların nazarlarını, dikkatlerini üzerine çekme maksadıyla giyilen elbiseler kibir,

ucup gibi bir takım arızalara sebebiyet teşkil edeceği için yasaklanmıştır. Bu tarz giyinmek, kişinin kendisini insanlardan farklı görmesi, sıradan kabul etmemesi gibi gayr-i ahlakî tutumları da zımnında barındırdığı için Cenab-ı Hakk'ın gazabını da celb eder. Allah Teâlâ Kur'an-ı Kerim'de malının çokluğuyla mağrur olarak sair insanlara caka satan Karun'u zemmederken *"Derken Karun ihtişam kavminin karşısına çıktı. Dünya Hayatı arzulayanlar "Keşke Karun'a verilenin benzeri bizim de olsaydı. Hakikat şu ki o, çok büyük devlet sahibidir" dediler. Kendilerine ilim verilmiş olanlar ise, şöyle dediler: "Yazıklar olsun size! İman edip iyi işler yapanlara göre Allah'ın mükafatı daa üztündür. Ona da ancak sabredenler kavuşabilir." Derken biz onu da, sarayını da yerin dibine geçirdik. Artık Allah'a karşı kendisine yardım edecek taraftarları olmadığı gibi, o, kendini savunup kurtarabilecek kimselerden de değildi."*[31] Buyurarak Dünya'nın zinetine aldanarak böbürlenen kimselerin akıbetinin de farklı olmayacağını ifade buyurmuştur. Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* de: *"Kim dünyada şöhret elbisesi giyerse kıyamet günü Allah ona zelillik elbisesi giydirirve onun içerisinde o kişiyi ateşe atar."* Buyurmuştur.[32]

Netice:

İslamiyet tepeden tırnağa insanı tanzim eder. Bu anlamda din, insanın "teslim olması ve Allah'ın emirlerine boyun eğmesi" manasını taşımaktadır. Müslüman olan kişi, canını ve malını Cennet karşılığında Allah'a teslim ettiği için[33] hayatın bütün boyutlarında bu ahdini yerine getirmekle yükümlüdür.

Hevasını önceleyip, dinini de hevasına tabi kılma çabası içerisinde olmak ne müslümana yaraşır ne de müslümanlığa. Onun için bizler, özellikle günümüzde tesettür konusunda yaşadığımız akıl almaz tahrife "dur" demeliyiz giymeyip protesto ederek. Allah'ın bizden istediği tesettürü yukarıda serd ettiğimiz şartlar müvazenesinde değerlendirerek uygulama sahasına dökmeliyiz bir an önce. Allah'ın indirmediği bir tesettür anlayışını sahih tesettürmüş gibi zihinlerimize zerk etmek isteyen kökü dışarıdaki hıyanet çetelerini ve bu işi sektör haline getirmiş onlarca yozlaşmış muhafazakarları Allah'a havale ediyor, Müslüman kızlarımızın tesettür alanındaki bu rezillikten, kokuşmuşluktan bir an önce halas olmasını, müslüman bir bayanı Cennet'in kokusunu dahi alamayacak derecede Allah'ın rızasından uzaklaştıran bu ucube kıyafetlerden bir an önce sırılarak hakiki tesettür olan çarşafla aziz olabilmeyi, onun rızasına erebilmeyi Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyoruz.

Âmîn, Yâ Mu'în…

Kaynaklar

1 İsra, 70

2 Rum, 41

3 İbn Manzur, *Lisanu'l-Arab*, Daru Sader, Beyrut, Baskı: I, IV/343, Râzî, *Muhtâru's-Sıhâh*, Mektebetu Lübnan, Beyrut, 1995, I/326, Muhammed b. Muhammed Abdurrezzak el-Hüseynî, *Tacu'l-Arûs min Cevâhiri'l-Kâmûs*, Daru'l-Hidâye, XI/501, Cevherî, *es-Sıhâh*, II/239,

4 İbrahim Mustafa, Ahmed Zeyyât, Hamid Abdülkadir, Muhammed en-Neccâr, *el-Mu'cemu'l-Vesît*, Daru'd-Da've, I/416

5 A'raf, 26

6 A'râf, 28

7 Ebu'l-Hasen Ali b. Ahmed el-Vâhidî en-Ney-

sâbûrî, *Esbâbu'n-Nüzûl,* Daru'z-Zehâir, 2004, Baskı: III, s. 225, Celalettin es-Suyûtî, *Lübâbu'n-Nukûl fî Esbâbi'n-Nüzûl,* el-Mektebetu'l-Asriyye, Beyrut, 2003, s. 139

8 A'raf, 27

9 Siracuddin Ali b. Adil ed-Dımeşkî, *el-Lübâb, fî Ulûmi'l-Kitâb,* Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut-Lübnan, 1998, IX/79

10 Bu konuyla ilgili İmam Ebu Hanife'den gelen rivayetler farklılık arz etmektedir.Hidaye ve Kadıhan'ın Şerhu'l-Camii's-Sağir'inde kadının ayaklarının avret olmadığı doğru bulunmuştur. Nitekim el-Muhît sahibi de bu görüşü tercih etmiştir. Kudûrî şerhi el-Akt'a ve Kadıhân "Fetâvâ"sında avret olduğu görüşünün doğru olduğunu ifade etmişlerdir. (Bkz. Zafer Ahmed el-Usmânî et-Tehânevî, *İ'lâu's-Sünen,* Daru'l-Fikr, 2001, Baskı: I II/652

11 Ahzâb, 59

12 el-Kurtubî, Ebu Abdillah Muhammed b. Ahmed, *el-Cami' li Ahkâmi'l-Kur'ân,* Daru Âlemi'l-Kütüb, Riyat, 2003, XIV/242,Muhammed Fuâd el-Berâzî, *Hicâbu'l-Müslime beyne intihali'l-Mubtılîn ve Te'vîli'-Câhilîn,* Daru İbn Hazm, Beyrut-Lübnan, 2000, Baskı: III

13 Muhammed Zahid el-Kevserî, *Makâlât,* el-Mektebetu'l-Ezheriyye, Mısır, s. 287

14 Nur, 31

15 ez-Zehebî, Muhammed b. Ahmed, *el-Kebâir,* Daru'n-Nedveti'l-Cedîde, Beyrut, s. 135

16 Ahmed b. Hanbel, *Müsned,* XIV/300, No: 8665, Müslim, *Sahîh,* No: 2128, Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat,* No: 1811, İbn Hibbân, *Sahîh,* No: 7461, el-Beyhakî, *es-Sünenu'l-Kübrâ,* No: 3386

17 Celalettin es-Suyûtî, *Tenvîru'l-Havâlik,* Matbaatu Mustafa el-Bâbî el-Halebî, 1370, s. III/103, Muhammed b. Ahmed İsmail el-Mukaddem, *Edilletu'l-Hicâb,* Daru İbni'l-Cevzî, el-Kâhire, s. 156

18 Zıya el-Makdisi, *el-Muhtâre,* I/441, Ahmed b. Hanbel, *Müsned,* XXXIV/ 129, No: 21786, Bezzâr, *Müsned,* No: 2579

19 Taki el-Usmânî, *Tekmiletu Fethi'l-Mülhim,* IV/ 68 Daru'l-Kalem, Dımeşk

20 Ahmed b. Hanbel, *Müsned,* No: 19711,İbn Ebî Şeybe, *el-Musannef,* No: 26863, Nesâî, *Sünen,* No: 5126, Hâkim, *el-Müstedrek,* No: 3497, İbn Huzeyme, *Sahih,* No: 1681, Dârimî, *Sünen,* No: 2688

21 Müslim, "Kitabu's-Salat", No: 443, Ebu Nuaym, *el-Müsned,* No: 988, Nesâi, *Sünen,* No: 5131

22 Beyhaki, *es-Sünenu'l-Kübrâ,* No: 6186, Humeydî, *el-Müsned,* No: 1001, Ahmed b. Hanbel, *Müsned,* XIII/339, No: 7959

23 Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned,* No: XI/461, No: 6875, Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Kebîr,* No: 14332, Heysemî, *Mecmau'z-Zevâid,* No: 13196

24 Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat,* No: 2443, *el-Mu'cemu'l-Kebîr,* No: 13180

25 Ebu Dâvûd, *Sünen,* No: 4098, İbn Mâce, *Sünen,* No: 1903

26 En'am, 159

27 Hûd, 113

28 Ahmed b. Hanbel, *Müsned,* II/207, No: 6931, Müslim, *Sahih,* No: 2077, Nesâî, VIII/203, No: 5316, Tayâlisî, *Müsned,* No: 2278, Ebû Avâne, *Müsned,* No: 8532, Hakim *el-Müstedrek,* IV/211, Beyhakî, *es-Sünenu'l-Kübrâ,* No: 9385, Suyûtî, *Cami'u'l-Ehâdîs,* IX/400

29 İbn Hacer bu rivayeti *Feth* de nakletmiş ve "Bu Taberânî *el-Evsat* da kendisinde bir beis olmayan bir isnadla nakletmiştir" demiştir. X/284

30 Ahmed el-Ğumârî, *el-İstinfâr li ğazvi't-teşebbuhi bi'l-Küffâr,* Daru'l-beşâiri'l-İslamiyye, Beyrut-Lübnan, 2005, Baskı: III, s. 15 vd.

31 Kasas, 79-81

32 Ebu Davud, *Sünen,* "Kitabu'l-Libas", No: 4029, İbn Mace, *Sünen,* No: 3668 vd.

33 Tevbe, 111

Mahmud Efendi Hazretleri'nin

KIYMETLİ KELÂMLARINDAN

- İlme çalışmak cennetin mukaddimesidir. Amel ve ihlas ile beraber olursa cennetin ta kendisidir. İlme çalışmak cennette durmak gibidir. Bugünkü bütün kötülükler İslâm ilimleri kalktığı içindir. Doksan yaşında da olsak ilme çalışalım.

- Bazıları diyor ki: "Biz niye anlamıyoruz?" Biz de hemen anlamadık, kaç kere tekrarladık. Kaç kere indik çıktık. Kayseri de bir sene okudum, üç sene de Of'da okudum. İcazet aldım. Takrir de yapıyordum. Beni beğeniyorlardı. Ama sanki o yazıların üzerinde perde vardı, anlamıyordum. Dört sene sonra o perdeler kalktı, anlamaya başladım. Demek bu ilim sabır ister.

- Talebelerimiz inat olabilirler. Ağaçların meyveleri bir anda olmaz. Bizim memlekette kiraz ağaçları vardır, bazı büyük bahçeler tamamen kiraz ağaçları

ile doludur. Dalları kocamandır, çiçek açtığı vakitte ortalık parlar.

Fakat ağaçlarda hep bir anda bütün kirazlar olmaz. Önce bir kısmı olur. En evvel olan daha kabiliyetli demektir. Sonra arkasından yine bir kısmı olur. Yavaş yavaş yani birden olmuyor.

• **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* bir hadîs-i şerifinde buyuruyor ki:

«أَفَةُ الْعِلْمِ النِّسْيَانُ وَإِضَاعَتُهُ أَنْ تُحَدِّثَ بِهِ غَيْرَ أَهْلِهِ.»

"İlmin en büyük felaketi unutmaktır. Onu zâyi etmek ise o ilmi ehli olmayana anlatmandır." *(Dârimî, es-Sünen, no:624, 1/158)*

Âlimlerden büyük bir zat, dağda çadırda yaşayan bir yörüğe misafir oldu. Ona ince marifetlerden bahsetmeğe başladı. Baktı ki yörük kendisine pür dikkat bakıyor, daha ince meselelere temas etti.

Epey bir zaman konuştuktan sonra o âlim yörüğe: "Sözlerimi pür dikkat dinlediniz" deyince O: "Siz konuşurken sakalınız dikkatimi çekti, aynı bizim kaybolan keçinin sakalına benziyordu da" demesin mi?! İşte böyle adamlara ince işlerden bahsetmek ilmi zayi etmektir.

• Ağzı olan konuşuyor. Bu dindir, bunun hakkında ehliyeti olmayan konuşamaz. Fıkıh okumazlar, kalkar İslâm adına yanlış konuşurlar. Fıkıh okuyacaklarına şimdi felsefe okuyorlar!

• Dünya bir acayip oldu, inkâr, inkâr, inkâr... Biraz da isbat etsinler. Bütün hadîs-i şerifleri, icmâ-ı ümmeti, kıyas-ı fukâhayı inkâr ediyorlar.

Yahu sen ne biliyorsun da inkâr ediyorsun?! "نَصْرًا ne kelime?" diye sorsanız, mazi bile diyemeyecekler. نَصْرًا mastardır ama "Mazi" dese, kitap karıştırdığı belli olurdu.

Haddimizi bilelim, **Allâh** haddimizi bilmek nasip etsin. Güzel düşünmek ve güzel çalışmak nasip etsin. Nedir güzel çalışmak? ***"Emsile"***, ***"Bina"***, ***"Maksud"***, ***"Avâmil"***, ***"İzhar"***, ***"Kâfiye"*** ve ***"Molla Camî"***yi iyi bilmektir.

Osmanlı böyle yaptı, doğru yoldan ayrılmadıkları için **Allâh** onları muvaffak kıldı. Niye ayrılıyorlar doğru yoldan? Büyükleri büyük eden, onları da eder. Bizi yıkan ilimsizlik ve amelsizliktir.

• **Hazreti Ali** *(Radıyallâhu Anh)* buyuruyor ki: "İlim, maldan efdaldir; çünkü malı sen korursun, ilim ise seni korur. Mal sahibi ölür gider, ilim sahibi ise kalplerde yaşamaya devam eder."

• Büyükler şöyle buyuruyor: "Ey oğul! İlim ehlinden kaçma ki, yakıcı ateş seni yakmasın." Ulemâdan kaçılırsa hakikatler kimden öğrenilecek?! Fırıncıdan ekmek, bakkaldan şeker almakla adam olduklarını zannediyorlar. Hâlbuki adam olabilmek için ilim ehlinin yanında olmak lazım ama şunu sakın aklınızdan çıkarmayın; ilim adamına yakın olup ilim alır da amel etmezse o da olmaz.

İlm-i Hâl

HÜSAMETTİN VANLIOĞLU BAŞKANLIĞINDA
FIKIH KURULU

HELAL-HARAM VE MEKRUH

Allah'a hamd, Peygamber Efendimiz *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)***e ehl-i beytine ve ashabına salat-u selam olsun**

İslam dini, toplum, aile ve birey olmak üzere her üç alana ilişkin gerek farz gerek vacip veya sünnet olan kurallar getirmiştir. Toplum ahlakına uymaktan kast edilen toplumun çoğunluğunun uygulaya geldiği şeyler değildir. Belki toplumun çoğunun uygulaya geldiği ve dinin de bunda bir mahzur görmeyip benimsediği kurallardır. Toplumda riayet edilmesi gereken ahlak kurallarının yanında toplumun saadet içerisinde yaşamasını sağlayan ve aynı zamanda dünyaya geliş gayemizi temin eden birtakım prensipler koymuş olan İslam dini, ahlak kurallarının yanında vicdanı da dikkate almıştır.

Sadece dış görüntüsüyle veya başka bir deyimle "insanlar bu hareketim için ne der" endişesiyle etik davranmaya çalışmaktan öte, başını yastığa koyduğunda kimsenin görmediği bir fiil için bile "Rabbim ne der" kaygısıyla vicdan muhasebemizi de yapmamızı ön görür İslam.

İşte birey, aile ve toplum için uyulması gereken veya sakınılması lazım olan vicdan ve ahlak kurallarının yanında hakları da ifade eden hâsıl-ı kelam tüm yaşamımızda dikkat etmemiz gereken fiilleri yapılabilir ve yapılamaz şeklinde içine alan iki kavram, helal ve haram kavramlarıdır. Helal kavramının içerisinde mubah, müstahap, sünnet, vacip ve farz gibi kavramlar varken haram kavramı, tahrimen mekruh ve haram terimlerini kapsamaktadır.

Halk arasında yanlış anlaşıla gelmiş olan "mekruh" terimi esasen âlimlerin dilinde yapılması yasak olan fakat bu yasaklığı diğer haramlar gibi kati delille sabit olmayan şeylere denir. Fakat halkımız "bu, mekruhtur" ifadesinden adeta yapılabilir, haram değil ifadesini algılamaktadır ki bu çok büyük bir yanlıştır. Buna sebep, kitaplarımızdaki iki ayrı mekruh ifadesinin karıştırılmasıdır. Kitaplarımızda "terk edilmesi daha iyidir" anlamında olan tenzihen mekruh ifadesi, yapılsa da ahirette azabı gerektirmeyen bir fiil için söylenir. Belki halkın mekruh ifadesinden anladığı da budur. Fakat tahrimen mekruh böyle değildir. Zira tahrimen mekruh, yapıldığında ahirette haram gibi azabı gerektiren fiilleri ifade etmek için kullanılan bir terimdir.

Tüm bunlara ilave olarak âlimlerin genelde mekruh deyip tahrimen veya tenzihen şeklinde kayıtlamadıkları mekruh ifadeleri, kullanıldıkları fiilin yapılmaması gerekli olan bir fiil olduğunu ifade eder.

Bir de şu var; yapılmaması gereken mekruh fiiller de kendi aralarında derecelere tabidirler. Bazıları daha şiddetli mekruh olurken bazıları daha hafiftir. Hepsinin mekruh veya tahrimen mekruh diye ifade edilmesi, yapılmaması gerekli bir fiil olduğunu bildirmek içindir. Ayrıca her birinin derecesini ifade edecek kadar çok terim kullanmak karmaşadan başka bir şey getirmez.

Bazen haramlar ve helaller arasında şüpheli kalan, içeriği gereği şekilde bilinemeyen bir takım şüpheli şeylerle karşılamamız her an muhtemeldir. Peygamber Efendimiz *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*, bu durumlarda sağduyumuza kulak verip Allah Teâlâ'nın rızasını talep ederek orada ihtiyatı benimsemeyi ve şüpheli şeyden uzak durmayı tavsiye etmektedir.

عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ الْحَلَالُ بَيِّنٌ وَالْحَرَامُ بَيِّنٌ وَبَيْنَهُمَا مُشَبَّهَاتٌ لَا يَعْلَمُهَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ فَمَنِ اتَّقَى الْمُشَبَّهَاتِ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعِرْضِهِ ، وَمَنْ وَقَعَ فِي الشُّبُهَاتِ كَرَاعٍ يَرْعَى حَوْلَ الْحِمَى يُوشِكُ أَنْ يُوَاقِعَهُ أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ مَلِكٍ حِمًى أَلَا إِنَّ حِمَى اللّٰهِ فِي أَرْضِهِ مَحَارِمُهُ أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ ، وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ

Numan bin Beşir, Peygamber Efendimiz *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir: **Helal olanlar ve haram olanlar bellidir. Bunlar arasında şüpheli işler vardır. İnsanların çoğu onları bilmez. Her kim şüpheli işlerden sakınırsa dinini ve ırzını korumuş olur. Her kim şüpheli şeylere dalarsa koru etrafında hayvanlarını otlatan çoban gibi oraya düşmesi beklenir. Gerçeğe dikkat edin; muhakkak her melikin bir korusu** (yasakları) **vardır. Dikkat edin muhakkak ki Allah'ın yeryüzündeki yasakları haram kıldıklarıdır. Bilmelisiniz ki muhakkak ki cesette bir et parçası vardır; o düzgün olunca bütün ceset düzgün olur, o bozuk olunca bütün ceset bozuk olur. Agâh olun o et parçası kalptir.**[1]

عَنْ حَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ: حَفِظْتُ مِنْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : دَعْ مَا يَرِيبُكَ إِلَى مَا لَا يَرِيبُكَ

Hasan b. Ali'den *(Allah onlardan razı olsun)* şöyle dediği rivayet edilmiştir: Ben Peygamber Efendimiz *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*'den şunu ezberledim: **Seni şüpheye sokanı terk et, şüpheye sokmayana yönel.**[2]

Dinde "yapın" diye emredilenleri yapmak sevaptır. "Yapmayın" denilen şeylerden kaçınmak da sevaptır. Arada şüpheli şeyler vardır.

Şüphe veren şeyden kaçınmak da sevaptır. Günaha girmemek için kararlılık göstermek ve günahtan kaçmak için gayret etmek de sevaptır.

Haram kılınan bir şeyi helal saymak, helal olduğu bildirilen bir şeyi haram saymak insanın imanına zarar verir.

İnanç hususunda kişi, Allah Teâlâ muhafaza etsin harama düşecek olsa bile, haramı haram olarak kabul etmelidir.

Amellerin kabulü için günah ve haram olduğu bildirilen şeylerden kaçınmak gerekir. Yoksa amel defterimizi tehlikeye arz etmiş oluruz ki Allah Teâlâ Hazretleri cümlemizi muhafaza eylesin. Âmin

Dipnot

1 El-Buhârî: 52

2 Sünenu't-Tirmizî: 2518

Hadîs-i Şerîfler

Abdullah ibni Abbas *(Radıyallahu anhuma)* şöyle anlatıyor: "Resûlüllah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)*:

- Allah-u Tela'nın indinde Zilhiccenin ilk on gününden daha makbul ve amellerin Allâh-u Te'âlâ'ya daha sevimli olduğu başka bir gün yoktur." Buyurdu. Bunun üzerine Ashab-ı Kiram:

- Ya Resûlellah! Onun benzeri bir gün Allah yolunda cihadda da yok mudur? diye sordukları̇nda, buyurdular ki:

- Onda da yoktur. Ancak bir kimse ki, malıyla ve canıyla Allah yolunda cihada çıkıp da (şehid olup) **onlardan hiçbir şeyle geri dönmeyen kimse müstesna."** *(Ebu Davud 2428, Buhari 928, Tirmizi 754, İbni Mace 1727)*

Ebu Hureyre *(Radıyallahu anh)* anlatıyor: "Resûlullah *(Sallallahü Aleyhi ve Sellem)* buyurdular ki:

"Ümmetimin hepsi affa mazhar olacaktır, günahı aleni işleyenler hariç. Kişinin geceleyin işlediği kötü bir ameli Allah örtmüştür. Ama sabah olunca o: 'Ey falan, bu gece ben şu şu işleri yaptım!' der. Böylece o, geceleyin Allah kendini örtmüş olduğu halde, sabahleyin üzerindeki Allah'ın örtüsünü açar. İşte bu, günahı aleni işlemenin bir çeşididir." *(Buhâri, Edeb 60; Müslim, Zühd 52, (2990).*

Abdullah b. Ömer *(Radıyallahü anhüma)*'dan rivayet edildiğine göre Resûlüllah *(Sallallahü Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Dört şey sende olduktan sonra dünyadaki kaybından sana bir zarar gelmez. (Bunlar) **Emaneti korumak, doğru söylemek, güzel ahlâk ve helâl lokmadır."** *(İbni Hanbel, II, 177)*

Ebu Hüreyre *(Radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlüllah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurdu:

"Cehennem ateşi Rabb'ine şikâyet ederek: 'Ya Rabbi! Bir kısmım bir kısmımı yiyor ben kendi kendimi yiyorum, izin ver' dedi. Allah da ona iki defa nefes vermesi için izin verdi. Bir nefes kışın, bir nefes yazın. (Yazdaki nefesi) **sizin rastladığınız en şiddetli sıcaktır.** (Kıştaki nefesi de) **sizin rastladığınız en şiddetli** (soğuk olan) **zemherirdir."** *(Buhari 3062, Tirmizi 2719, İbn Mace 4319)*

Said ibini Zeyd *(Radıyallahu Anh)*, Resûlüllah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)*'in şöyle buyurduğunu rivayet etti:

'Herkim malı uğrunda öldürülürse o kimse şehittir. Herkim aile halkı uğrunda öldürülürse o kimse şehittir. Herkim dini uğrunda öldürülürse o kimse şehittir. Herkim kanı uğrunda öldürülürse o kimse şehittir." *(Ebu Davud 4772)*

Abdullah ibni Mes'ud *(Radıyallahu Anh)* anlatıyor: "Resûlüllah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* (bir gün):

- Siz aranızda kimi pehlivan olarak kabul edersiniz? diye sordu.

Ashâb-ı kiram:

- Güreşte rakibini yenen kimseyi, dediler. Rasûlüllah da:

- Hayır! Gerçek pehlivan öfkelendiği zaman nefsine hâkim olabilen kimsedir, buyurdu. *(Müslim, Birr, 106; Buhârî, Edeb, 76)*

Abdullah ibni Abbas *(Radıyallahu anhuma)* şöyle anlatıyor: "Resûlüllah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* buyurdu ki:

"Zilhiccenin ilk on günü tutulan her bir günün orucu, (sevap bakımından) **bir senenin orucuna, ondaki herbir gecenin kıyâmı da Kadir Gecesi'nin kıyamına denktir."** *(Tirmizi Savm; 758; İbni Mâce Sıyam; 1728) (Tirmizi: Savm, 52; İbn Mace: Sıyam, 39)*

Güldeste
Mustafa Özşimşekler

GÖZLERİ HARAMDAN SAKINMAK

İslam dini; şehevî arzuların galeyana gelmeyeceği, iffetlerin ve namusların korunacağı, halkın emniyet ve güvenle yaşayacağı temiz bir toplum kurmayı hedeflemiştir. Ve bu konuda tüm tedbirleri almış, gereken kuralları koymuştur. Dolayısıyla kadın ve erkek arasında gayri meşru ilişkiye yol açabilecek, kapı aralayacak olan bütün yolları ve kapıları kapatmıştır. Nitekim yüce Rabbimiz Kur'an-ı Kerim'de:

"Zinaya yaklaşmayın. Zira o bir hayâsızlıktır ve çok kötü bir yoldur." *(İsra: 32)* buyurmuştur.

Âyeti kerime'de; "zina yapmayın" değil de, "zinaya yaklaşmayın" buyrulması câlibi dikkat bir durumdur. Öyle ya, bütün yasaklar ve engeller aşılıp yabancı bir erkek ve kadın, hiç kimsenin olmadığı tenha bir köşede veya bir odada baş başa kalıp halvet olursa, elbette zinâdan kaçabilmek ve bu azgın nefse söz geçirebilmek çok zordur. Hatta iş oraya geldikten sonra zina kaçınılmaz olur. Çünkü Hz. Yusuf *(Aleyhisselam)* dahi böyle bir tehlikeden Mevlâ Teala'nın yardımı ve burhânıyla kurtulmuştur. Nitekim Kur'an-ı kerim'de:

"Andolsun ki kadın Ona meyletti. Eğer Rabbinin burhanını görmeseydi O'da kadına meyledecekti."*(Yûsuf: 24)* buyrulmaktadır.

Günümüz gençleri için en büyük tehlikelerden biri de zinaya düşme tehlikesidir ki, Allah'a ortak koşmak ve haksız yere insan öldürmenin yanı sıra en büyük günahlardan biri de zinâdır. Bu kebâir günahtan kurtulmanın çaresi ise, zinaya götüren yollara hiç girmemektir.

İlk tedbir gözleri korumak

İslam Dini zinâya götüren yolları haram kılmış ve ilk adım olarak gözlerimizi sakınmayı emrederek buyurmuştur ki:

"Mü'min erkeklere söyle! Gözlerini (haramdan) **sakınsınlar ve ırzlarını korusunlar. Bu onlar için daha temiz** (bir davranıştır). **Şüphesiz Allah onların yaptıklarından haberdardır."** *(Nûr Süresi: 30)*

Tabi bu emir sadece erkeklere değil, kadınlar için de gelmiş ve:

"Mü'min kadınlara da söyle! Gözlerini (haramdan) **sakınsınlar iffet ve namuslarını korusunlar…."** *(Nûr Süresi: 31)* buyrulmuştur.

Demek ki, erkek olsun kadın olsun ilk tedbir olarak gözleri haramdan korumak lazımdır. Çünkü umûmiyetle ahlâkî bozulmalar, günaha meyletmeler ve cinsel zaafların artması müstehcen bakışlarla başlar, yani fuhşun kapısı önce bakmakla aralanır. Daha sonra diğer kapılar birbiri ardınca açılır, böylece gözün zinası ile başlayan süreç bedenin zinasına kadar gidebilir. Onun için ayeti kerimede ırzların korunmasından önce **"gözleri haramdan sakınmak"** emredilmiştir.

Yani harama bakmak, bir manada yangının ilk kıvılcımı mesabesindedir ki, nice yangınların çoğu küçük bir kıvılcımla başlar. O kıvılcım kuru bir otun üzerine sıçradığında, koskocaman bir ormanı

yakıp kül edebilecek büyük bir yangına sebebiyet verebilir. Onun için denilmiştir ki:

"Gözü haramdan sakındırmaya sabretmek,

Ondan sonra gelecek acıya sabretmekten daha kolaydır."

Bir kale düşünün... Gözler de, işte o kalenin sanki kapısı gibidir...

Şayet düşman kaleyi ele geçirmek isterse önce kalenin kapısına dayanır değil mi? Eğer kapıyı kırıp içeri girerse, o zaman kaleyi ele geçirir, yakıp yıkar ve tarumar eder. Dolayısıyla kalenin kapısını muhafaza edemeyen, o kaleyi hiç muhafaza edemez.

İşte aynı şekilde gözün harama bakması da, zinaya kapı açar. Bu kapıdan giren düşman/şeytan aleyhillâne, içerdeki işbirlikçi nefisle birleşir ve insanın gönül kalesini mahfedip târumar eder.

Gözünü korumayan gönlünü koruyamaz

Gözler, gönlün dışa açılan penceresi olduğu için, gönül en çok gözden etkilenir. Zira göz fotoğraf makinesi veya bir kamera gibidir. Neye bakarsa onun resmini çeker, sonra onu gönlündeki hayal arşivine depo eder ve insanın aklı, fikri gördüğü haramlarla meşgûl olmaya başlar. **Kafa gözü nereye bakarsa gönül gözü de oraya baktığı için,** şayet göze sahip çıkılmazsa gönül mahf-u perişan olur. Onun için Allah dostları, göz ile gönül arasındaki irtibata çok önem vermişler ve kalp cemiyetinin muhafaza edilebilmesi için, mutlaka gözün muhafaza edilmesi gerektiğini söylemişlerdir.

Abdülhâlık Gujdüvânî hazretleri'nin, Nakşî Tarîkatı'nda vaz' ettiği on bir temel düsturdan biri de **"Nazar ber kadem"**-dir. Yani "Gözün ayakucuna bakarak yürümesi, füzûli bakışlardan sakınması." Demektir.

Eğer kişi, sokaklarda caddelerde önüne bakarak edeple yürümezse, öyle müfettiş gibi etrafı seyrede ede, ona buna baka baka, milleti süze süze gezerse gözlerini haramdan sakınması mümkün olmaz. Böylece kalp kirlenir, kararır ve perdelenir. Gözünü haramdan korumayan kimsenin hayali de günahtan temiz kalmaz ve kişiyi, âhiretle ilgili konuları düşünmekten alıkoyan müstehcen fikirler meşgûl etmeye başlar.

Büyükler buyurmuştur ki:

"Harama bakmak kalbe şehvet tohumu eker. Her şehvet de insanda hüzün doğurur. Kalbe düşen her günah tohumu, insanın mânevî hayatını tehlikeye sokar. Onun için gözü günahlara kapamak, korunmanın en güzel yoludur."

Demek ki, gönlün kaymaması için gözün harama kaymaması şarttır. Zira göz kayması gönül kaymasına, gönül kayması da ayak kaymasına sebep olabilir. Onun için gönlümüzün hak üzere sabit olması, ayaklarımızın da istikametten sapmaması için gözü muhafaza etmek çok önemlidir.

Şeytanın zehirli oku

Taberânî'de geçen bir Hadîs-i Kutsî'de şöyle buyrulmaktadır:

"(Harama) **bakmak, şeytanın oklarından zehirli bir oktur. Kim Benim korkumdan dolayı onu terk ederse, yerine kalbinde tatlılığını duyacağı bir iman veririm."**

Demek ki, gözümüz harama baktığında şeytanın zehirli oklarına hedef oluyoruz. Öyleyse dikkat edelim de şeytana hedef tahtası olmayalım, şeytanın zehirli oklarıyla postu deldirmeyelim...

Mesela; bir kimseye iğneyle zehir enjekte edilse o vücud ne hale gelir?..

Zehirlenen vücut hasta olur, halsiz ve mecalsiz kalır, ölüm tehlikesi geçirir değil mi?..

İşte bunun gibi şeytanın zehirli oklarına maruz kalan bir kimse de mânen zehirlenir ve hasta olur. Sonra o kişiye namaz kılmak zor gelir. Kur'an okurken veya dini bir sohbet dinlerken daralıp sıkılır; eline tesbih alıp biraz zikredecek olsa adeta sıkıntıdan çatlar. Çünkü o zehirli ok rûhuna saplanmış ve onu mânen hasta etmiştir.

Onun için gözümüze çok dikkat etmemiz gerekiyor. Özellikle de bu sıcak mevsimde...

Malum havalar ısınınca millet soyunup dökünüp kendini dışarı atıyor. Cadde ve sokaklarda, çarşı ve pazarlarda gencecik kızlar dekolte kıyafetlerle yarı çıplak bir halde dolaşabiliyor. Hatta bazısı, ancak yatak odasında giyilebilecek kıyafetlerle caddelerde, alış veriş merkezlerinde rahat rahat gezip arzı endam edebiliyor.

Artık toplumda kadının girmediği yer pek yok gibi. Çarşıda, pazarda, otobüste, vapurda, resmî dairelerde her yerde... Tabi kıyafetine, tesettürüne riayet eden var etmeyen var. Ama kim nasıl giyinirse giyinsin biz gözümüze, gönlümüze dikkat etmeliyiz. Gözün tesettürü olan göz kapağımıza mukayyet olmalıyız.

Evet gözü haramdan muhafaza etmek belki kolay olmayabilir ama imkansız da değildir. Zira Allah-u Teala güç getiremeyeceğimiz bir şeyi kullarına emretmez. Eğer zaman ve zemin sebebiyle bir şeyi yapmak zor olursa, şüphe yok ki kazancı da çok olur. Yani ne kadar zahmet, o kadar rahmet...

Az evvel zikrettiğimiz hadis-i kutsî'nin devamında;

"...Kim Benim korkumdan dolayı harama bakmayı terk ederse, yerine kalbinde tatlılığını duyacağı bir iman veririm." buyrulmuştur.

Yine bu konuyla alakalı olarak Efendimiz *(Sallallahü Aleyhi ve Sellem)*:

"Bir yabancı kadın görüp de, Allah'tan korkarak başını ondan çevirene, Allah-u teâlâ, ibadetlerin tadını duyurur." buyurmuştur

Demek ki, kişi gözünü haramdan sakındığı zaman hem günahtan kurtulup sevap kazanır, hem de Allah-u Teala ona ikramda bulunup ibadetin tadını, imanın halâvetini ihsan eder.

Ani Bakış

İşe giderken veya ihtiyaçlarımızı temin etmek için çarşıya, pazara uğradığımız zaman gözümüz istemeyerek de olsa harama çarparsa, gayri ihtiyari olarak haramı görürse durum nedir?..

Böyle bir durum için, Ashâb-ı Kiram'dan Cerir b. Abdullah *(Radıyallâhü anh)*, diyor ki:

"Resûlüllah *(Sallallahü Aleyhi ve Sellem)*'e (yabancı bir kadına) ani bakışın hükmünü sordum:

- **Gözünü derhal çevir!** Buyurdu.

Efendimiz bu konudaki ölçüyü vermiş ve hudûdu belirlemiştir. Şayet gayri ihtiyâri olarak gözümüz harama ilişecek olursa, o harama bakmaya devam etmeyi Efendimiz yasaklamış ve "gözümüzü derhal başka tarafa çevirmemizi" emretmiştir.

Yine bu konuyla alakalı olarak bir başka hadisi şerifte Efendimiz *(Sallallahü Aleyhi ve Sellem)*, Hz. Ali *(Radıyallâhü anh)*'ın zımnında tüm ümmetine şöyle buyurmuştur:

"Ya Ali! Bir bakışın peşinden tekrar bakma (gayri ihtiyarı gözüne ilişen harama ikinci defa bakma) **Birincisi senin hakkındır** (kasıtlı olmadığı için vebal yoktur ama) **ikinci bakış aleyhinedir** (günahı vardır).**"**

İmâm-ı Kurtûbî bu Hadis-i Şerifi zikrettikten sonra der ki:

"Birinci bakışa mani olmak genellikle mümkün değildir. Kişinin iktisabından olmayacağı gibi bununla mükellef de değildir."

Demek ki; ilk/ani bakış gözün hakkıdır, bunda bir günah yoktur. Çünkü kasıtlı olmayan ve insanın iradesi dışında gerçekleşen bir durumdur. Yani göz bir nevi keşif yaparak yol gösteriyor, zira önünü görmeden yoluna devam etmek mümkün değildir. Ama göz harama ilişince, derhal gözünü ondan çevirmeli ve harama bakmaya devam etmemelidir. Böylece şehvetle bakma sınırına da girilmiş olmaz.

Tabi "ilk bakış gözün hakkıdır" deyince yanlış anlaşılmasın. Yani; "madem ilk bakış günah değil, öyleyse nâ-mahreme iyice bakayım da gözüm doyunca çeviririm." Bu tavır yanlıştır. Burada bahsi geçen **ilk bakış**, **ilk an** demektir. Göz gayri ihtiyari harama değer değmez, derhal gözünü o haramdan çevirmektir. Yoksa bakışa devam etmek irâdî bir durum olduğundan ikinci bakış sayılır. Tekrarlanan **kasıtlı** ve **ısrarlı** bakışlar ise yasaklanmış ve Efendimiz tarafından **"göz zinası"** olarak vasıflanmıştır. Nitekim Buhari ve Müslim'de geçen bir hadisi şerifte Efendimiz *(Sallallahü Aleyhi ve Sellem)*:

"İki gözün zinası, (harama) **bakmaktır."** buyurmuştur.

Gözlerin hain bakışı

Maalesef bazı kendini bilmez kalpleri marazlı tipler, sen boş ver gözünü haramdan çevirmeyi, yoldan geleni geçeni öyle bir süzüyor ki, adam neredeyse içine düşecek… Bir de utanmadan; "açık gezmesin bakmayayım" diyor. Bu nasıl bir söz, bu erkeklik midir? Her açılıp saçılana, kedinin ciğere baktığı gibi bakmak mıdır erkeklik?.. Hem kırk yıl baksan ne faydası var, sadece açlığını ve marazını artırır...

"Harama bakma hastalığı" nedense birçok kimsede mevcuttur. Yolda, çarşı pazarda, televizyon veya internet yoluyla yabancı kadınlara bakmak insanlara nedense çok normal geliyor ve nâ-mahreme bakmak adeta hafife alınıyor. Hatta yaşını başını almış, torun torba sahibi olmuş neredeyse bir ayağı çukurda olan bazı kimseler bile gözüne sahip çıkmakta zorlanıyor. Hani bir atasözü vardır; **"horoz ölür gözü çöplükte kalır"** diye, bunların ki de o hesap… Tabi insanlar kendisini ayıplamasınlar diye güya çaktırmadan bakıyor, geleni geçeni göz ucuyla kesiyor.

Ne **yâr**dan geçiyor, ne **ser**den. Ah bu **nefis**, ne kadar da **pis**...

Hadi diyelim ki, etrafındakilere çaktırmadan gizlice nâ-mahreme baktın, bu tür mübtezel davranışlardan uzak biri gibi göründün ve itibarını korudun. Belki milleti aldattın ama Allah'ı da aldatabilir misin? Bakın Kur'an-ı kerim ne buyuruyor:

"Allah gözlerin hain bakışını da kalplerden geçeni de bilir" *(Mü'min: 19)*

Ayet-i kerime, harama yönelen bu gizli bakışların ve kalplerde beliren şehevî arzunun Allah'dan gizlenemeyeceğini açıkça ifade etmiştir. Ayrıca bu gizli ve sinsi bakışı Allah-u Teâlâ, **"hainlik"** olarak vasıflamıştır. Bunun yanında bir haramı Allah'tan korkmadan işleyip, insanlardan utandığı için gizlemeye çalışmak da çok çirkin bir iştir.

Hulâsâ-i kelam; erkek olsun, kadın olsun herkesin gözlerini haramdan sakınması emredilmiştir. Hiç kimse; "göz benim değil mi, ister bakarım ister yumarım kime ne?" diyemez. O gözü ve diğer tüm uzuvlarımızı bizlere emanet olarak veren Allah-u Teala, bu emanetleri Kendi istediği doğrultusunda kullanmamızı istiyor. Ve bu konuda sorumlu olduğumuzu Kur'an-ı kerim'de beyan ediyor:

"Bilmediğin bir şeyin ardına düşme, çünkü kulak göz ve kalp bunların her biri yaptığından sorumludur" *(İsrâ: 36)*

Gözlerdeki zina eseri

Hz. Osman *(Radıyallahü anh)*'ın hilâfeti zamanında, bir kimse onun huzuruna çıkmak için gelirken, yolda güzel bir kadına rastladı.

Kendini alamayarak o kadına şehvet nazarıyla baktı. Sonra Rasûlüllah'ın üçüncü halifesi Hz. Osman'ın yanına geldi ve huzuruna çıktı. Hz. Osman o şahsa bakınca hiddetlendi ve ona hitaben dedi ki:

"Ey Fülan! Gözünde zina eseri olduğu halde, Allah Rasûlünün Halifesinin huzuruna nasıl çıkıyorsun?!"

Peki, harama şehvetle nazar eden gözlerle Resûlüllahın halifesinin huzuruna bile çıkmak uygun değilse, ya bizim durumumuz ne olacak, hiç düşündük mü?..

Gözümüzdeki yığın yığın zina eseriyle, rûzi cezada bizler Rasûlüllahın huzuruna nasıl çıkacağız? Daha da önemlisi Allah-u teala'nın yüce huzuruna çıkıp mahkeme-i kübrâ'da nasıl hesap vereceğiz?..

İmâm-ı Kurtûbî şöyle bir olay naklediyor:

"Bir kimse, dükkânına gelen bir kadın müşteriye mal satarken, ona şehvetle nazar etmişti de buna tövbe etmeden ölmüştü.

Kıyâmet Günü olunca Allah'ın huzurunda dünyada yaptıklarının hesabını verirken, sıra o kadına şehvetle bakmasının hesabını vermeye gelince, utancından yüzünün etleri sapır sapır döküldüğü bize baliğ olmuştur."

Mevlâ Teâla, kadın olsun, erkek olsun gözlerimizi gönüllerimizi haramlardan muhafaza ederek, hem dünyada hem de ahirette yüzümüzü ak- pak eylesin!

Hanım kardeşlerime küçük bir ikaz!

Yukarıda zikrettiğimiz bir hadisi şerifte Efendimiz *(Sallallahü Aleyhi ve Sellem)*:

"(Harama) **bakmak, şeytanın oklarından zehirli bir oktur."** Buyurmuştu. Peki, nâ-mahreme bakan erkeğe bu bakışların böylesine zararı oluyor da, kendisine bakılan kadına bu hastalıklı bakışların zararı olmuyor mu?..

Dekolte kıyafetle, en cazibeli halleriyle dışarılarda gezen kadınların, vücuduna değen erkeklerin şehvet dolu ihtiraslı bakışları, acaba onlara hiç mi zarar vermiyor?..

Kalplerinde eğrilik olan yüzlerce erkeğin şehvet dolu bakışlarıyla adeta göz hapsine aldığı yarı çıplak bedenler, hiç şüphe yok ki şeytanın yüzlerce zehirli okuna maruz kalıp mânen yaralanırlar.

Ayrıca, **"nazar"**ın insanlar üzerinde etkisi olduğu da herkesin malumudur. Nitekim Efendimiz *(Sallallahü Aleyhi ve Sellem)*:

"Göz değmesi haktır. Deveyi kazana, insanı da mezara sokar". buyurmuştur.

Nazar vardır ve haktır. Nazar değen kişide sıkıntı, baş ağrıları, sinirsel ve psikolojik bozukluklar, bazı hastalıklar zuhûr edebilir. Hatta bazı kişilerin nazarı, hadisi şerifte de buyrulduğu üzere insanı mezara sokar yani öldürebilir.

Dolayısıyla "nazar"ın böylesine bir etkisi olduğu düşünüldüğünde, kendisine çevrilen yüzlerce göz tarafından hedef tahtası haline gelen bir kadıncağızın göreceği zararı düşünebiliyor musunuz?

Tabi bu kadına hayranlıkla bakanlar olduğu gibi, kem gözle veya bed nazarla süzenler de olacaktır. Öyle ya, erkeklerden bazıları, süslenmiş açılmış saçılmış o kadını beğenecek ve onu arzulayacaktır ama onu elde edememenin verdiği kıskançlık sebebiyle, belkide hayranlığı nefrete dönüşüp düşmanca bakmaya başlayacaktır. Dolaysıyla âh-u vah ile, kıskançlık ve şehvet ateşiyle kendisine bakan yüzlerce kem göz sebebiyle, o kadıncağız hem madden hem de manen çok büyük zarar görecektir.

Bundan korunmak için ne yapmalı?

Kaleye giren korunur, sipere giren hedef olmaz. İşte tesettür de kadının kalesi, siperi ve zırhıdır. O zırha bürünenler, kıskançlık ve şehvet dolu hastalıklı bakışlara maruz kalmazlar, şeytanın da zehirli oklarından kendilerini korumuş olurlar.

Fi emanillah!

Bir Sahâbîyi Tanıyalım

HZ. ÂİŞE

(Radıyallâhü Anha)

(7. BÖLÜM)

Allah-u Teâla Hazretleri Hz. Aişe *(Radıyallahü anha)* annemiz hakkında indirmiş olduğu ve Onu temize çıkaran on âyette şöyle buyurmaktadır.

"O ağır iftirayı uyduranlar içinizden bir gruptur. Bunu kendiniz için bir şer sanmayın, bilakis o (sevap kazanmak bakımından) **sizin için bir hayırdır. Onlardan her bir kişiye işlediği günah** (karşılığı ceza) **vardır. Onlardan** (elebaşılık yapan, bu yüzden de) **günahın büyüğünü yüklenen kimse için çok büyük bir azap vardır."**

"Onu (iftirayı) **işittiğinizde, erkek-kadın bütün müminlerin kendi vicdanları ile hüsn-ü zanda bulunup da; 'bu, apaçık bir iftiradır' demeleri gerekmez miydi?"**

"(Bu iddiayı ortaya atanların) **bu konuda dört şahit getirmeleri gerekmez miydi? Madem ki şahit getiremediler, öyle ise onlar Allah katında yalancıların tâ kendileridirler."**

"Eğer dünyada ve ahirette Allah'ın lütuf ve merhameti üzerinizde olmasaydı, (bu iftira sebebiyle) **size mutlaka büyük bir azap isabet ederdi."**

"Çünkü siz bu iftirayı, gelişigüzel birbirinizin ağzından alıyor ve hakkında bilgi sahibi olmadığınız (bu uydurma haberi) **ağızlarınızda geveleyip duruyordunuz. Bunun önemsiz** (günah olmayan bir şey) **olduğunu sanıyordunuz. Halbuki o, Allah katında çok büyük bir günahtır."**

"Onu duyduğunuzda; 'bunu konuşup yaymak bize yakışmaz. Haşa! Bu çok büyük bir iftiradır' demeniz gerekmez miydi?"

"Eğer inanmış insanlarsanız, böyle bir günaha ebediyyen bir daha dönmemeniz için Allah size öğüt veriyor."

"Ve Allah ayetlerini size açıklıyor. Allah (işin iç yüzünü) **çok iyi bilir, tam bir hüküm ve hikmet sahibidir."**

"Müminler arasında kötü sözlerin yayılıp duyulmasını arzu eden kimseler için dünyada ve ahirette can yakıcı bir azap vardır. Allah bilir, siz bilmezsiniz."

"Ya sizin üstünüze Allah'ın lütuf ve merhameti olmasaydı; Allah çok şefkatli ve merhametli olmasaydı haliniz nice olurdu?" *(Nur: 11-20)*

Böylece, Cenab-ı Hak gönderdiği bu ayet-i kerimelerle, Hz. Âişe *(Radıyallahü anha)* annemiz hakkında söylenenlerin bir iftiradan ibaret olduğunu haber vererek hem Resûlüllah *(Sallallahü Aleyhi ve Sellem)*'in temiz ruhunu ve pâk vicdanını üzüntüden kurtardı, hem Hz. Ebû Bekir *(Radıyallahü anh)*'ın şahsiyetinin küçük düşürülmesine müsaade etmedi, hem de Müslümanlar arasında zuhûr eden fitne ve fesadın büyümesine fırsat vermedi.

İftirâcıların Cezaya Çarptırılmaları

Hz. Aişe *(Radıyallahü anha)* annemiz der ki:

"Resûlüllah *(Sallallahü Aleyhi ve Sellem)* berâetim hakkındaki vahyi telakki ettikten sonra halkın huzuruna çıkıp bir hutbe irad etti. Ve Kur'an'dan Kendisine vahyolunan ayetleri onlara okudu. Sonra da iftirayı dilleriyle yaymakta en ileri gidenlere had vurulmasını emretti. Ve onlara had vuruldu.

İftiracılara vurulan had seksener kamçı idi. Had vurulanlar arasında Abdullah b. Ubeyy de vardı.

Taberâni'de ve Nesâî'nin Mû'cem'inde Hz.Aişe *(Radıyallahü anha)* annemizden rivayet edildiğine göre, Abdullah b. Ubeyy'e iki kat had vurulmuştu.

Hz. Ebu Bekir *(Radıyallahü anh)* bu iftira hadisesi hakkında şöyle demiştir:

"Araplardan hiçbir aile bilmiyorum ki, Ebu Bekir hanedanının başına gelen onların da başına gelmiş olsun! Vallahi Allah'a ibadet etmediğimiz ve Ona karşı hiçbir duada bulunmadığımız cahiliye çağında bile, bize karşı söylenemeyen bu şeyler, müslümanlık devrimizde bize söylendi!"

Hz. Ebu Bekir *(Radıyallahü anh)*, akrabalarından olan ve maddi durumu iyi olmayan **Mıstah b. Üsâse**'ye ihtiyaçlarını gidersin diye nafaka veriyor, ona yardım ediyordu. Bu **"ifk"** hadisesinde, Mıstah b. Üsâse'de ileri geri konuşanlar arasındaydı. Bu sebeple Hz. Ebu Bekir *(Radıyallahü anh)* bundan çok müteessir olmuş ve:

- Aişe'ye bu iftirayı söyledikten sonra, vallahi ben de Mıstah'a hiçbir zaman bir şey vermem! diye yemin etmişti. Bunun üzerine Yüce Allah şu ayet-i kerime'yi indirdi:

"Sizden, fazilet ve servet sahibi olanlar; akrabasına, yoksullara, Allah yolunda hicret edenlere vermelerinde kusur etmesin, onları affetsin, onların yaptıklarına bakmasın. Siz Allah'ın sizi yarlığamasını istemez misiniz? Allah çok bağışlayıcı ve merhamet edicidir." *(Nur: 22)*

Bunun üzerine Hz. Ebu Bekir *(Radıyallahü anh)*:

- Vallahi ben Allah'ın Beni bağışlamasını elbette çok arzu ederim! dedi ve Mıstah'a vermekte olduğu nafakayı tekrar vermeğe başlayarak, artık bu yardımı bir daha hiç kesmeyeceğini söyledi.

Hz. Aişe *(Radıyallahü anha)* annemizi bu iftiradan temize çıkaran ayetler nazil olduktan sonra, Mıstah'a da had vurulmuştur.

En Üstün Beraat

Abdullah b. Abbas (Radıyallahü anhüma)'ya, Nasr'da Arefe Günü Kur'an-ı Kerim'in tefsirinden bazı sorular sorulduğu sırada, Hz. Aişe *(Radıyallahü anha)* annemiz hakkındaki ayetlerin tefsiri hakkında da bazı sorular sorulmuştu. Bunun üzerine Abdullah b. Abbas (Radıyallahü anhüma) ilgili ayetleri açıklarken şu izahta bulunmuşlardı:

"Yüce Allah dört şeyi, dört şeyle beraat ettirmiş, yapılan iftiralardan onları temize çıkarmıştır. Bu dört şey şunlardır:

1) Hz. Yusuf *(Aleyhisselam)*'ı, Züleyha'nın kendi ehlinden getirilen bir şahidin diliyle beraat ettirmiştir.

2) Hz. Mûsa *(Aleyhisselam)*'ı, Yahudilerin dedikodularından, elbisesini alıp getiren taşla beraat ettirmiştir.

3) Hz. Meryem validemizi, kucağındaki oğlunu dile getirip: **"Ben Allah'ın kuluyum"** diye söyletmek suretiyle temize çıkarmıştır.

4) Hz. Âişe *(Radıyallahü anha)*'yı ise, Yüce Allah kıyamete kadar bâkî kalacak olan i'cazkâr kitabı Kur'an'daki o azametli ayetlerle beraat ettirmiştir ki, bu derece belâğatlı temize çıkarmanın benzeri görülmemiştir.

Şimdi iyi bakınız ve kıyaslayınız, bununla diğer beraat ettirmeler arasındaki büyük ve üstün farkı görünüz. Yüce Allah, bunu ancak Resûlü'nün mertebesinin yüceliğini ortaya koymak için yapmıştır."

KOSOVA SAVAŞI VE ŞEHÂDET ŞERBETİ

Prof.Dr. Ahmet ŞİMŞİRGİL

Sultan I. Murad, Anadolu'da Karaman gailesi ile meşgul olurken, Balkanlar'daki karışıklıkları gidermek üzere de Timurtaş Paşa'yı görevlendirmişti. Timurtaş Paşa 1387'de Bosna'ya doğru ilerlerken, Morava nehrine karışan Topliça çayı vadisindeki Ploşnik boğazında Bosna Kralı Tvartko ile Sırp Kralı Lazar Grebliyanoviç'in kuvvetleri tarafından pusuya düşürüldü. Müttefiklerin otuz bin kişilik kuvvetine karşılık Osmanlılar yirmi bin kişi idi. Burada yapılan şiddetli çarpışmada, Timurtaş Paşa emrindeki akıncı kuvvetlerinin büyük bir kısmı şehid düştü. Bu Balkanlar'da uğranılan ilk büyük mağlubiyetti.

Osmanlılar'ın bu yenilgisi Balkanlar'da adeta umumi bir seferberliğe dönüştü. O ana kadar gizlice yürütülmeye çalışılan Haçlı seferi hazırlıkları bu başarı üzerine bir düğün alayı halini aldı. Kendi aralarındaki mücadeleyi bırakan Balkan milletlerinin şimdi hedefi tekti. Osmanlı'yı bu bölgeden silmek. Sırp prensleri, Bosnalılar, Bulgarlar, Arnavutlar, Ulah ve Hırvat prensleri bütün güçleriyle ittifakın içinde yer aldılar. Macarlar da önemli bir kuvvetle katılarak, müttefikleri destekliyordu.

Böylece bütün Balkan prenseslikleri-ni mevcut güçleriyle bir araya getiren Sırp despotu Lazar'ın, Osmanlılardan en küçük bir endişesi dahi kalmadı. Büyük bir sevinç içerisinde derhal padişaha elçilik heyetini gönderdi. O mektubunda; sayılarının çokluğundan, askerlerinin ziyadeliğinden bahisle üstünlük davasında bulunuyor, Müslümanların ayaklarını bu diyardan kesip atmak emelinde olduklarını belirtiyor ve hatta Din-i Muhammedi'yi İslâm ülkelerinden dahi sileceğini iddia ediyordu.

Yiğitlik davulu vurunca!

Din yolunda himmet ve gayreti yüce Padişah Murad-ı Hüdavendigâr ise elçiye şöyle cevap verdi:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın dileği üzere çiçeklerin uyanma demi olan baharda, gül bahçelerindeki goncaların açılarak bir asker gibi saf bağladıkları zaman, kafir çerilerini andıran soğuklar, kar ve yağmur bulutları dağıldığında, ben de şanlı çocuklarım ve bütün ordumla Kosova sahrasında olacağım. Yiğitlik davulunu vurdurup ve sedası ile gök kubbeyi doldurup, düşman içine dalan aslanların hücumu sonunda Las (Lazar)'ı kara toprağa karmak için geleceğim. Ebedi izzet ve şereflerin kaynağı olan Peygamber efendimizin yüzü suyu hakkı için, kafirin fitne ateşini yok etmek ve ateşler saçan kılıcın yalmanında oynaşan alevleri ol sapıkların üzerine saçmak suretiyle kara yüreklerini dumana boğmak için yürüyeceğim. Eğer merd ise yerinde dursun, cengin tozu dumanı nasıl olurmuş görsün".

Sultan I. Murad

Aslında Sultan Murad, devleti aleyhindeki bu ittifaktan ve derhal harekete geçileceğinden casusları vasıtasıyla zamanında haberdar olmuş, planlı ve muvazeneli bir şekilde süratle hazırlıklara girişmişti. Oğulları Yıldırım Bayezid ile Yakub Çelebi'ye hazır olmaları için fermanlar, Anadolu beylerine ise cihada davet mektupları gönderdi. Çandarlı-zâde Ali Paşa kumandasıyla da otuz bin kişilik bir kuvveti, Bulgarların müttefiklerle ittifakını önlemek üzere harekete geçirdi. Süratli bir şekilde Nadir geçidinden aşan Ali Paşa, Pravadi, Şumnu ve Bulgar krallığının merkezi olan Tırnova'yı aldı. Sonra Tuna boyunca yürüyerek Ulahların nüfuzu altına girmiş olan Silistre ve Niğbolu'yu zaptetti. Böylece Ali Paşa askerlikçe pek mühim bu seri başarılarla, Bulgar Kralı Şişman'ı amana düşürerek onun Balkan ittifakına girmesini ve Osmanlı kuvvetlerini ansızın vurmasını önledi.

Öte yandan Sultan Murad-ı Hüdavendigâr, yanında Kütahya ve Hamid sancak beyi küçük oğlu Yakub Çelebi de olduğu halde 1389 yılı baharında Rumeli'ye geçti. Meriç nehri geçit verinceye kadar Filibe'de bekledi. Yanbolu'ya geldiği zaman Bulgaristan fethini tamamlayan Ali Paşa'da kuvvetleriyle gelerek orduya dahil oldu. Osmanlı ordusunda Türklerin himayesini kabul etmiş bulunan Bulgar prensi ve Makedonya Sırp beylerinin yanı sıra; Anadolu'dan Candar, Germiyan, Saruhan, Aydın, Menteşe ve Teke beyliklerine ait kuvvetler de bulunmaktaydı. Bu sırada Osmanlı ordusuna yalnız namının zikredilmesi büyük bir kuvvet hükmünde bulunan Evrenos Bey de iltihak etti Orhan Gâzi'nin silah arkadaşı olan ve Rumeli'ye ilk geçişten beri bu bölgelerde akıncılık yapan bu tecrübeli ihtiyar kumandanın Hac farizasını eda ettikten sonra dönerek, Osmanlı ordusuna katılması askerin cesaretini artırdı.

Kralınızın başını keserim

Osmanlı ordusu İhtiman'a vardığı zaman müttefik kuvvetlerin Kosova'da toplandıkları haberi geldi. Derhal harekete geçen ordu, Sofya Köstendil yoluyla Kratova'ya

geldiğinde yeni bir Sırp elçilik heyetini burada bekler buldu. Sırp Kralı Lazar, ihtimaldir ki üzerine gelen Osmanlı ordusunun gücünü öğrenmek istiyordu.

Lazar'ın elçisi padişaha kralından şu sözleri nakletti:

"İşte ben hazırım. Üç aydan beri eğer iki eli kanda dahi olsa gelmesi lazımdı. Eğer er ise gelsin vuruşalım. Şayet gelmez ise hazır olsun, ben yakında varıyorum". Hünkar bu sözleri işitince elçiye büyük bir gazap içerisinde:

"Eğer elçiye ölüm olsa derhal seni tepelerdim. Ol mel'unun böyle sözler söylediğine bakılırsa İslâm kılıncını görmemiştir. El tabançesini yemeyen, kendi tabançesini demirden sanır. Ve kendi evinde kendisini arslan zanneder. İnşallah ona Türk erliğin gösterem", buyurdu.

Sonra da askerinin alay merasimini elçiye seyrettirdi. Elçi Osmanlı askerinin mükemmel silahları ve atlarıyla, disiplin içerisindeki gösterisini yarı hayranlık ve yarı korku içerisinde izledi ise de gayrete gelerek padişaha:

"Ey şah! Madem bana bu şekilde askerini arz ettin. Amma bizim askerimiz sizin askerinizin on katıdır. Beş yüz bin silahlı, giyimli ve uyumlu gök demirden erimiz vardır. Her bir erimiz bin Türk'e bedeldir", dedi. Hünkar ise elçiye cevaben:

"Ey mel'un! Eğer cihanın askeri dahi sizinle olsa, Allah'ın inayetiyle ve Muhammed aleyhisselamın mucizatıyla cümlesinin kanını toprağa karup, onları karga gibi ayıklayup, binini bir kezden kırup, kralının başını keserim", dedikten sonra elçiyi kovdu.

Meşveret sünnet-i resuldür!

Sultan Murad-ı Hüdavendigâr elçinin gitmesinden sonra devlet erkanını son bir durum müzakeresi yapmak üzere topladı. Öncelikle tecrübeli Hacı Evrenos'a hitab ederek:

Evrenos, bu kafirlerle nice buluşup cenk etmek gerektir? Bu işin kolayı nasıl olur ? diye sordu. Evrenos Gâzi dua edip yer öptükten sonra:

"Ey Hüdavendigâr! Ben aciz bir hizmetçinizim. Benim fikrim ve reyim ne ola? Süleyman'ın yanında karıncanın ne fikri, ne miktarı ola ki söz söyleye. Asker sevk etmek ve cenk ahvalin bilmek sultanımın işidir".

Diyerek tevazu gösterip padişahın zihninden geçenlere iştirak ettiğini bildirdi. Sultan Murad ise cümlesine hitaben:

"Beyler! Bugüne kadar Hak inayetiyle çok asker çekip cenkler ettim. Amma bu cenk evvelkiler gibi değildir. Hem meşveret itmek sünnet-i Resuldür. İttifak edip gönülleri sağlam tutmak ve kuvvetlendirmek ise vaciptir". dedikten sonra tekrar Evrenos'a dönüp:

"Nice zamandır seni bu uçta koydum. Bunların ayinin, erkanın bildin ve tecrübe ettin. Senin fikrin diğerlerininki gibi değildir", dedi. Bunun üzerine Evrenos Bey dua edip saygı ve bağlılığını belirttikten sonra şöyle açıkladı:

"Önce yapılması gereken cenk yerine onlardan evvel varmak ve orada dayanmaya elverişli bir yer seçmektir. İşin ikinci kısmında saflar bağlandığı zaman savaşta acele etmemek gerekir. Zira o takdirde küffar gök demirden bir duvar gibi olur. Bu durumda zafer bulmak kolay olmaz. Zira, soğuk demir işlenmez atasözünün de bir değeri vardır. Oysa başına buyruk, cenk meydanına düşen, saflardan kopan kafirle savaş kolaydır", diyerek gönle hoş gelen tedbirleri padişaha açıkladı.

Sultan Murad, Şehzâde Bayezid ve Çandarlı-zâde Ali Paşa da bu fikri uygun bulunca ilerleyip iyi bir yer tutabilmek için derhal harekete geçildi. Osmanlı ordusu, Üsküb ile Priştine arasındaki Kosova sahrasına geldiği zaman düşman birlikleriyle karşılaştı. .

Padişah ve beyleri düşmanın durumunu incelemek üzere bir tepeye çıktıkları zaman, yeryüzünün demir deryasına dönmüş olduğunu gördüler.

Küffarın beyleri Osmanlı ordusunu gördükleri zaman sayı üstünlüğünün kendilerinde olduğunu anlayarak sevinmişlerdi. Beylerin her biri ileri geri konuşarak yiğitlik satmaya başladılar.

Bunlardan Lazar'ın yeğeni Brankoviç sadece kendi emrindeki birliklerle İslâm ordusunun hakkından gelebileceğini iddia ederken, Lazar da her kim Osmanlı padişahını tutup önüne getirirse onu damat edineceğini ve on kaleyi çevresiyle birlikte kendisine vereceğini vaad etti. Bu arada toplanan mecliste generallerden bir kısmı Türklerin üzerine gece vakti hücum edilmesini teklif etti ise de Yorgi Kastriyota, gece karanlığının düşmanın firarını kolaylaştıracağını, bu suretle Osmanlıların büsbütün mahvolmaktan kurtulmuş bulunacağını ifade ederek reddetti.

Haçlılar gerçekten sayıca üstündüler. Nitekim kaynaklarda Türk ordusu kırk-altmış bin, haçlı kuvvetleri ise yüz-iki yüz bin arasında ifade olunmaktadır. Sultan Murad Han, düşman ile karşı karşıya gelince derhal savaşa girişmek arzusunda olduğunu bildirdi. Evrenos Bey ise:

"Sultanım, şimdi gün kızgındır, asker yorgundur ve düşman azgındır. Bugün dinlenelim. Yarın Allah'a tevekkül idüp, tekbir getirip, Sultanım önünde can ve baş oynatırız", dedi.

Murad Han da bu teklifi münasip görerek kabul etti. Daha sonra da harp meclisini son kez topladı. Komutanlarıyla muharebe taktiklerini görüşmek ve kararlaştırmak istemişti.

Bazı kumandanlar canlı bir istihkam gibi kullanılmak, düşman süvarisine dehşet ve intizamsızlık vermek üzere bütün develerin, ordunun cephesine konulması fikrini bildirdiler. Bunun üzerine Murad Han, oğlu Bayezid'e dönüp:

"Ey ciğer kûşem! Düşmanla vuruşmak hakkında sen ne tedbir edersin. Zira ben düşmanın askerin bu kadar tasavvur itmez idim. Görülüyor ki sayıya gelmezler. Şimdi biz kendi askerimizin önüne deve tutalım mı? Yoksa şöyle karşı karşıya vuruşalım mı"? deyince Bayezid Han:

"Hünkârın fikrine bizim tedbirimiz ermez. Amma, biçareye şöyle gelir ki, nice yıldır kâfir ile cenk ederiz, hiç önümüzde deve tutmadık, şimdi dahi tutmayız. Kâfirin leşkeri ne denli çoksa inâyet-i hak, İslâm'ladır. Eğer Hak teâlâdan inayet olursa, yalnız ben kulun bu kafirin işini tamam ederim. Şimdiye dek her cenkte mansur ve muzaffer olduk. Şimdiden geri dahi gam yeme. Yine nusret, Hakkın yardımıyla senindir. Hele ben hiç endişe etmezem. Eğer öldürürsek said, yok ölürsek şehid oluruz", dedi.

Murad Han bu şecaat sahibi, tedbir ehli ve yüksek himmetli oğluna dualar ettikten sonra Ali Paşa'ya sordu: Ali Paşa da Şehzâde Yıldırım Bayezid'in belirttiği hususlara katıldığını beyan etti.

Daha sonra Beylerbeyi Timurtaş Paşa söz alarak: "Bu gömgök demirlere bürünmüş kalabalık dalgalanmaya başladığı vakit muhtemeldir ki develerde ürkerek geriye vurabilirler.

O zaman askerimiz dağılır, perişan olur ki, böyle tehlikeli bir işte, yanlış tedbir alan, sonunda pişman olur", diyerek fikrini belirtti. Bu şekilde görüşmelerin sonunda meydana yiğitçe girme yolunu seçerek maksadı hep zafer olan orduyu ona göre düzenlediler.

Aşkınla Ağlayan Gözler Hürmetine!

O gece düşman tarafından esmekte olan şiddetli rüzgar, Osmanlı askerinin üzerine yoğun bir şekilde toz serpiyordu. Murad Han, bu halin muharebe esnasında, kendileri için felakete sebep olmasından derin bir endişe duydu. Bütün gece Cenab-ı Haktan niyaz ve istimdât ederek, ebedî saadete nail olmak üzere, kendisi için din yolunda şehadet istirhamında bulundu. Şöyle yalvardı:

"Yâ İlahî! Seyyidî! Mevlayî!

İki cihan Peygamberi Habib-i Ekremin yüzü suyu hürmetine;

Kerbela'da akıtılan o yüce peygamberin torununun kanı hürmetine;

Ayrılık gecesinde ağlayan gözler ve senin aşkınla sürünen yüzler hürmetine.

Dert ehlinin hazin gönülleri ve onların cana tesir eden inlemeleri hürmetine.

Yâ İlahî!

Bunca kere hazretinde duamı kabul ettin. Beni mahrum etmedin. Gene benim duamı kabul eyle.

Bir yağmur verip şu üzerimize gelen zulümâtı ve gubârı (tozu) defedip âlemi nurânî kıl, tâ ki kafir askerini açıkça görüp yüz yüze cenk edelim.

Yâ İlahî!

Mülk ve kul senindir. Sen kime istersen verirsin. Ben dahi bir aciz kulunum. Benim fikrimi ve esrarımı sen bilirsin. Mülk ve mal benim maksadım değildir. Ben buraya kul karavaş için gelmedim. Hemen halis ve muhlis senin rızanı isterim.

Yâ Rab!

Beni bu Müslümanlara kurban eyle.

Tek bu müminleri küffar elinde mağlup edip helak eyleme!

Yâ İlahî!

Bunca nüfusun katline beni sebep eyleme!

Bunları mensur ve muzaffer eyle!

Bunlar için ben canımı kurban ederim.

Tek sen kabul eyle!

Asâkir-i İslâm için teslim-i ruha razıyım.

Tek bu müminlerin ölümünü bana gösterme.

Yâ Rab!

Günahlarımız sebebiyle bizi düşman okuna hedef kılma!

Kahrınla beni fena ve yüzümü halk içinde kara eyleme.

İslâm toprağını din düşmanlarına çiğnetme ve delalet ehline yurt eyleme.

Yâ İlâhi!

Beni katında mihman edip, müminler ruhuna benim ruhumu feda kıl!

Evvel beni gâzi kıldın, ahir şehadet ruzi (nasip) kıl!."

Şafak vakti ile beraber sanki temiz nefeslerinden dışarı taşan buğu, rahmet bulutu inmişçesine, İslâm askeri üzerine zafer yağmuru gibi dökülüp siper oldu.

Yağmur toz deryası olan ovayı akarsulara bezedi ve padişahın bu yoldaki endişeleri kayboldu.

Yağmur kesilince iki ordu harp nizamı almaya başladılar. Sultan Murad'ın emriyle mehteran bölüğü vazifeye başlayıp her taraftan zurna, nefir ve nakkare sesleri ile gâzileri coşturmaya başladı. Çavuşlar ise asker arasında gezinip:

Bugün Gayret Demidir!

Hey merdaneler! Hey gâziler! Bugün ol gündür ki, kafirin bağrını hûn (kan), kanını Ceyhûn idüp, bağırsakların perran ve başlarını top gibi galtan iderüz. Ey gâziler! Bugün ol gündür ki, gayret demidir ve hamiyyet eyyamıdır. Bunca yıldır, Han'ın nân ü nemekin (ekmek ve tuzun) yeriz. Her gün ata binip kılıç kuşanırız. Ve bunca zamanı huzur, saadet ve sohbet ile geçirmemiz hemen bu devir içindir, diyerek seslenmekte ve kalpleri kılıç gibi bilemekteydiler.

Osmanlı ordusunun merkezinde Sultan Murad; sağ kolunda Yıldırım Bayezid kumandasında Rumeli beylerbeyisi Kara Timurtaş Paşa, Evrenos Bey ve diğer tecrübeli beyler; sol kolunda ise Karesi Sancakbeyi Yakub Çelebi kumandasında Anadolu beylerbeyisi Saruca Paşa ile Germiyan, Hamid, Teke, Menteşe, Aydın ve Candaroğulları kuvvetleri konulmuştu. Merkez kuvvetlerinin önünde yeniçeriler ve onların önünde de toplar vardı. Evrenos Bey'in tavsiyesiyle ordunun sağ ve sol kanatlarının önüne biner okçu konulmuştu. Vezir-i azam Ali Paşa, padişahın yanında yer almıştı.

Düşman ordusunun merkez kuvvetlerine Sırp despotu Lazar, sağ kola yeğeni ve damadı Brankoviç, sol kola ise Bosna Kralı Tvartko kumanda ediyordu. Macar, Eflak, Bulgar, Arnavut, Çek ve Leh askerleri ise her iki kanada da yerleştirilmişlerdi.

Muharebeye düşmanın top atışıyla başlandı. Murad Han da; Gerçek yardım ancak Allah katından olur, diyerek topçularına ve okçularına işaretini verdi. Türk topçularının atışlarının ardından okçular düşman birlikleri üzerine ok ve demir yağdırmaya başladılar. Buna mukabil düşman birlikleri de devamlı olarak Osmanlılar'ın sol koluna yüklenmeye başladı. Osmanlılar'ın sol cenahı git gide zayıflamaya başlamıştı. Bu hali gören Bayezid, namına yaraşır bir biçimde korkunç gürzüyle geniş bir yol açarak yıldırım gibi imdada yetişti. Kurt koyuna, şahin kargaya girer gibi tekbir getirip hücuma geçti ve düşman süvarilerini dağıtmaya başladı.

Sultan Yıldırım Beyazıd

Şanlı şehzâdenin hamleleri neticesinde onlarca atlı yerlere serildi.

Bayezid'in amansız çarpışmasını gören öteki beyler de savaş atının dizginlerini o yöne çevirdiler. Lala Şahin, Evrenos Bey, Yahşi Bey, İsa Bey, Saruca Bey, Subaşı İne Bey, Kara Mukbil, Balaban Bey, Şir Merd Bey, Müstecab Subaşı ve diğer komutanlar her taraftan düşman üzerine hücum ettiler. Aslanların saldırısı, yiğitlerin hamlesiyle düşman bayrakları devrilmeye başladı. Sekiz saat süren bu kanlı muharebenin sonunda Türk ordusunun gösterdiği kahramanlık ve savaş planının mükemmelliği sayesinde düşman kuvvetleri bozuldu. İlk olarak Bosna kuvvetleri geri çekilmeye başladılar. Şehzâde Yakub Bey kuvvetleri kaçanları şiddetle takip ederek pek çoğunu kılıçtan geçirdiler.

Akşam olduğunda Haçlı ordularının tamamı dağılmış, büyük bölümü ölü veya yaralı olarak savaş meydanında kalmıştı.

Şehid-i muhakkak oldu

Sultan Murad-ı Hüdavendigâr zafer sevinci dolayısıyla şükrane olarak harp sahasını gezerken, Müslüman olduğunu söyleyen, gizli sözüm vardır, diyerek yanına yaklaşan Miloş Obiliç adındaki yaralı bir Sırp asilzâdesi tarafından zehirli hançer ile yaralandı.

Osmanlı askerleri Hünkar'ı yaralayan bu Sırp asilzâdesini yakalayarak parça parça ettiler. Ağır yaralanan Sultan Murad, öleceğini anlayınca kaçan askerleri takip etmekte olan Bayezid'i geri çağırttı. Şehzâde Bayezid, yanında şanlı beyleri olduğu halde düşmanın ardından tez uçan ecel oku gibi süratle at koparmıştı. Acı haberi alır almaz gözlerinden kanlı yaşlar dökerek babasının otağına koştu. Keremi bol padişahın ölüm yatağında al kanlar içinde baygın yatmakta olduğunu görünce, sevgiden titreyen yüreği kanla boğulup gönülden yanarak ağlamaya başladı.

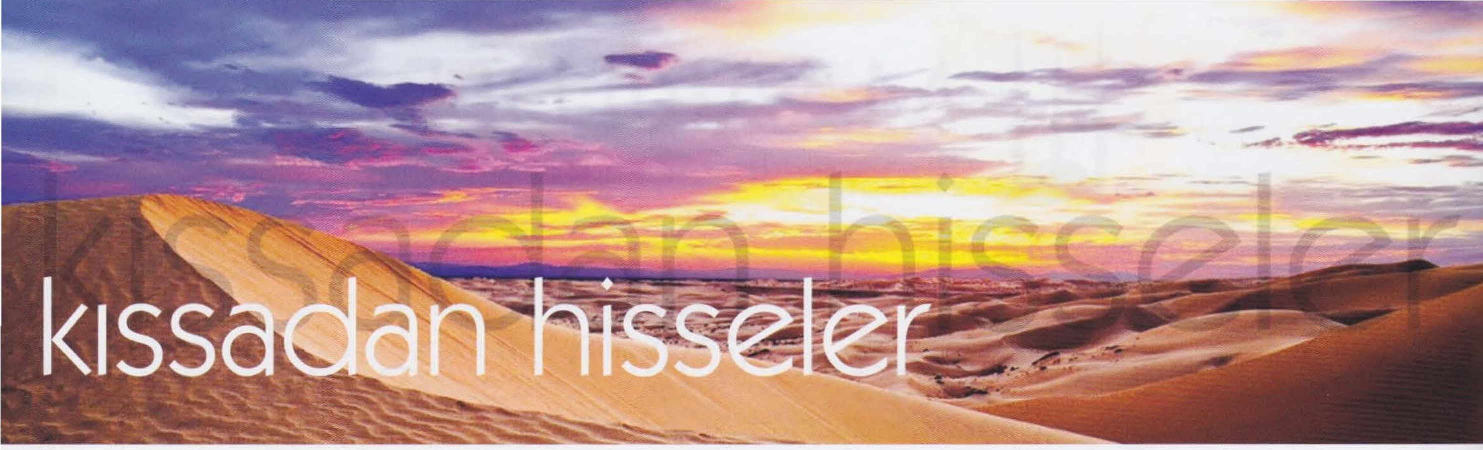
Sultan Murad ise:

Açtı gözünü gördü şehzâdesini
Serviye benzer ol beyzâdesini
Üzüntüyle bükülmüştü boynu onun
Ağlamaktan kalmamıştı sabrı onun,
Dedi benimçün neden eylersin firak
Kimseye kalmaz burası yakın ırak
Dünya saltanatına umut bağlayan
Sonunda hüsrana uğrar inan
Çünkü fena buldu cihanın her işi
Gel üzül, mağrur olursa buna kişi
Ağlar isen ağla sen Müslümanlara
Zulm ile berbat olan perişanlara
Bana hayır dualar dermeye çalış
Cömertlik adâlet töresine alış
Adâlet temelidir padişahlığın
Sunduğu güzel armağanıdır Hüda'nın
Çok çalış ki bu armağana eresin
Saltanatın hakkını tamam veresin
Sanma saltanatı sen ki rahattır
Gerçekte bil ki hep sıkıntıdır
Ey umut bağının meyvesi gayret et
Alemde bulursun böylece şöhret
Çünkü cihan kimseye baki değil
İyi ad bırakmak gerekir bunu bil

Murad Han, bu şekilde oğluna nasihatler edip saltanatı kendisine bıraktıktan az sonra vefat etti. Böylece çok arzuladığı kavuşmak için dualar ettiği şehadet rütbesine nail oldu.

Onun şehadetinden sonra düşmanın peşini bırakmayan Osmanlı kuvvetleri, Sırp despotu Lazar ile oğlunu yakalayarak derhal öldürdüler.

Sultan Murad'ın cesedi, Türk usulünce tahnit edilerek Bursa'da Çekirge'de yaptırmış olduğu türbesine gönderilip defnedildi. İç organları ise vefat ettiği yere gömüldü ve sonra üzerine bir türbe yapılarak Meşhed-i Hüdavendigâr adıyla Balkan Müslümanlarının ziyaretgahı oldu.

ATEŞ YAKAR MI?

Bir gün filozof taifesinden bir zat Muhyiddin ibni Arabî Hazretleri'nin sohbetine gelmişti. Bu filozof her şeyi o dar aklıyla ve felsefeyle çözmeye kalkışıyordu. "Eşyanın mahiyeti değişmez" diyor ve aklına yatmadığı için Peygamberlerin mû'cizelerini de inkâr ediyordu.

Soğuk bir kış günüydü. Odanın ortasında ise büyükçe bir mangal vardı. Filozof kendi batıl fikirlerini felsefe yaparak kabul ettirmek için, mangalda çatır çatır yanmakta olan ateşi göstererek şöyle dedi:

- Avamdan olan insanlar, Hz. İbrâhim'in ateşe atıldığı ama ateşin Onu yakmadığı kanaatindedirler. Bu nasıl olur?.. Ateşin yakma özelliği vardır ve herşeyi yakar kavurur. Zira ateşte akıl yoktur; "bunu mu yakayım, şunu mu yakayım?" diye düşünmez, içine atılan şeyi yakar. O halde Kur'an'da geçen bu gibi meseleleri te'vil etmek lazımdır.

Durum böyle olunca Kur'an-ı Kerim'de Hz. İbrahim kıssasında zikredilen ateş, bildiğimiz alevli ateş değil Nemrut'un kin ve öfke ateşidir. Dolayısıyla Hz. İbrahim'in ateşe atılması ise odun ateşine değil, Nemrut'un kızgınlık ve öfke ateşine muhatap olmasıdır. Yani burada Nemrûd'un, Hz. İbrahim'i üzüp müteessir etmesi, ateş manasında kullanılmıştır.

Ateşin onu yakmaması ise; Hz. İbrahim gösterdiği delillerle Nemrud'u bir şey yapamaz hale getirmesi ve Nemrut'un gazabının Ona işlemeyişidir. Yoksa gerçek ateş olsaydı Onu da yakardı...

Kendisini çok akıllı zanneden ve Kur'an'a kendi kafasına göre mana verip mû'cizeyi inkar eden filozof, işte bunun gibi birtakım ileri geri sözler etti. Konuşmasını tamamlayınca, Muhyiddîn ibn-i Arabî hazretleri dedi ki:

- Kur'an-ı kerim'de, İbrahim *(Aleyhissselam)* kıssasında ne buyrulduysa aynen söylendiği şekildedir. Yani Hz. İbrahim'i yakmayan ateş gerçek ateştir. Yakmaması ise Allah'ın kudretiyledir. Zira ateş de O'nun yarattığı bir mahlûktur ve ateşin mahiyetini değiştirebilecek olan da yalnızca O'dur. Hz. İbrahim ateşe atılınca Allah-u Teala emrederek:

"Biz dedik: Ey ateş! İbrahim için serinlik ve esenlik ol!" *(Enbiyâ 69)* buyurduğu için yakmamıştır.

Muhyiddîn İbn-i Arabî *(Kuddise Sirruhu)* böyle dedikten sonra aniden yerinden kalktı ve ortada alev alev yanan mangalı aldığı gibi, içindeki sıcak közleri filozofun eteğine boşalttı.

Orada bulunan herkes dondu kaldı. Filozof ise korkudan müthiş bir çığlık attı, beti benzi soldu, yanacağım diye ödü patladı. Muhyiddîn İbn-i Arabî gayet sakin bir şekilde, filozofun eteğinde bulunan ve sıcaktan nar gibi kızarmış közleri eliyle karıştırmaya başladı.

Şaşkınlıktan yuvalarından fırlamış gözlerle bakan herkes gördü ki, ateş ne filozofun elbisesini, ne de Muhyiddîn ibn-i Arabî'nin mübarek elini yakmıyordu. Bu harikulâde olaya şahid olan filozof da iyice şaşırmış ne diyeceğini bilemez hale gelmişti.

Bir müddet sonra Muhyiddîn ibn-i Arabî hazretleri, filozofun entarisine döktüğü ateşleri avuçlayıp tekrar mangala koydu. Sonra filozofa dönerek:

- Yaklaş ve ellerini mangaldaki ateşe sok! deyince, filozof ellerini mangaldaki ateşe doğru uzattı ama ateşin yakıcı tesirinden dolayı hemen ellerini geri çekti. Bunun üzerine Muhyiddîn ibn-i Arabî hazretleri buyurdu ki:

- Derdimiz kerâmet göstermek değildir, lakin Kur'an'da açıkça zikredilen bir mû'cize'nin, tevil edilerek akıl ve mantık oyunlarıyla inkâr edilmesine de razı olmayız. Hz. İbrahim kıssasında anlatılan olay da işte bu şekilde olmuştur. Ateş Allah'ın emriyle yakmamıştır. Çükü ateş memurdur, emir üzerine yakar veya emir üzerine yakmaz. Allah-u Teala dilediğini dilediği şekilde yapar...

Münkir filozof Muddin ibn-i Arabî hazretlerinin bu kerâmetinden çok tesirlendi. Bunun üzerine o büyük veliye teslim oldu ve huzurunda tövbe etti.

MÜSLÜMAN NAMAZDAN NASIL HAZ ALIR?

Sürgündeyiz... Sürgünümüz Şeytan'ın hilesiyle başladı.[1] İblis, Büyük babamız ve annemiz Hz. Adem ve Havva'ya geldi; Allah'ın yasakladığı, Yaklaşmayın!" buyurduğu ağacı işaret etti ve "Ey Adem! Sana sonsuzluk ağacını ve son bulmayacak bir hükümranlığın yolunu göstereyim mi?"[2] dedi. İkisi de İblis'e kandı; ağaçtan yedi, avret yerleri açıldı ve "İkiniz birden inin oradan, birbirinize düşman olarak!"[3] hitabına muhatap olup dünyaya sürgüne gönderildiler.

Gözlerimizde Cennet manzaraları, içimizde Cennet solukları olduğu halde yine Cennet'e dönmek istiyoruz. Bu yüzden en güzel konaklara, en müzeyyen bahçelere "Cennet gibi" der müslüman, Cennet'e olan iştiyakından... Arzumuzsa Rabbimiz'in cemâlini görmek...

Namaz, Cennet'e dönmeye vasıta, Hakk'a ermeye mîrâçtır. Yol namazla açılır, sürgün namazla biter, yerler göklere, yürekler Rabbu'l-Âlemîn'e namazla sıla yapar.

Namaz, Allah Teâlâ'nın rıdvânına nail olma arzusudur. Bu yüzden namaz kılmak, onun hakikatine erene kolay, suretinde kalana ise zordur. Zorları daha da zorlaştıran ise Şeytan'ın sürekli güncellenen tuzakları ve taarruzlarıdır.

İblis'in dört bir yandan gelip insanı şükürden alıkoyma operasyonları insanlık tarihi kadar eskidir.[4]

Allah-u Ekber, İblis'in saldırılarını püskürten çelik bir kale gibidir. Bu yüzden namaza çağrı da, namaz da Allah-u Ekber'le başlar. Şeytan ezanı duyunca sırtını döner kaçar. Bitince tekrar geri gelir.

Namaz için kamet edilince yine arkasını dönüp kaçar. Kamet bittiğinde yine gelir ve kişi ile nefsi arasına sokularak ona, "Falan şeyi hatırla, falan şeyi hatırla!" der. O da namazdan önce aklında olmayan şeyleri hatırlatır; neticede insan kaç rek'at namaz kıldığını bilemez olur.[5]

Mâsivâdan Mâverâya

Namaz, amel planında mâsivâdan mâverâya atılan ilk adımdır. İftitah tekbiri ise bir âlemi diğerine bağlayan köprü hükmündedir. Tekbir, yürekle söylenirse Şeytan bir daha o namaza müdahale edemez.

Namazda eller kaldırılırken değil, indirilirken tekbir alınır. Birinci fasıl kelime-i tevhidin nefy/reddetme aşamasını, ikinci fasıl ise isbatı yani "illallah'ı/Allah'tan başka ilah olmadığını" anlatır.

Namaz, vuslattır. Mümin vuslata ermenin heyecanıyla ellerini kaldırır; lisân-ı hâliyle, "Kovulduğum Cennet'e tekrar dönmek istiyorum; kovulmama sebep olan Şeytan'ı da arkaya ittim, mâsivâya dair her şeyden kopup geldim, yönelişimi kabul eyle Ya Rabbi!" der.

Para sayan, dost-düşman eli tutan, mal alıp mal satan ellerin omuz hizasında; başparmağın kulak yumuşağında olmasının manası, "Azametin karşısında teslim olduk Ya Rabbi!" demektir. Aynı manzara tavafta da vardır. Müminler tavafa başlarken, "Bismillah-i Allah-u Ekber" der. Lisân-ı hâlleri şunu söyler, "Ya Rabbi! Kulluğuna, yârlığına, rızanı kazanmaya geldik." Tekbirden sonra eller bağlanır. Gözler ise secdegâha bakar. İmam-cemaat herkes "Sübhânekellahümme ve bi-hamdik." diye başlayan duayı okuyarak, "Verdiğin bütün nimetler karşılığında tesbih sana Allah'ım." der. Neden kıyamda ilk önce "sübhâneke" ya da diğer mezheplerin sena muhtevalı duaları okunur? Her arz-ı hâlden önce bir teşekkür faslı olur, sübhâneke de namazın arz-ı hâlidir. Ya da müslüman "Sübhâneke"yi okuyarak, "Ben hakikatte huzuruna gelmeye layık değilim, günahım çok; ben mücrimim Allah'ım, sen çağırdın da geldim, söze seni ta'zim ederek başlıyorum." der.

Kıyamda, Senâdan/Sübhâneke'den sonra "arz-ı hal" başlar. Fatiha her kuşaktan, her kadrodan insanın şükür, hamd, misak ve dua cümlelerinden oluşan bir yakarışıdır. Bir doktorun yazıhânesinde hastalığın emârelerini anlatan muzdarip bir hasta gibi, mümin de Fatiha'yı okuyarak Rabbi'ne gam-ı kederini arz eder.

Namaz süslü elbiseler, şatafatlı mikrofonlar eşliğinde akdedilen bir arz-ı endam değil, yalnız Allah'a yapılan bir arz-ı hâldir. Bu yüzden namazda sûret ve şekil değil, ruh ve mânâ öne çıkar. Ruh ve mânâya vâkıf olanlar ise Huzur'a en güzel elbiselerle çıkar.[7]

Ben-î Âdem'e taarruzunu anlatırken önlerinden, arkalarından, sağlarından, sollarından onlara geleceğini söyleyen İblis, ona sürekli vesvese verir. Neticede insan namazda, namazdan gafil olur. Rükuyu, secdeyi unutur; aşla, işle, eşle meşgul olur.

Şakîk-ı Belhi der ki: "Her sabah kalktığımda Şeytan vesveseleriyle gelip: "Neden bu kadar korkuyorsun, neden bu kadar namaz kılıyor, neden bu kadar sadaka veriyor, takvayı kuşanıyor, dünya nimetlerinden uzak duruyorsun? Allah bütün günahları affeder, o merhamet sahibidir. Korkma!" diye karşıma dikilince ona diyorum ki; "Evet! Rabbim Gafûr'dur, Rahîm'dir. Lakin O: "Ben tövbe eden, mümin olan, salih amel işleyenler için gaffarım."[8] buyuruyor. Evet, Hz.Muhammed (s.a.v.)in öğrencilerinden Ka'b b. Mâlik, Ümeyye ve Murâre gibi Hakk'a yönelen, bütün genişliğine rağmen dünya kendilerine dar gelen Allah'ın müttaki kulları için O Gaffar'dır. Hem tövbeye sadakat gösteren, hem namaza devam eden, hem faizin haram olduğuna iman eden

İblis, kendini müminin namazını bozmaya memur ve mecbur addeder. Bunun içindir ki "sübhâneke"den sonra "istiâze" yapılır, "eûzü" okunur. Müslüman, "Kovulmuş Şeytan'dan sana sığınıyorum." diyerek şunu ilan etmiş olur: "Ya Rabbi! Ben yüreğimi, namazımı, imanımı yalnız başıma koruyamam, sana geldim sana sığındım, beni himayene kabul et!"

İstiâze'nin kuvvetiyle söylenen, "Bismillah" da hem bir niyaz, hem bir vakar var. Valinin, başkanın, kralın adıyla değil, Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla...

Fatiha

Fatiha bir ba'su ba'de'l-mevt'tir. Hamd'le münasebeti olan ilk üç ayetinde müminler şunu söyler: "Çocukluktan beri beni koruyan, terbiye eden, konuşmayı, yürümeyi öğreten, organlarım gibi beni de terbiye eden Allah'ım! Ne kadar senâ, ne kadar övgü, ne kadar hamd varsa hepsi sanadır."

Mümin, Fatiha'nın ikinci bölümünde, Hamd'den sonra yaptığı ya da terkettiği neler varsa topyekün hepsi adına bir ikrarda bulunur: "Yalnız sana ibadet eder, yalnız senden yardım isteriz." der. Bu yüzden, hayatının bütün kareleri için bu âyet bir serlevhadır. Saraylarda, sokaklarda onu hatırlar ve bu yüzden hep dik durur müslüman.

"İlk üç ayette hem sena, hem sıfat ve esmânın hülâsası, hem de tesbihin ilanı var. Müslüman, bu ayetlerle muvahhidler kadrosunda olduğu şuuruna erer, ardından da, "Sadece sana ibadet ediyorum." diyerek ibadetle şirk arasını kesin çizgilerle ayırır. Fatiha'da üçüncü aşama duadır. Muvahhid "Beni doğru yola ilet." diyerek mahir bir tabibin yanında hâlini arz edip çare arayan hasta gibi, "Devayı buldum. Tek muradım bu hal üzere kalıp, sana kulluk yapmaktır. Beni dünyanın bütün kötülüklerinden kurtar, ayaklarımı 'sırat-ı müstakîm'de sabit kıl! Bizi nimet verdiklerinin, Hz.Muhammed'in ve bütün peygamberlerin yolunda var et!" diyerek niyazda bulunur. Müslüman o yola girince evde, işte, sokakta, hayatın bütün şubelerinde Şeytan'dan korunmuş olur.

Rahatlayana Kadar Değil, Şifa Bulana Kadar

Fatiha'dan sonra da münacaât devam eder. Çünkü insanlar maddi ve manevi hastalıklarına çare ararken rahatlayana kadar değil, şifa bulana kadar tedavi olur.

Ruh da Müminler için hem şifa, hem rahmet olan[10] Kur'an-ı Kerim'i daha çok okumayı arzular. Fakat önce Allah Rasulü'nün talimatına uyup, Fatiha'dan sonra "amîn" der yani "duamızı kabul buyur Ya Rabbi!" diyerek niyazda bulunur. Fatiha, dertlerin Hakk'a arzı, "amîn" dertlerin izalesi için yakarma, Kur'an-ı Kerîm de şifa olduğuna göre bir müddet daha okumalı. Fatiha'nın karşısındaki "Bakara Sûresi" de "Bu Kitap" diye başlayarak fiili duanın ne okunarak gerçekleşeceğini gösterir. Dua edip kurtuluş reçetesi isteyenlere Kur'an-ı Kerim, "Bu Kitab"[11] diyerek kendini işaret eder. Allah Teâlâ da umumi manada namazda Kur'an-ı Kerim okumayı emreder;[12] muttakilere yol gösterir, muzdariplere şifa olur. Ruhtaki her nevi hastalığın devası O dur; riyayı, gururu, hasedi, kibri, nemîmeyi o temizler. Yeter ki insan temizlenmeye niyet etsin! Bunlar her şeye kâdir olan Allah Azze ve Celle'nin ayetleridir. Eğer hazırsan senin ruhunda da tecelli eder. Kur'an-ı Kerim ilaçtır lakin şifayı Allah Azze ve Celle yaratır. Bu da ihlasa bağlıdır.

Tesbih: Hakk'a kavuşma Arzusu

"Secde et, yaklaş!"[13] buyruğuna râm olup eğilir, rükûda bütün bir kainatın lisân-ı hâliyle Allah'ı tesbih ettiğini işitir gibi olur mümin. "Öyleyse yüce Rabbi'nin adını tesbih et!"[14] âyeti ona "hadi sen de tesbih et" der ve o da "Sübhâne Rabbiye'l-Azîm" diye karşılık verir. Tesbih, yüreğin derinliklerinden gelen bir kavuşma azmidir: "Ben geldim Ya Rabbi! Ruhumdaki bütün kirleri temizlemen için huzuruna vardım! Seni tesbih ediyor, seni ta'zîm ediyorum." diye niyazda bulunur.

Tekbir sesiyle kaçan İblis, fırsat bulunca yeni bir vesveseyle geri döner ve rükudaki mümine, "Acaba Allah senin yakarışlarını duyuyor mu? Altı milyar insan ve şu kadar mahlukât arasında senin tesbihatın ona nasıl ulaşır?!" diyerek yine vesvese verir.

Sen de umutsuz bir halde doğrulurken

Cübbeli Ahmet Hoca Efendi'nin hat koleksiyonundan

«عَجِّلُوا بِالصَّلَاةِ قَبْلَ الْفَوْتِ، وَعَجِّلُوا بِالتَّوْبَةِ قَبْلَ الْمَوْتِ.»

"Kaçırmadan önce namaz için acele edin ve yine ölmeden önce de tevbe için acele edin."

"semia'llahu li-men hamideh" der, hakikatte ise şunu söylemiş olursun: "Hamd edenleri duyan, onlara icabet eden, darda kalanlara, yoksullara, yetimlere, dul kadınlara, biçarelere imdat edip ihsanda bulunan Allah Azze ve Celle, ihlasla hamdedenin duasına icabet etti."

Baş Yerde, Yüz Secdede

"Semia'llahu li-men hamideh" göklerden gelen bir berattır. Bu yüzden "Kavme"[15] bir şehrâyine benzer. Rukûda "tesbih", kavmede "tahmid" var. Haline hamdeder müslüman. Çocuklar gibi şen bir halde sanki ruh şöyle mırıldanır: "Ya Rabbi! Lutfettin, nimetler ihsan ettin, bütün bunların üstüne benim gibi biçâre bir kulun hamdini duydun, ona karşılık verdin. Peki ben bunlara nasıl şükredebilirim?" Söz bulamaz ve cevap olarak secdeye gider. Ruh münacatına devam eder ve sanki şöyle der: "Ya Rabbi! Başım yerde, yüzüm secdede. 'Rabbinin yüce adını tesbih et!'[16] emrine uyup bütün mahlûkât ile 'Sübhane Rabbiye'l-â'lâ' diyor, tesbihin yalnız sana olacağını ilan ediyorum."

Kul, Rabbi'ne en yakın olduğu secdede kalmak, orada son nefesine kadar tesbih etmek ister fakat hayatta onu bekleyen ödevler vardır. Bütün bunlar adına kıyam etmek ister fakat o esnada Allah Teâlâ'nın secde emrine muhalefet edip gururuna mağlup olan, secde etmekten istinkâf eden, büyüklenen ve kâfir olan Şeytan'ın hali[17] aklına gelir ve tekrar secdeye gider.

Namaza başlayanla namazı bitiren, Hacc'a gidenle Hacc'dan dönen arasında derin farklar olur ya da olmalıdır. Çünkü ibadetler insanı "fıtrat"a döndürür. İlk günün sâfiyetine kavuşur müslüman namazla. Bu yüzden secdeden kalkıp namazdan ayrılan mümin de, hayatı namaza uyarlamak heyecanı vardır.

Selâm

Namazdasınız, ka'dede oturdunuz; birazdan dünya işine geri döneceksiniz. Tahiyyat duasını okuyor; dil, beden ve malla yapılan bütün ibadetlerin Allah için olduğunu ikrar ediyor, Allah'a ta'zîmde bulunuyorsunuz.

Sonra size kulluğu öğreten Hz. Ebu Bekir'in, Ömer'in, Osman'ın, Ali'nin hocası Hz.Muhammed'e selâm gönderip, "Es-selâm-u aleyke eyyühe'n-nebiyyü/Selâm senin üzerine olsun Ey Nebi!" diyorsunuz. Bu tesadüfen verilmiş bir selâm değildir. Hz. İsa'dan sonra kapanan Allah yolunu tekrar açan, insanları putların ve tağutların önünde eğilmekten kurtaran; acıların ve çilelerin devası olan namazın nasıl kılınacağını öğreten Peygamber-i Ekber *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*i selâmlamaktır.

Âlem-i İslâm'ın bütün noktalarıyla Medine arasında günün 24 saatinde kesintisiz bir irtibat vardır; Şam'dan, Kahire'den, Ankara'dan, Konya'dan Medine'ye selamlar gider, icabetler döner.

Namaz; Allah'a ulaşma, Rasûl'e selâmdır. Allah'a ve Rasûlü'ne iman eden herkes, müslümanın duasından nasibini alır; "es-Selâm-u aleyna ve a'lâ i'bâdillâhi's-sâlihîn/Selâm bizim ve salih kulların üzerine olsun." Bu kelimelerle Allah'a yalvaran her mümin, her namazda Mısır, Suriye, İsrail ve Çin zindanlarındaki kardeşlerinin kurtuluşu için de dua eder. Hama'ya, Hımıs'a, Haleb'e, Şam'a, Musul'a selam olsun, yürekler huzurla dolsun; saf saf olan müminler, müttakiler, mücahitler, murâbıtlar zaferle şaduman olsun. Selâmlamadan sonra tekrar Allah Rasûlü *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* e salat edilir, Dünya ve Ahiret saadeti niyaz edilir.

Her Namaz Bir Mekteptir

Her namaz bizi ruh kökümüze bağlayan, niçin yaratıldığımızı bize anlatan bir mektebtir. "es-Selâm-u Aleykum ve Rahmetullah" ise o mektepten mezun olurken alınan diploma hükmündedir. Nasıl ki diplomalar millet huzurunda alınır, "selam"da da önce sağdaki, sonra da soldaki müslümana selam verir ve şunu demiş olur: "Kardeşim! Namaz mektebinin kıyam, rukû, secde, ka'de sınıflarında ayrı ayrı dersler aldım, nefsimi tezkiye ve terbiye ettim. Bundan sonra benim dünyamda haset, gurur, enâniyet, nefret olmayacak. Ben senin, sen de benim kardeşimsin. Sana gelen zarar bana da gelmiştir."

Namaz; mümine nerede, nasıl durması gerektiğini öğretir. Efendimiz'in namazını, kıyamını, rukûsunu, secdesini Cennet solukları gibi içine çekenler, namazdaki halleri hayata taşıdılar. Huzur-u İlahî'de ellerini bağlayan bir mümin evinde, işinde, okulunda da aynı hal üzere olur, "Ya Rabbi! Namazda kıyamda duruyor, nasıl senin rukû ve secde emirlerine uyup sağa sola dönmeden rukûya varıyor, secdeye kapanıyorsam, hayatta da teslimiyetim sadece senin nizamın İslâm'a olacak, secde emrine iktida ettiğim gibi bütün emirlerine ve yasaklarına da ittiba edeceğim." demiş olur.

Ruhun Namaz Hali

Beden, selâmla namazdan ayrılır; ruhun namaz hâli ise ölüm gelene kadar devam eder. Namazın bedenden ayrılması izâfî, onda bekâsı ise daimidir. Bu yüzden selâmla bir sonraki vakitte tekrar dönmek üzere beden namazdan ayrılır. Ayrılması gerekir. Çünkü nafaka temin etmek, farzdan sonra emredilen diğer bir farzdır. Bu yüzden Allah Azze ve Celle Cuma'ya dair şöyle buyurur: "Namaz kılındı mı artık yeryüzüne dağılın ve Allah'ın lütfundan nasib arayın."[18]

Müminin Sınav Kağıdı: Namaz

Namaz sonrası hayat, namazın sınav kağıdı gibidir. Mümin namazda verdiği sözlere ne kadar sadakat gösterip göstermediği noktasında imtihana alınır. İŞ, AŞ, EŞ fasılları imtihanın önemli maddeleridir.

Saatler sonra tekrar ezan okunmaya başlar: "Allah-u Ekber, Allah-u Ekber..." Camide yetişen, kalbi camiye bağlı genç tekrar döner namaza. Camiyi hayatın merkezi kabul eden; evi, çarşıyı, devleti camiye göre şekillendiren bir millet yapısında namazlar ihsan makamında kılınır.

Bu yüzden müminler Allah'ın âyetlerini okurken Hz. Ömer'in hâlini yaşarlar. Bir gün mescide geç gelip en arka safta namaza duran Abdullah b. Şeddad, "Ben acımı ve hüznümü ancak Allah'a arz ederim." mealindeki âyeti okurken Hz. Ömer'in içini çeke çeke ağladığını nakletmişti.[19]

Mekke'den Medine'ye hicret ederken yalnız başına şehirden ayrılan, Kureyş'in liderlerine "Benimle savaşmak isteyen varsa buyursun!" diye meydan okuyan Hz. Ömer'in de kendinden geçercesine ağladığı yerdir namaz.

Müslüman "Allah-u Ekber" diyerek başladığı namazla nerede durduğunu bilirse kıyamı kıvam, secdesi sıla olur ve neticede Allah Rasûlu gibi titreyen bir yürek, ateşteki bir tencere gibi fokurdayan bir sadırla namaz kılar.[20]

Yüreğine sahip ol! Nerede niçin durduğunu hatırından çıkarma! Şeytan'ın taarruzlarına karşı âgâh ol! Al namazı; eve, işe, okula götür. Herkesi ilahi hükümler önünde secde şuuruyla eğilmeye davet et!

Namaz, insan gibidir. Hem sûreti, hem de ruhu vardır. Biri yoksa diğeri de hükümsüzdür. Namazların sûretle kılındığı bir çağda, ne kıyam kıvam, ne de secde sıla olur. Böylece namazlar camide mahbus kalır. Bu yüzden İslâm Coğrafyası'nda neşredilen gazetelerde Suriye'de, Irak'ta, Gazze'de, Arakan'da ölen çocuklar ancak iç sayfa haberi olabilirken, İngiliz sarayında doğan bir çocuk günlerce manşetlerde kalır.

"Allah intikam sahibidir." âyeti Salahaddin Eyyubi ile Hıttîn'de, Yavuz Sultan Selim'le Çaldıran'da tecelli etmişti. Eğer biz de namazları sûretten öteye taşıyabilirsek, ibadetlerimiz canlanacak, kanatlanacak, tutsak İslam şehirlerine diriliş solukları taşıyacak. Namazdaki, "es-selâm-u aleynâ ve alâ ibâdi'l-lahi's-sâlihîn" duası nereye kadar ulaşıyorsa, gücünüz de o kadar mesafelere bâliğ olacak.

Ey acıların çocuğu! Ruhsuz namazlarımız sizin için kanatlanamadı. Bu yüzden Selahaddin gibi, Hüdavendigar gibi, Yavuz gibi bütün zalimlere karşı sizi müdafaa etmek için geremedik kanatlarımızı. Selamın da, tahiyyat duasının da gereğini yapamadık.

Bütün bunlar içerisinde tek bir şeye seviniyorum, o da hala hüzünlenebiliyor, perde kapanınca keyif yapanlardan hala nefret edebiliyoruz.

Medet yâ ilahi, medet!

1- Tâ Hâ: 120-3.

2- Tâ Hâ: 120.

3- Tâ Hâ: 121-123.

4- Bkz. A'raf: 17.

5- Buharî, H. No: 608; 1222; 1231; 1232; 3285.

6- Bkz. A'raf: 31.

7- (İblis): "Bundan sonra, beni azdırman sebebiyle, mutlaka Senin Sırat-ı Mustakîmin'e onlara karşı (mani olmak için) oturacağım." dedi.el-Ârâf, 7, 16.

8- "Şüphe yok ki ben, tövbe edip inanan ve salih ameller işleyen, sonra da doğru yol üzere devam eden kimse için son derece affediciyim."Tâhâ, 20, 82.

9- Yeryüzünde hiçbir canlı yoktur ki, rızkı Allah'a ait olmasın. Her birinin (dünyada) duracakları yeri de, (öldükten sonra) emaneten konulacakları yeri de O bilir. Bunların hepsi açık bir kitapta (Levh-i Mahfuz'da yazılı)dır.Hûd, 11, 6.

10- İsrâ: 82.

11- Bakara: 2.

12- Müzzemmil: 20.

13- Alak: 19.

14- Vakıa: 74.

15- Rukûdan kalkıp doğrulmak.

16- A'la: 1

17- Ve meleklere: "Âdem'e secde edin." dediğimiz zaman İblis hariç, (onlar) hemen secde ettiler. (İblis) direndi ve kibirlendi. Ve kâfirlerden oldu. el-Bakara: 2, 34.

18- Cum'a: 10.

19- Buhârî, "Cemaat ve İmamet", 41

20- Ebu Dâvud, "Salat", 904.

Ölmez mi?

Pençe kuvvetine aldanıp kanma!
Hayvanlar kralı aslan ölmez mi?
Gençlerin eceli uzaktır sanma!
Çiçeği burnunda civan ölmez mi?

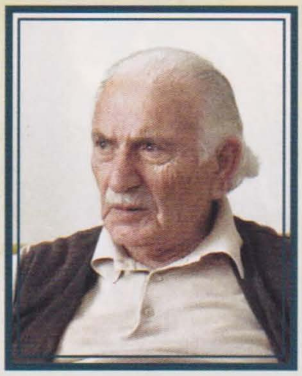
Sayılı nefesler olmasın heder,
Ancak salih amel mahşere gider,
Katı yatı olsa ne fayda eder?
Villalarda hava atan ölmez mi?

Bir gün gelir ölüm evleri yıkar,
Bu gafletin sonu mezara çıkar,
Malı mülkü varsa pazara çıkar,
Dünyayı elinde tutan ölmez mi?

Din bilmezse işkembeden atılır,
Halk bölünür birbirine katılır,
Ecel düşünülmez rahat yatılır,
Kuş tüyü yatakta yatan ölmez mi?

Düzen bozulursa kalmaz adalet!
Beklenmez soysuzdan asla asâlet?
İslam bilinmezse bitmez rezalet
Dinini parayla satan ölmez mi?

İçkiler içilir oynanır kumar,
Birçok halt işlenir çatlamaz damar,
Hemen tevbe et yemeden şamar!
Günahtan günaha batan ölmez mi?

Süleyman KUKU

İMÂM-I RABBÂNÎ HAZRETLERİ'NİN OĞLU, SİLSİLE-İ MEŞÂYİHIMIZIN 25.HALKASINDAKİ el-URVETÜ'L-VÜSKĀ MUHAMMED MA'SÛM es-SERHENDÎ HAZRETLERİ'NİN MEKÂTÎB-İ ŞERÎFESİNDEN MÜNTEHABÂT

(KIYMETLİ MEKTUPLARINDAN SEÇMELER)

Muhammed Ma'sûm Hazretleri'nin üç ciltlik ***"Mektûbât"***ının aslı Farsça'dır. ***"Mektûbât"***ın 1.cildinde 239, 2.cildinde 158 ve 3.cildinde ise 255 mektup bulunur.

Bu eser, **Mehmed Emîn Tokâdî Hazretleri**'nin mürîdi olan ve şeyhinin yanında medfun bulunan **Müstakîmzâde Süleyman Se'âdeddîn Efendi** tarafından Osmanlıca'ya çevrilmiştir.

Hüseyin Hilmi Işık *(Rahmetullâhi Aleyh)*in talebesi olan **Süleyman Kuku Hoca Efendi**, 80 yaşında olmasına rağmen bu kitabı Farsça aslından Türkçe'ye tercüme etmeye muvaffak olmuştur. **Allâh-u Te'âlâ** ecrini kat be kat ihsân eylesin. Âmîn!

Biz de kendisinin izni ile her ay bu mektuplardan bâzılarını seçip inşâallâh dergimizde yayınlayacağız.

1.CİLDİN OTUZ ÜÇÜNCÜ MEKTÛBU

Hacı Muhammed Efgan'a yazılmıştır. İşin temeli ve esası şeyh-i kâmile muhabbet ve sünnet-i seniyyeye mütâbeattır.

Bismillâhirrahmânirrahîm. Azîz ve kâmil kardeşim Meyân Hacı Muhammed'in gönderdiği mektup geldi. Sevinmemize sebeb oldu. Kendiniz ve yanınızda irşâd olmak için bulunanlara teveccüh istiyorsunuz. Arada bir teveccüh olunuyor, inşaallah daha ziyâde olacaktır. Lâkin biliniz ki, esas olan mânevî râbıtadır. Bu da irşâd olmak isteyen müridlerin mürşidlerine muhabbeti, itikadı [itimad] inanması ve teslîm olmasıdır.

Bu râbıta ne kadar kuvvetli olursa, mürşidin kalbinden feyiz ve bereket almak da o kadar çok olur. Sırf muhabbet ve teveccühsüz, mânevî râbıta kâmil-i mükemmil kutbun bâtınından feyz almak için yeterlidir. Ama muhabbetsiz ve râbıtasız, sırf teveccüh çok az tesir eder. Teveccühün tesirinde mahallin kabiliyeti, istidâdı muhakkak lâzımdır.

Evet, teveccüh mânevî râbıta ile birlikte olursa, nûr üstüne nûr olur. Esas olan râbıtanın kuvvetidir ve Peygamber Efendimiz *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in sünnet-i seniyyesine ittibâdır.

Bu iki iş sağlam ve kuvvetli ise, hiç sıkıntı yoktur. Onu zâyi etmezler ve büyüklerin kemâlâtından mahrûm bırakılmaz. Bu ikisinden birine halel gelirse, zarar içinde zarar, tehlüke içinde tehlükededir; isterse binlerce riyâzet etsin. Vesselâm.

1.CİLDİN OTUZ DÖRDÜNCÜ MEKTÛBU

Hâfız Abdülkerîm'e yazılmıştır. Dünya hayatı ile berzah-ı suğrâ [kabir] hayatı arasındaki farkdan bahseder.

Allâh-u Te'âlâ'ya hamd, seçtiği kullarına selâm olsun! Dünya hayatında iki şey vardır: His ve hareket. Berzah-ı suğrâ [kabir] hayatında ise, yalnız his vardır hareket yoktur. Hak sübhânehü hâkim-i mutlaktır. Her yere, oraya uygun hayat vermiştir. Kabirde his lâzımdır ki, acı veya lezzet hissedilsin. Hareket lâzım değildir. Dünya ve âhiret ise böyle değildir. Bunlarda ikisi de lâzımdır. Anlayınız. Vesselâm.

1.CİLDİN OTUZ ALTINCI MEKTÛBU

Şemseddin Huveyşkî'ye yazılmıştır. Açık ve gizli günâhlar hakkındadır.

Allâh-u Tebâreke ve Teâlâ En'âm Sûresi'nin 120. âyetinde:

﴿ وَذَرُوا ظَاهِرَ الْاِثْمِ وَبَاطِنَهُ ﴾

"Günâhın açığını da, gizlisini de bırakın." buyuruyor.

Lokman Sûresi'nin 20. âyet-i kerîmesinde de:

﴿ وَاَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً ﴾

"Nîmetlerini açık ve gizli olarak size bolca ihsân etti(ğini görmediniz mi?!)" âyet-i kerîmesi mûcebince Allâh-u Te'âlâ kullarına zâhir ve bâtın [âşikâr ve gizli] nîmetler vermiş olduğundan, günahın âşikâr ve gizlisini terki emretmektedir. Böylece iki günahtan birini işlemekle küfrân-ı nîmette bulunmamalarını tenbih buyurmaktadır ve bu iki çeşit günahı terkle, zâhir ve bâtın şükrünü îfâ etmelerine işâret ediyor.

Zâhirî [alenî] günahlar, zâhir âlimlerinin haram ve mekruh buyurduğu günahlardır. Bâtınî [gizli] günahlar da, kalbin Allâh-u Te'âlâ'dan yüz çevirerek, O'ndan başkasını sevdiği ve tutulduğu günahlardır. Allâh'tan başkasına tutulan kalpten ne hayır beklenir?! Allâh'tan başkasına eğilen ruh; huzur ve makām-ı kibriyâda hor, aşağı ve değersizdir.

Ehlullâha göre kalbin selâmeti en mühim şeylerdendir ve rûhun Allâh-u Te'âlâ'dan başkasından kurtulması en evvel maksatlardandır.

Mârifetullâhın husûlü ve kurb derecelerine kavuşmak; muhabbet, ilim ve görmek bakımından Allâh-u Te'âlâ'dan gayr sayılan şeylerden kalbin kurtulmasına bağlıdır. Bir kalpte iki sevgi bir arada olmaz. Mısrâ:

"Bir eve iki misâfir sığmaz."

Burada hâlis din isterler ki, onda şirk olmayacak.

﴿ اَلَا لِلّٰهِ الدِّينُ الْخَالِصُ ﴾

"Dikkat edin, Allâh için din, hâlis olan dindir." *(Zümer Sûresi:3'ten)* buyruldu. Vesselâm.

1.CİLDİN OTUZ SEKİZİNCİ MEKTÛBU

Rif'at Bey'e yazılmıştır. Bu yolun tâlibine muhakkak lâzım şeyleri yapmaya teşvîk ve tergîb hakkındadır.

Bismillâhirrahmânirrahîm. Ve selâmün alâ Resûlillâh.

Azîz kardeşim Mîr Rif'at Bey! Alâkaların [dünya bağlarının] alçaklığından hakîkatların yüksekliğine, sûretlerin darlığından mânânın genişliğine gelirsiniz inşaallah.

Ebedî seâdet ve sultanlığın kendisine bağlı olduğu bu birkaç günlük ömrü, beyhûde ve boşa harcamayın ve yüzünüzü Hakk Te'âlâ'dan başka tarafa çevirmeyiniz. Beyt:

"Herkesle, her yerde, her işte dâim,
Kalp gözünü Hakk'tan ayırma sakın."

Karanlık geceleri zikrederek aydınlatın. Seher vaktinde ağlamayı ve istiğfârı büyük nîmet sayın. Yâni ömrün en iyi zamanı elden gidiyor, iş mevsiminin sonu geliyor. Hangi özürle bugünün işini yarına bırakıyoruz ki, her bugünün yarını yoktur. Aslî olanı düşünmeli ve zıldan asla geçmelidir.

﴿ فَفِرُّوا اِلَى اللّٰهِ ﴾

"Hepiniz Allâh'a koşun." *(Zâriyât Sûresi:50'den)* âyet-i kerîmedir.

Beyt:

"Aradığın hazînenin nişânını verdim sana,
Belki sen kavuşursun, biz varamadıksa da."

Vesselâmü aleyküm.

1.CİLDİN KIRKINCI MEKTÛBU

Rif'at Bey'e yazılmıştır. Nasîhat etmektedir.

Elhamdülillâh vesselâmü alâ Resûlillâh. Beyt:

"Dostlara nasîhatim bir tek sözden ibâret,
Ne işin varsa bırak ve yâr zülfünü bend et."

Şefkatli dostum! Azîz ömrümüz geçip gidiyor, ecel-i müsemmâ her gün yaklaşıyor. Öyle bir hayat sürmeli, öyle yaşamalı ki, çok kıymetli olan vakit bâtının ıslâhına ve Mevlâ'nın nazargâhı olan kalbin tâmirine ve kabrin ve kıyâmetin lehine ve iyi olmasına yarasın. Karanlık geceleri, vazîfeli olduğunuz zikr ile aydınlatın. Seher vakitlerini ağlamak ve istiğfarla geçirmeyi büyük nîmet bilin. Gece ve gündüzde bir iki vakti halvete ayırın, o vakitlerde kimse sizi rahatsız etmesin. Lâ ilâhe illâllâh kelime-i tayyibesini söylemekle bütün maksad ve muratlarınızı yok edin ve kalpte hiçbir arzu ve istek kalmasın. Mısrâ:

"Bu büyük devlettir, bugün kime nasîb olur."

Vesselâmu evvelen ve âhiran.

1.CİLDİN KIRK BİRİNCİ MEKTÛBU

Molla Muhammed Şerîf Kâbilî'ye yazılmıştır. Mürîdin, mürşidinin rızâsını kazanması şarttır.

Allâh-u Te'âlâ'ya hamd, seçtiği kullarına selâm olsun. Kıymetli kardeşim Mevlânâ Muhammed Şerîf'in mektûbu geldi. Sevindik, memnûn olduk.

Allâh-u Te'âlâ şerîat-i aliyye ve sünnet-i seniyye caddesinde istikamet ihsân eylesin ve en yüce maksada kavuşmağa vesîle olan şeyhlerimize muhabbet ve akîde üzere olmaya devâm ve rusuh inâyet eylesin.

Sizi üzen şey bu zavallı kuldan dolayı meydana geldiğini yazmışsınız. Kâbil'deki bazı arkadaşlar, bazı maksatları için haberler gönderip, hatırınızı ağırlamışlar. Kardeşim! Kâbil halkından hiç kimse, bu fakirin hatırını size karşı ağırlatacak bir haber getirmedi. Bu fakirin hatırı ve kalbi size karşı hiç kırık değildir. Ama Mevlânâ Muhammed Sıddîk yoluyla olan kırıklık vardır ve bunun kalkması, Mevlânâ'nın incinmesinin kalkmasına bağlıdır. Bundan başka size karşı bir kırıklığım yoktur. Başka söyleyen varsa, hilâf-i hakikattir. Bu geçmiş şey için hatırınızı bizden yana hoş tutun ve Mevlânâ Muhammed Sıddîk'ın hatırını kazanmaya, gönlünü almaya, rızâsını kazanmaya çalışın. Bu sizin için çok mühimdir. Nasıl olursa olsun, onu kendinizden râzı etmeye uğraşın ki, bütün büyüklerin gönülleri sizden râzı olsun ve feyiz kapıları açık kalsın. Vesselâm evvelen ve âhiran.

(Süleyman Kuku -A.Fârûk Meyân-, Mektûbât-ı Ma'sûmiyye, 1/166-167, 170-172, 174-175)

Hikmetli Sözler

"Hiçbir belâ yoktur ki ondan daha kötüsü olmasın."

Hz. Ebubekir (Radıyallahü anh)

"Bir kişinin düşmanlığına karşılık, bin kişinin dostluğu verilse dahi alma."

Hasan-ı Basrî (Rahmetullahi aleyh)

"İnsanlar âhirete çalıştıkları gibi dünyaya çalışsalardı açlıktan ölürlerdi."

Mahmud Efendi Hazretleri (Kuddise sirruhu)

"Dua yapmaktan mahrum olmak, duama icabet edilmesinden çok daha zordur."

Ebû Hâzım (Kuddise sirruhu)

"Senin dindarlığını arttıran dost, her karşılaştığında avucuna bir altın koyan dosttan daha hayırlıdır."

Bilâl İbni Sa'd (Rahmetullahi aleyh)

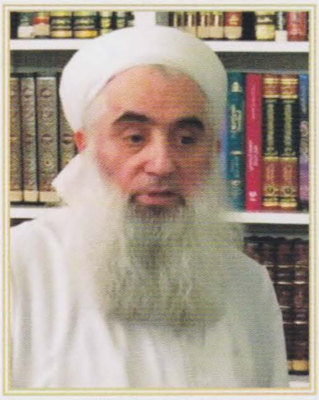
"En tehlikeli yanlış, doğruya en yakın olanıdır. Çünkü doğruyla karıştırılması ve insanların daha kolay aldatılması ihtimali taşır."

Prf. Dr. Necmettin Erbakan

"Asil insan idare eder, aciz insan şikayet eder, basit insan ise iftira eder."

Anonim

HÜSEYİN AVNİ KANSIZOĞLU

HAYRİ KIRBAŞOĞLU'NUN İSLÂM'A VE ÜMMET'E YAMADIĞI YAKIŞTIRMALAR -1-

Bismillâhirrahmânirrahîm! Elhamdülillâhi Rabbi'l-Âlemîn, ve's-salâtü ve's-selâmü alâ Rasûlinâ Muhammedin ve alâ âlihi ve sahbihî ecmaîn!

Sayın Bay M. Hayri Kırbaşoğlu ***'İslâm'a Yamanan Sanal Şiddet: Recm ve İrtidâd Meselesi'*** nâmındaki yüz karası ve ilim ayıbı makalesiyle aslında önümüze bir akademik seviyesizlik ve modern hurâfelerin işporta tezgâhını sergilemiş oldu…

Bu yazımızda hiçbir ilmî ve mantîkî kıymet-i harbiyyesi olmayan hezeyânlarına, sırf illüzyonist şaşırtmalarla mağdûr ettiği zavallıları uyandırmak ve kendine getirmek umuduyla kısa ve tenbîhvârî cevâblar vereceğiz. Her zaman yaptığımız gibi, eline mazeret kozu bırakmamak içün sözlerinden bir kelime bile makaslamayacağız. Buyrun: [1]

[**Akademik Hurâfe**]: Bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olmanın geçerli akçe olduğu başka ülkelerin bulunup bulunmadığını bilemiyorum, fakat bildiğim bir şey varsa, o da, bunun benim ülkemde geçerli ve yaygın bir şey olduğudur.

Cevâb: Akademik hurâfe dediğime bakıp bunun da öyle olduğunu sanmayınız; bu tesbît tamâmen doğrudur ve en güçlü misâllerinden biri de şu doğru sözün sahibidir. Şaşırmayınız; ***'el kezûbü kad yasdüku'***…

[**Akademik Hurâfe**]: Bu tespitin, en geniş ölçekte geçerli olduğu alan ise, hiç kuşkusuz İslam'a ilişkin medyatik vaaz ve tartışmalar alanıdır.

Cevâb: Bu da aynı. Nitekim ***'makâle'*** ismiyle neşredilen şu hezeyan harmanı, anlattıklarına tıpatıp uymaktadır.

[**Akademik Hurâfe**]: Bilimin, bilimsel bilginin, araştırma, inceleme ve yaratıcı düşüncenin bırakın geçer akçe olmayı, pul bile etmediği toplumumuzda, İslam'a ilişkin konuların da bu çerçevede ele alınması pek de şaşırtıcı değildir.

Cevâb: Bu sözler, ancak İslâmî mes'elelerde ***vesvese*** ve ***peşin inkâr***a dayanan

yeni ortaya çıkmış akademik ***metodoloji*** sâhiblerinin ***yaratıcılık*** meraklıları ve ortakçılarına âid piyasası için yerden arşa kadar doğru…

[**Akademik Hurâfe**]:Şaşırtıcı olan ise bu tartışmalarda İslam'ın savunuculuğu rolünü üstlenenlerin de böyle bir tavrı benimsemekten rahatsızlık duymamalarıdır.

Cevâb: Vallâhi, en ciddi vazîfelerin icrâ ve îfâsının şu makâle sâhibi gibilerince kendi hâl ve vaziyetlerine bakarak bir ***'rol'*** olarak anlaşılması saçmalığı bir yana bırakılırsa bu dahî doğru… Vesvese ve palavra temeline dayanan ve hakîkatleri kuş beyinleriyle mıncıklayıp heder eden ve sunturlu bir inkârcılığın çığırını açanlardan daha ne beklenebilirdi?

[**Akademik Hurâfe**]: Ama asıl şaşırtıcı olan, benzer bir tutumun akademik çevrelerde de oldukça yaygın olmasıdır. Bu çevrelerde yaygın olan söz konusu tutumun en bariz özelliği ise, bilimselliğin vazgeçilmez şartı olan araştırma, inceleme, sorgulama ve tenkide sırt çevirmek; buna mukabil bilinenleri aynen tekrarlamak, hatta savunmak şeklinde özetlenebilir.

Cevâb: Demek ki şu sözü edilen çevrelerde -nâdir bulunsalar da- henüz bir ölçüde bile olsa***ilim*** ile ***vesvese***yi karıştırmayan, ilim adamları kalmıştır. Denilebilir ki, oryantalizmin kadîm projesi (2002 yılı i'tibâriyle) meyvesini tam vermemişti. Şimdi yani 2010'da ise şu hayıflanmalar bir hayli azalmış olmalıdır. Çünki bizim nâmütenâhî efendi, çelebi ve kibar iyi niyyet kahramanlarımız olan ilim adamlarımız(!) sayesinde Oryantalizm ekolü/mezhebi nihâî hedefine neredeyse tamamen varmıştır. Zayıfdan kuvvetliye doğru olarak açılan ***sarsma, zayıflatma ve yıkma***ya dönük tartışmak ve münâkaşa mevzûu yapmak halkaları artık en kuvvetlilerin bombardıman edilip dövülmesi ile kuvvetliden zayıfa doğru bir ***tamamen süpürme harekâtı***na çevrilmiştir.

[**Akademik Hurâfe**]:Bu eleştirilerin geçerli olduğu konular ise, uzun bir liste oluşturacak kadar çoktur. Ama bu konular içerisinde hiçbirisi '**Recm** ve **İrtidad**' kadar aydınlatıcı bir örnek olamaz. Zira bu iki konu, hem **İslam-şiddet bağlamındaki medyatik tartışmalar**ın odağında yer alması, hem de epistemolojik ve metodolojik problemlere işaret etmesi bakımından özel olarak üzerinde durmayı hak etmektedir. Hatta recm ve irtidada ilişkin epistemolojik ve metodolojik problemlerin İslam'a ilişkin başka pek çok tartışma konusunu da teşmil edilebilecek nitelikte görünmesi, recm ve irtidad konusunun önemini bir kat daha arttırmaktadır.

Cevâb: Aşağıda getirilecek vesvese temelli basit ve sathî mülâhazalar ile karşılığında verilecek -fazlasını hak etmemesi sebebiyle bir nisbette basit- cevâb ve tahlîller, makâle sâhibinin bilgili ve kültürlü oluşunun isbâtı ve alâmeti olarak zevkle isti'mâl ettiği ***'epistemoloji'*** ve***'metodoloji'***den ne anladığını açıkça ortaya koyacaktır.

[**Akademik Hurâfe**]:Bu mülahazalar ışığında recm ve irtidad konusuna dair *yazılıp* çizilenleri değerlendirecek olursak, bunların ortaklaşa İslam'da recm ve irtidad diye birer suçun ve bu suçlara verilecek ölüm cezalarının varlığını peşinen kabul ettiklerini, bu konuda en küçük bir şüphe bile duymadıklarını görürüz. Nitekim İslam ceza hukukuna dair yazılan klasik/çağdaş bütün eserlerde recm ve irtidadın, sınırları nass (Kur'an ve Sünnet) tarafından kesin olarak belirlenen cezalar çerçevesinde ele alınması ve bedenî cezalar kategorisinde değerlendirilmesi[2] bunu açıkça göstermektedir.

Bir defa recm ve irtidadın İslam'a ait olduğu peşinen kabul edilince, artık geriye eleştiriler karşısında savunma ve aşırı te'villere başvurmaktan başka bir yol kalmayacağı da aşikârdır.[3]

Cevâb: Ya **'bir defa recm ve irtidadın İslam'a ait olmadığı peşinen kabul edilince'**... O zaman ne olacak? Elbetteki, ***'artık geriye eleştiriler karşısında savunma ve aşırı te'villere başvurmaktan başka bir yol kalmayacağı da aşikârdır;'*** öyle değil mi? Elde sahtekâr tüccârların her zaman kullanageldikleri iki terâzisi yoksa, elbette öyle...

[**Akademik Hurâfe**]:Mütevatir yahud Meşhur Sünnet, tarih ve icma'ya ve bu arada İslami eserlerin istisnasız tamamına dayanan bir itimâd elbette ki meseleyi kuvvet bakımından tahlile mani değildir ve olmamıştır. Nitekim bu şimdiki gibi **şahsiyet müflisi bir neslin** zuhurundan evvel pek ala yapılmıştı. **Kafa konforunun bozulmasından korkmayanlar ve yarasa meşreb olmayanlar** bunu çok açık bir şekilde okuyabilir ve görebilirler.

Cevâb: Ortada peşin kabûl diye bir şey yoktur; amma tenezzül edelim ve soralım; bu kadar güçlü mesnedi olan bir ***peşin kabûl*** mü daha ilmî olmaya münâsib düşmektedir, şeytânî vesveselerden başka hiçbir dayanağı olmayan ***peşin inkâr*** mı? O meftûnu olunan garb ilim disiplininin hangi yerinde bir ilmî hususta -İslâmî mes'elelerin dışında- geçmiş müktesebâtın hiçbir şekilde kaale alınmaması vardır? Ne bu yobazlık Allah aşkına?!....

Evet doğrusu, İslâm düşmanı müsteşriklerin oltalarındaki zavallı yemler olan *'şimdiki **şahsiyet müflîsi** bir neslin zuhûrundan evvel'* mütevâtir haberlerin sıhhatini hiçbir akıllı Mü'min tartışmamıştır. ***'Yarasa meşreb'***olmayan hiçbir Mü'min, ***icmâ'***a ve bu arada İslâmî eserlerin istisnâsız tamamına dayanan i'timâd'ısarsıcı bir gevezelik yapmamıştır.

Tamam, bir takım haberlerin mütevâtir olup olmaması, bazı husûslarda ***icmâ'*** bulunup bulunmaması, bir mes'elenin İslâmî eserlerin istisnâsız tamamına dayanıp dayanmadığı münâkaşa mevzuu olmuştur ve olabilir; lâkin bunların sübût buldukları teslîm edildikten sonra ***'kuvvetli'*** veya ***'sâbit'*** olup olmadığının tartışılabileceği hezeyânı aklı başında hiçbir kimsede görülmemiştir. Kabûl, bunların bazıları bazılarından ***daha kuvvetli*** olabilir; ancak asılsız veya kuvvetsiz asla olamazlar.

Muhâtablarına ***şahsiyet müflisi*** *veya* ***yarasa meşreb***yakıştırması yapan bir beyefendiye şu sözlerinin aynen iâde edilmesi ***çok ayıb olur***; öyle değil mi, ey çelebiler topluluğu?!..

[**Akademik Hurâfe**]: Hâlbuki, bilimsel zihniyet, önce bu iki suçun ve cezasının ne kadar İslami olduğunun sorgulanmasını gerektirir.

Cevâb:

Bir: İslâm'ı kökünden inkâr eden kimselerin bu inkâr temeline oturttukları ***'epistemoloji'*** ve ***'metodoloji'****leri* ne nisbette insâflı ve ***objektif*** olabilecektir?!... Üstelik yapılan, sıradan bir***sorgulama*** olmanın ötesinde ***yargısız infâz*** olursa, iş hepten içinden çıkılmaz hâl alacağı âşikâr değil midir?.

İki: ***'İslam'a Yamanan Sanal Şiddet: Recm ve İrtidad Meselesi'*** şeklindeki yakıştırmalar ciddiyetsizlik, edebsizlik ve terbiyesizlik damlayan, hatta ***peşin*** de olsa ***yargısı bulunmayancânîce ve canavarca bir infâz*** değil midir? Elbette öyledir. Bu yüzdendir ki, biz de başlığımızı ona göre koymaya mecbûr kaldık. Bütün bir Ümmetin bin dört yüz küsur senelik ilmine ve icmâ'ına dayanan tatbîkatının ***sanal***lıkla vasfedilmesi ucu bucağı olmayan bir edebsizlik ve terbiyesizlik değil de nedir?

Üç:Kimileridebuna,yanisomİslâmîcezâlara ***'vahşet'*** diyebilecek kadar alçaklaşabilirken içlerindeki değişik bir tondaki küfrü kusmakta hiçbir beis görmemektedirler. Esâsen bu tavır, kompleks sınırlarını da aşmaktadır. Hırsızın elinin kesilmesi cezâsının karşısında yırtınan hırsızları geçmişte ve günümüzde çok gördük ise de, bunları yeni gördük.

Cübbeli Ahmet Hoca Efendi'nin hat koleksiyonundan

﴿ إِنَّمَا يَخْشَى اللّٰهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمٰٓؤُا ﴾

"Kulları içinden ancak âlimler Allâh'tan korkar." *(Fâtır Sûresi:28'den)*

Nâmus celladları olan nâmussuzların bu denli müdâfaa edilmesi insanın aklına birçok şübhe ve suâlleri getiriyorsa da bu zanların İslâm nezdinde hukukî bir ağırlığı olmadığından bir şey diyemiyoruz.. Şu noktada dört âdil şâhidin şehâdetine dayanan kesin bir bilgimiz yok. Mezheb imâmlarının hepsi, muhaddisler, müfessirler ve fakıhlerin tamamı ve bütün bir Ümmet, İslâm'a ***sanal bir vahşet yamamış***(!) da şimdiki kimlerin memuru olduğu açık olanlar bu ayıbı ve karayı İslâm'ın yüzünden silmeye çalışıyorlarmış(!)

Dört: Bunlara göre kimileri de *'**vahşî**'*… Daha açığı Ebû Hanîfe'ler, Mâlik'ler, Şafiî'ler, Ahmed'ler, Buhârî'ler, Müslim'ler, hâsılı Ümmetin âlimlerinin tamâmı *'**vahşî**'*… Ama şu karayı onlara çalanlar ***medenî***… Öyle mi?… Sizi gidi makam mevki, gelecek hesabları, okunma kaygusu,*'**beklenti**'* zebûnu sahtekâr Ehl-i Sünnet(!) âlim ve fâdıl çelebiler sizi!.. Siz susun bakalım… Şunlar saçmalamalarını, *'**epistemolojik**'* ve *'**metodolojik**'*(!) esâsa dayandırarak ***'İslâm'ın tartışma kaldırmayacak kadar kesin olan hükmü ve Ümmetin Mütevâtir Ameli'*** olduğu inkâr edilemez bir esâsı *'**sanal**'*/hayalî veya *'**vahşet**'* olarak ilan edebilmektedirler?.. Siz ise efendiliğiniz(!) sebebiyle susuyorsunuz!… Siz, efendilik postuna bürünmüş mıymıntı, pısırık, ecvef ve kof zavallılar!… Susun bakalım!…

[**Akademik Hurâfe**]: Ne var ki, recm ve irtidadın İslam ceza hukukunun bir parçası olduğuna dair bu *'**sarsılmaz inanç**'*, yaklaşık 14 asır boyunca kendisini sorgulamayı nedense aklına getirememiştir.

Cevâb: Bu ***kesin***lik ifâdesiyle vasfedilen inanç hiç şübhe yoktur ki, İslâm müctehidlerine âid olup mes'elede bir ***icmâ'ın bulunduğu***nun i'tirâfından başka bir şey değildir. Üstelik *'**yaklaşık**'* değil, -Resûlüllah sallallahu aleyhi ve sellem devri de dâhil- on dört asır geçti bile… Ancak siz ve peşinden gittiğiniz İslâm düşmanı Oryantalistler ve diğer uşakları türediniz ve varsınız ya, yeter de artar bile; öyle değil mi?…

[**Akademik Hurâfe**]: Bu kesin inanç, kendinden o kadar emindir ki, daha önce gördüğümüz üzere recm ve irtidadın Kur'an ve Sünnet'le sabit birer suç olduğunu kesin bir dille ifade etmekte tereddüt etmemektedir. O kadar ki, bu suçların mahiyeti, türleri, şartları, cezaların tatbiki vb. konular üzerinde uzun uzun durulmakta, detaylar bile ihmal edilmemektedir.[4]

Cevâb: Doğru... Çünki onlar, Tâğûta değil de Allah'a ve O'nun mutlaka îmân ve itaat edilmesini kesin emrettiği Resûlü'ne îman eden kimselerdirler. Bu sebeble, sübût bulduktan sonra Sünnet ve İcmâ' onları bağlar...

[**Akademik Hurâfe**]:Peki, 14 asır boyunca hemen hemen bütün İslam ulemasının, özellikle de fukahânın İslam'da varlığından en küçük bir şüphe dahi duymadıkları '***recm ve irtidad***'cezalarının dayanakları nedir?

Cevâb: ***'Hemen hemen'*** değil, istisnâsız tamamının... Bütün bir Ümmet'in âlimlerinin tamâmının elbette inkârı imkânsız bir nice dayanakları varsa da görmek içün göz gerek; körler neylesin?!.. Anlamak içün kalb gerek; ehl-i küfür tarafından yürekleri erâcif ile doldurulan zavallılar neyi nasıl anlasın?

[**Akademik Hurâfe**]: Hemen belirtelim ki, eski-yeni, konuyla ilgili eserlerin çoğu recm ve irtidad suçlarının ve bunlar için öngörülen cezaların dayanaklarının Kur'an ve Sünnet olduğunda müttefiktirler.

Cevâb: Konuyla ilgili eserlerin ***'yeni'*** olanlarını bir tarafa bırakırsak ***'çoğu'*** değil ***'tamâm'ı***... Bunda sözbirliği içindedirler; lütfen kandırmaca ve saptırmaca yoluna girilmesin.

[**Akademik Hurâfe**]: Ancak bu konuda delil olarak gösterilen ayetlere -özellikle irtidadla ilgili olduğu öne sürülen ayetlere- bakıldığında bunların mürted için öngörülen ölüm cezasıyla uzaktan yakından ilgisi olmadıkları açıkça görülmektedir: Sizden her kim dininden döner de kafir olarak ölürse, işte onların amelleri dünyada da ahirette de boşa gidecektir; ve onlar ebedî olarak orada kalacak olan cehennem sakinleridir *(2.Bakara, 217).*

Ey iman edenler! Sizden her kim dininden dönerse, Allah ileride öyle bir kavim getirir, onlar Allah'ı, Allah da onları sever, onlar müminlere karşı son derece mütevazi, kafirlere karşı ise izzetlidirler. Onlar Allah yolunda cihâd ederler ve kınayanın kınamasından korkmazlar *(5. Mâ'ide, 54).*

Tekrar vurgulayalım ki, bu iki ayetin "mürteddin öldürülmesi gerektiği" iddiasıyla ilgisi yoktur. Bu husus son derece açık olmasına rağmen, mesela Abdulkâdir Udeh'in, "Şeriat'a göre mürted öldürülür. Bu konuda temel dayanak ***'Sizden her kim dininden döner de kafir olarak ölürse...'*** *(2. Bakara, 217)* ayetiyle Rasululah'ın ***'Kim dinini değiştirirse onu öldürün'*** *sözüdür*"diyerek, konuyla hiç ilgisi olmayan ayetleri delil olarak gösterebilmesi, akıl alacak gibi değildir.

Cevâb: Bir kimsede akıl olsa bunu alır da, olmayınca ne yapsın?!... Sözü edilen âyetleri delîl getirenlerin hangi fakıh(ler) olduğu yeri gösterilerek söylenmeliydi. Getirenler gerçekte var idiyse şu cezaların isbâtında mı, bir başka husûsta mı getirdikleri açıklanmalıydı. Bu yapılmadı. Kendi çapında derlemeci bir beşerî hukukçu olan, İslâmî gayreti gelişen ve de İslâm fakıhi olamayacak çapta bir zât olan Merhûm Udeh'in burada misâl verilmesi doğru değildir.

[**Akademik Hurâfe**]: Hak-hukuk adalet konularında herkesten titiz olması gereken bir hukukçunun, ölüm cezası gibi son derece ciddi bir konuda nasıl bu kadar sorumsuz davranabildiğini kavramaktan âciz kaldığımızı itiraf edelim.

Cevâb: ***'Sorumsuzluk'*** mefhûmu çocuk oyuncağı haline sokulunca, zinâyı hafifleterek himâye ve teşvik etmek, böylece de namussuzluğu korumak ve teşvik etmekle ma'lûm sıfatları kazananlara âid asıl ***'sorumsuzluk'*** işte böyle ortada gürültüye getirilir.

[**Akademik Hurâfe**]: Buna rağmen, Udeh'in kendisinin, bu eserini "İslam ceza hukukuyla ilgili ve pozitif hukukla mukayeseli olarak yaptığım bu incelemede Allah bana Şeriat'ın güzelliklerini ve pozitif kanunlardan üstünlüğünü ortaya koymaya,

insanlığın bilmediği ve ilim adamlarının ancak son zamanlarda keşfettiği insani ilkeleri ve bilimsel toplumsal teorileri önceden vazetmiş olduğunu gözler önüne sermeye muvaffak kıldı."[5] şeklinde takdim etmiş olması karşısında ise şaşkınlığımız bir kat daha artmıştır.

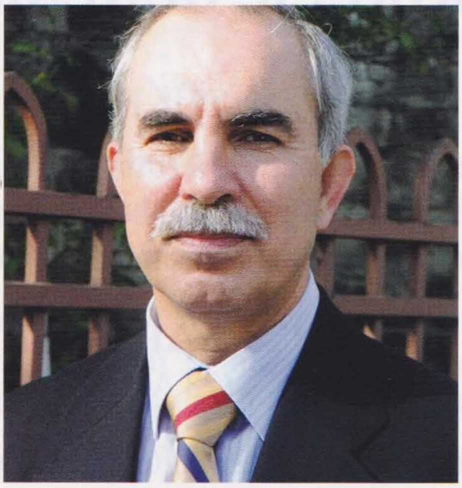
Cevâb: Bizim de şaşkınlığımız ziyâde oldu… Yalnız farklı bir sebeble… Recmi kabûl etmesi ve ***'Şerîat'ın güzelliklerini ve*** *(yanlış olarak)* ***pozitif*** *(denilen, ama harbiden negatif olan)****kanunlardan üstünlüğünü'*** ilan etmesine değil, ***'insanlığın bilmediği ve ilim adamlarının ancak son zamanlarda keşfettiği insani ilkeleri ve bilimsel toplumsal teorileri önceden vazetmiş olduğunu'*** ifâdelerini kullanmasına… Şerîat, ***'ilim adamlarının ancak son zamanlarda keşfettiği insani ilkeleri ve bilimsel toplumsal teorileri önceden vazetmişti'*** sözü yanlıştır. İnsanlık Şerîat'in vazettiklerini keşfetmek şöyle dursun ona henüz yanaşamamıştır ve ilel ebed yanaşamayacaktır bile… Sizin şaşkınlığınızın ise, İslâmın kanunlarının üstünlüğünün ifâde edilmesi olduğu anlaşılmaktadır ki, bu sizin îmân ve İslâm röntgeniniz veya MR'ınız…

[**Akademik Hurâfe**]: Udeh, bu tavrıyla yeni bir şey yapmış olmayıp, sadece konuyla ilgili klasik İslam fıkhındaki söylemi yeniden tekrarlamaktadır. Dolayısıyla, yaptığımız bu tespit ve değerlendirmenin 14 asırlık İslâm fıkıh geleneğinin tamamı için de aynen geçerli olduğunu söylemek mümkündür.

Cevâb:

Bir: O'nun günahı(!) zaten buydu… Hakkı teperek ve tepeleyerek küfrî bir tavır sergilememiş olmasıydı… İllâ da yeni bir şey getirmek sevdâsı, Usûl-i Hadîsçilerin ifâdesiyle ***'iğrâb'***[6] hastalığı, uydurma metin ve düşünce mikroplarının üretildiği et suyu…

İki: Görüldüğü gibi buraya kadar, mide gurultusu haysiyetinde bile olmayan ***laf***lardan başka -ilmî olmak şöyle dursun- orta

HAYRİ KIRBAŞOĞLU

halli bir aklî ve mantıkî hiçbir iddiâ ortaya konulmadı. Sadece laf ebeliği yapılmaya çalışıldı; ancak onda da başarılı olunamadı… O yüzden biz de dişe dokunur ilmî bir şey ortaya koyamadık; afv ola…

Bu yazı 2. bölümüyle devâm edecek inşâallâh…

Dipnotlar:

[1] [Bu yazı, M. Hayri Kırbaşoğlu'nun, İslâmiyât dergisi'nin, 5. cild, 1. sayı, 125-132. sayfaları arasında yayımlanan ***'İslâm'a yamanan sanal şiddet'*** isimli makalesine yapılan basit ve irticâlî bir tenkıdden ibârettir. Yazısından hiçbir kelime makaslanmamıştır. Onun sözlerine, bizim cevâblarımızdan ayrılmaları içün yapılan [**Akademik Hurâfe**] şeklindeki ilâveden başka bir ilâve de yapılmamıştır. Dipnotların köşeli parantez içinde olanları bize, kalanları da Kırbaşoğlu'na âiddir.]

[2] Bkz. İbrahim Çalışkan, "İslâm Hukukunda Zina Suçunun Mahiyeti ve Cezası", AÜİF Dergisi XXXIII (1992), s. 61-100, Hayrettin Karaman, Mukayeseli İslam Hukuku, İstanbul 2001, i. 183y; 186; ez-Zerkâ, Çağdaş Yaklaşımla İslam Hukuku. İstanbul 1993, II. 454; Mâcid Ebû Rahiyye, el-Hudûd fil-fıkhi'l-İslâmî Mektebetü'l-Felâh, Kuveyt ve B.A.E. 1997, s. 55 ve 202: Yaşar Yiğit, "İnanç ve Düşünce Özgürlüğü Perspektifinden İrtidât Suç ve Cezasına Bakış", İslâmiyât II (1999), sayı: 2, s. 121-135- ve bu çalışmalarda zikredilen konuyla ilgili klasik kaynaklar

[3] Yaşar Yiğit'in adı geçen makalesi bu konuda verilebilecek en son örneği oluşturmaktadır.

[4] Bkz. adı geçen çalışmalar ve ayrıca Nu'mân es-Samarrâ'î'nin *İslâm Fıkhında Mürted'e âid hükümler* (İstanbul 1970) adlı eseri.

[5] Abdulkâdir Udeh, *et-Teşrî'u'l-Cinâi'l-İslâmî*, I. 66l ve 534.

[6] **İğrab**:Kimsenin henüz getirmediği yeni bir şey getirmiş olmak hastalığı…

ZİKİRLER, DUÂLAR VE FAZÎLETLİ AMELLER

ZÜLKA'DE AYININ NAMAZLARI

Dokuzuncu Gece (31 Temmuz Pazartesi gününü 1 Ağustos Salı gününe bağlayan gece) **Namazı:** İki rekât kılınıp, her rekâtta Fâtiha'dan sonra Müzzemmil Sûresi okunur, selamdan sonra üç kere Yâsîn-i Şerîf okunur. *(Muhammed ibnü Hatîriddîn, el-Cevâhiru'l-hams, sh:62)*

HARAM AYLARDAN ZÜLHICCE AYININ FAZÎLETLERİ

(23 Ağustos Çarşamba - 20 Eylül Çarşamba)

Zülhıcce ayının üstünlüğü hakkında **Ebû Sa'îd** *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurmuştur:

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «سَيِّدُ الشُّهُورِ شَهْرُ رَمَضَانَ، وَأَعْظَمُهَا حُرْمَةً ذُو الْحِجَّةِ.»

"Ayların efendisi Ramazan ayıdır. (Kendisinde işlenen günahların) **haramlık** (ve yasaklık konusunda en büyük cezâlara sebep oluşu) **bakımından ayların en büyüğü ise Zülhıcce'dir."** *(el-Bezzâr, el-Müsned, no:960, 1/457; el-Beyhakî, Şu'abü'l-îmân, no:3364, 5/242-243; İbnü Ebi'd-dünyâ, Fezâilü şehri Ramazân, no:33, sh:56; es-Süyûtî, ed-Dürrü'l-mensûr, 2/220; İbnü Ebî Şeybe, el-Musannef, no:5508, 1/476; et-Taberânî, el-Mu'cemü'l-kebîr, no:9000, 9/232; İbnü 'Asâkir, Târîhu Medîneti Dimeşk, 7/256)*

Yine Zülhıcce ve ilk on gününün fazîleti hakkında **Ebû Hureyre** *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurmuştur:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «اِخْتَارَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ الزَّمَانَ فَأَحَبُّ الزَّمَانِ إِلَى اللهِ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ، وَأَحَبُّ الْأَشْهُرِ إِلَى اللهِ ذُو الْحِجَّةِ، وَأَحَبُّ ذِي الْحِجَّةِ إِلَى اللهِ تَعَالَى الْعَشْرُ الْأَوَّلُ مِنْهُ.»

"Allâh-u Azze ve Celle zaman(dan bir kısm)**ı**(nı diğerlerine karşı) **seçmiştir, Allâh-u Te'âlâ'nın zamanlar içerisinden en sevdiği dönem haram aylardır. Allâh-u Te'âlâ'nın** (o haram) **aylar içerisinden en sevdiği** (ay) **Zülhıcce'dir. Allâh-u Te'âlâ'nın Zülhıcce'den en çok sevdiği** (bölüm) **ise o ayın ilk onudur."** *(el-Beyhâkî, Şu'abü'l-îmân, no:3465, 7/330-331)*

Ka'bü'l-Ahbâr *(Radıyallâhu Anh)* şöyle demiştir: "**Allâh-u Te'âlâ** şehirler arasında seçim yaptı, buna göre şehirlerin **Allâh-u Te'âlâ**'ya en sevgilisi Beled-i Haram'dır (Mekke'dir).

Allâh-u Te'âlâ zaman dilimleri arasında bir tercihte bulundu, buna göre zaman cüzlerinin **Allâh-u Te'âlâ**'ya en sevgilisi haram aylardır, bu ayların **Allâh-u Te'âlâ**'ya en sevgilisi ise Zülhıcce ayıdır. Zülhıcce'nin **Allâh-u Te'âlâ**'ya en sevgilisi ise ilk onudur.

Allâh-u Te'âlâ günler arasında bir ihtiyarda (seçimde) bulundu, buna göre günlerin **Allâh-u Te'âlâ**'ya en sevgilisi cumâ günüdür. **Allâh-u Te'âlâ** geceler arasında da bir tercih yaptı, buna göre gecelerin **Allâh-u Te'âlâ**'ya en sevgilisi Kadir Gecesi'dir. **Allâh-u Te'âlâ** gece ve gündüz saatleri arasında bir seçim yaptı, buna göre saatlerin **Allâh-u Te'âlâ**'ya en sevgilisi farz namazların (ilk) saatleridir.

Allâh-u Te'âlâ sözler arasında bir tercih yaptı, buna göre kelâmların **Allâh-u Te'âlâ**'ya en sevgilisi:

«لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ أَكْبَرُ وَسُبْحَانَ اللّٰهِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ.»

"Allâh'tan başka hiçbir ilâh yoktur, Allâh her şeyden büyüktür, bütün noksanlıklardan tenzih Allâh'adır, bütün hamdler Allâh'a mahsustur." zikirleridir. *(el-Beyhakî, Şu'abü'l-îmân, no:3740; es-Süyûtî, ed-Dürru'l-mensûr, 7/347)*

"Rûhu'l-beyân Tefsîri"nde zikredildiğine göre; Zülka'de ve Zülhıcce ayları haram aylardandır. Şu özellikleri onlara şeref olarak yeter ki, **Allâh-u Te'âlâ Mûsâ** *(Aleyhisselâm)*a onları oruçlu geçirmesini emretmiş, o iki ayı hâcet ve dileklerin kabûl mahalli kılmış ve münâcâtın mîkātı (Kendisiyle sırdaş olmak için tâyin edilen zaman) yapmıştır. *(İsmâ'îl Hakkî el-Bursevî, Rûhu'l-beyân, 3/229)*

ZÜLHICCE AYINDA ORUÇ TUTMANIN FAZÎLETİ

Sene içersinde haram ay dört tânedir. Bunlar da Zülka'de, Zülhıcce, Muharrem ve Receb-i Şerif'tir. Üçü peş peşe, Receb-i Şerîf ise tektir. Bu sene Zülka'de, Zülhıcce ve Muharrem ayları 4 Ağustos Perşembe günü başlayıp 31 Ekim Pazartesi günü bitecektir.

Bu mübârek ayların oruçlarının fazîleti hakkında birçok hadîs-i şerîf ve rivâyet mevcuttur. Nitekim **Ebû Mucîbe el-Bâhilî**'nin, babasından *(Radıyallâhu Anhümâ)* rivâyet ettiğine göre hangi ayları oruçlu geçirmesini tavsiye buyurduğunu sorması üzerine **Rasûlüllâh** *(Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)* ona:

عَنْ أَبِي مُجِيبَةَ الْبَاهِلِيِّ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «...وَصُمْ أَشْهُرَ الْحُرُمِ.»

"Haram ayları oruçlu geçir." buyurmuştur. *(İbnü Mâce, es-Sıyâm:43, no:1741, 1/554)*

İbni Abbâs *(Radıyallâhu Anhümâ)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*:

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «وَمَنْ صَامَ يَوْمًا مِنْ شَهْرٍ حَرَامٍ كَتَبَ اللّٰهُ لَهُ بِكُلِّ يَوْمٍ شَهْرًا.»

"Haram aydan bir gün oruç tutana, Allâh-u Te'âlâ her gününe karşılık bir ay (oruç tutmuş sevâbı) **yazar"** buyurmuştur.

Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*den gelen diğer bir rivâyette: **"Haram aydan bir günün orucu, diğerlerinin otuzundan efdaldir."** buyrulmuştur. *(el-Ğazâlî, el-İhyâ, Kitâbu esrâri's-savm, Fasıl:3, 1/281; Ebû Muhammed el-Hallâl, Fezâilü şehri Receb, no:5, 15, sh.52, 73)*

İnsanlar içinde bu fazîletleri en iyi bilenler, hiç şüphesiz ki sahâbe-i kirâm ve tâbi'în-i izâm oldukları için **İbni Ömer, Üsâme ibni Zeyd, Hasen-i Basrî, Ebû İshak es-Sebî'î** *(Radıyallâhu Anhüm)* gibi zatlar, haram ayların tümünü oruçlu geçirirlerdi.

Süfyân-ı Sevrî *(Radıyallâhu Anh)*: "Oruç tutmak için bana en sevgili vakit, haram aylardır." derdi. *(İbnü Receb el-Hanbelî, Letâifü'l-me'ârif, sh:229)*

ZÜLHICCE AYINDAKİ PERŞEMBE, CUMÂ VE CUMARTESİ ORUÇLARININ FAZÎLETİ

Enes ibni Mâlik *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurmuştur:

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ صَامَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ حَرَامٍ؛ اَلْخَمِيسَ وَالْجُمُعَةَ وَالسَّبْتَ كُتِبَ لَهُ عِبَادَةُ سَنَتَيْنِ»، وَفِي رِوَايَةٍ: «سَبْعِ مِائَةِ سَنَةٍ»، وَفِي رِوَايَةٍ: «تِسْعِمأَةِ سَنَةٍ».

“Her kim, herhangi bir haram aydan perşembe, cumâ ve cumartesi olmak üzere üç günü oruçlu geçirirse, kendisine (tuttuğu her güne karşılık) **iki sene,** (başka bir rivâyette) **yedi yüz sene,** (diğer bir rivâyette ise) **dokuz yüz sene ibâdet** (sevâbı) **yazılır.”** *(et-Taberânî, el-Mu‘cemü’l-evsat, no:1810, 2/468; Ebû Muhammed el-Hallâl, Fezâilü şehri Receb, no:14, sh:71; İbnü ‘Asâkir, Tarîhu Medîneti Dimeşk, 19/116; ed-Deylemî, Müsnedü’l-Firdevs, no:5696, 4/66; ‘Abdülkādir el-Geylânî, el-Ğunye, 1/325, es-Süyûtî, ed-Dürru’l-mensûr 4/185; el-Hâvî, 1/545, 546; el-Ğazâlî, el-İhyâ, Kitâbu esrâri’s-savm, Fasıl:3, 1/281; ez-Zebîdî, el-İthâf, 4/256)*

Enes *(Radıyallâhu Anh)*ın bu hadîs-i şerîf hakkında: “Ben bunu **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*den işitmemişsem, kulaklarım sağır olsun.” dediği rivâyet edilmiştir. *(Ahmed ibnü Hicâzî, Tuhfetü’l-ihvân, sh:10)*

ZÜLHICCE AYININ İLK ON GÜNÜNÜN FAZİLETLERİ

(23 Ağustos Çarşamba - 1 Eylül Cumâ)

Allâh-u Te‘âlâ Fecr Sûresi’nin başında şöyle buyurmaktadır:

﴿وَالْفَجْرِ ۝ وَلَيَالٍ عَشْرٍ ۝ وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ۝ وَالَّيْلِ اِذَا يَسْرِ ۝ هَلْ فٖى ذٰلِكَ قَسَمٌ لِذٖى حِجْرٍ﴾

“Andolsun (tan yerinin ağarma vakti olan) **o fecre.** (Zülhıcce’nin başındaki) **o çok kıymetli on geceye de.** (Her şeyin, özellikle bu gecelerin ve namazın) **çift**(in)**e de, tek**(in)**e de. Bir de geçip gittiğinde o geceye. İşte sana!** (Yanlışlardan) **engelleyici bir akıl sâhibi için bun**(lar)**da yemin konusu olacak önemli bir şey vardır, değil mi?!”** *(Fecr Sûresi:1-5)*

Âyet-i Kerîmenin Tefsîri Hakkındaki Rivâyetler

Buradaki ilk âyet-i kerîme olan ﴿وَالْفَجْرِ﴾ lafz-ı şerîfi kasem (yemin)dir ki **Allâh-u Te‘âlâ** burada “Fecr”e yemin etmektedir. Kur’ân-ı Kerîm’de bunun gibi birçok yerde **Allâh-u Te‘âlâ** bâzı şeylerin önemini açıklamak için onlara yemin etmiştir. Bu kasemlerin hepsinde ince bir sır ve büyük bir haber vardır.

Âyet-i kerîmedeki “Fecr” lafz-ı celîlinin mânâsı hakkında ihtilâf edilmiştir. **Ali ibni Ebî Tâlib** *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edildiğine göre; bunun mânâsı lafzın zâhirinden de anlaşıldığı üzere “Gündüzün evveli” demektir. *(et-Taberî, et-Tefsîr, 30/168)*

İmâm-ı Dahhâk ve **İbni Müzâhim** *(Rahimehumellâh)*ın beyanlarına göre ise âyet-i kerîmedeki "Fecr" lafzı Zülhıcce'nin ilk gününün sabahıdır. *(İbnü'l-Cevzî, Müsîru'l-'azmi's-sâkin, 1/225)*

Ebu'z-Zübeyr *(Radıyallâhu Anh)*ın **Câbir** *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet ettiğine göre âyet-i kerîmedeki sabahtan maksat Arefe gününün sabahıdır, on gecelerden murat ise Zülhıcce'nin ilk on gecesidir. Nitekim **Hâfız Ebû Mûsâ el-Medînî** *(Rahimehullâh)*ın ***"et-Terğîb ve't-terhîb"*** isimli eserinde zikrettiğine göre, bu mânâ bütün müfessirler katında makbuldür.

Mücâhid *(Radıyallâhu Anh)* ise: "Âyet-i kerîmedeki 'Fecr' lafzından murat kurban bayramının sabahıdır." demiştir.

Câbir *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* âyet-i kerîmedeki lafızların şerhi hakkında şöyle buyurmuştur:

عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ الْعَشْرَ عَشْرُ الْأَضْحٰى، وَالْوَتْرَ يَوْمُ عَرَفَةَ، وَالشَّفْعَ يَوْمُ النَّحْرِ.»

"Muhakkak ki (âyet-i kerîmede zikredilen) **o on, kurban** (ayın)**ın** (ilk) **onudur. Tek Arefe günü, çift de Kurban** (Bayramı) **günüdür."** *(Ahmed ibnü Hanbel, el-Müsned, no:14511, 22/389; el-Hâkim, el-Müstedrek, Kitâbu'l-ezâhî, 4/220)*

İmâm-ı Mukātil *(Radıyallâhu Anh)*a göre:

﴿وَالَّيْلِ اِذَا يَسْرِۚ﴾

"Geçip gittiğinde o geceye andolsun." *(Fecr Sûresi:4)* âyet-i kerîmesindeki geceden murat, Kurban Bayramı gecesidir.

Buradaki son âyet-i kerîme olan:

﴿هَلْ فٖى ذٰلِكَ قَسَمٌ لِذٖى حِجْرٍؕ﴾

"İşte sana! (Yanlışlardan) **engelleyici bir akıl sâhibi için bun**(lar)**da yemin konusu olacak önemli bir şey vardır, değil mi?!"** *(Fecr Sûresi:5)* âyet-i kerîmesi de yemin konusu yapılan şeylerin önemine dikkat çekmektedir ki Kur'ân-ı Kerîm'de birçok şey üzerine yemin edilmişse de birçoğunun ardından böyle bir uyarı yapılmamıştır.

İmâm-ı Dahhâk *(Rahimehullâh)*a göre Zülhıcce'nin ilk on günü, Ramazan'ın son on gününden de üstündür. Zîrâ **Allâh-u Te'âlâ** Fecr Sûresi'nin evvelinde hem bu günlerin ilkinin sabahına, hem de on günün gecelerine yemin etmektedir. **İbni Abbâs** *(Radıyallâhu Anhümâ)*dan da böyle rivâyet edilmiştir.

İbni Abbâs, Hadramî ve **Mücâhid** *(Radıyallâhu Anhüm)*den nakledildiğine göre: "**Allâh-u Te'âlâ**'nın **Mûsâ** *(Aleyhisselâm)* ile sözleştiği otuz gece Zülka'de ayıdır, tamamladığı on gece de Zülhıcce'nin onudur." *(İbnü Ebî Hâtim, et-Tefsîr, no:8920-21, 5/1556-57; es-Süyûtî, ed-Dürru'l-mensûr, 6/538)*

İmâm-ı Mücâhid *(Radıyallâhu Anh)*ın **İbni Ömer** *(Radıyallâhu Anhümâ)*dan rivâyetine göre: "**Allâh-u Te'âlâ** indinde Zülhıcce'nin on günü müstesnâ cumâ gününden daha büyük bir gün yoktur. Zîrâ şüphesiz bu on günlerde yapılan bir amel bir senelik amele denk olur." *(İbnü Receb el-Hanbelî, Letâifü'l-me'ârif, sh:460; Hâfız İbnü Nâsiriddîn ed-Dimeşkî, Fazlu 'aşri Zilhıcce, sh:23-24)*

ZÜLHICCE'NİN İLK ONUNDA YAPILAN İBÂDETLERİN HER GÜNDE YAPILANDAN DAHA FAZÎLETLİ OLDUĞU

(23 Ağustos Çarşamba - 1 Eylül Cumâ)

İbni Abbâs *(Radıyallâhu Anhümâ)*dan rivâyet edildiğine göre; bir keresinde RASûLüLLâH *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*:

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا مِنْ أَيَّامٍ الْعَمَلُ الصَّالِحُ فِيهِنَّ أَحَبُّ إِلَى اللهِ مِنْ هٰذِهِ الْأَيَّامِ الْعَشْرِ»، يَعْنِي أَيَّامَ الْعَشْرِ، فَقَالُوا: «يَا رَسُولَ اللهِ! وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللهِ؟»، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللهِ إِلَّا رَجُلٌ خَرَجَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فَلَمْ يَرْجِعْ مِنْ ذٰلِكَ بِشَيْءٍ.»

"Kendisinde amel-i sâlih işlenmesi (Zülhıcce'nin ilk) **on gün**(ün)**de Allâh-u Te'âlâ'ya sevimli** (O'nu hoşnut ve râzı edici) **olduğu kadar, hiçbir günde olmamıştır."** buyurunca (sahâbe-i kirâm:) "**Allâh** yolunda cihat da mı (o günlerdeki amelden üstün olamaz)?" dediler.

Bunun üzerine **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*: **"Allâh yolunda cihat bile** (bugünlerdeki amellerden fazîlet bakımından daha üstün) **değildir. Ancak bir adam**(ın cihadı bugünlerdeki amelden üstün olabilir) **ki, malıyla ve canıyla** (cihada) **çıkmış ve bunlardan hiçbiriyle** (cihattan) **geri dön**(e)**memiş,** (malını da canını da Allâh için cihat meydanlarında fedâ etmiş)**tir."** *(et-Tirmizî, es-Savm:52, no:757, 3/130; Ebû Dâvûd, es-Savm:62, no:2440, 2/301; İbnü Mâce, es-Sıyâm:39, no:1727, 1/550)*

Ebû Hureyre *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurdu:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا مِنْ أَيَّامٍ أَحَبُّ إِلَى اللهِ أَنْ يُتَعَبَّدَ لَهُ فِيهَا مِنْ عَشْرِ ذِي الْحِجَّةِ، يَعْدِلُ صِيَامُ كُلِّ يَوْمٍ مِنْهَا بِصِيَامِ سَنَةٍ وَقِيَامُ كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْهَا بِقِيَامِ لَيْلَةِ الْقَدْرِ.»

"Zülhıcce'nin (ilk) **onundan ziyâde Allâh-u Te'âlâ hiçbir günde kendisine ibâdet olunmasını sevmez. Onlardan her bir günün orucu, bir senenin orucuna, her bir gecenin kıyâmı** (ibâdetle ihyâsı) **da, Kadir Gecesi'nin kıyâmına denktir."** *(et-Tirmizî, es-Savm:52, no:758, 3/131)*

Bu hadîs-i şerîflerden kesin bir şekilde anlaşıldığı üzere; daha çok sevap kazanılması cihetinden Zülhıcce'nin ilk on günündeki ameller, sene içerisindeki diğer bütün günlerden üstündür.

Ebu'd-Derdâ *(Radıyallâhu Anh)* şöyle demiştir:

رُوِيَ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ قَالَ: «عَلَيْكُمْ بِصَوْمِ أَيَّامِ الْعَشْرِ، وَإِكْثَارِ الدُّعَاءِ وَالْاِسْتِغْفَارِ وَالصَّدَقَةِ فِيهَا، فَإِنِّي سَمِعْتُ نَبِيَّكُمْ مُحَمَّدًا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: الْوَيْلُ لِمَنْ حُرِمَ خَيْرَ أَيَّامِ الْعَشْرِ.»

"On günlerde oruca devâm edin. Duâyı, istiğfâr ve sadakayı çok yapın, zîrâ ben **Peygamberiniz** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*i: **'On günlerin hayrından mahrum olanların vay hâline.'** buyururken işittim." *(Ebu'l-Leys es-Semerkandî, Tenbîhü'l-ğâfilîn, no:470, sh:327)*

Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte RASûLüLLâH *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurmuştur:

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ أَحْيَا لَيْلَةً مِنْ لَيَالِي عَشْرِ ذِي الْحِجَّةِ، فَكَأَنَّمَا عَبَدَ اللهَ عِبَادَةَ مَنْ حَجَّ أَوِ اعْتَمَرَ طُولَ سَنَتِهِ، وَمَنْ صَامَ فِيهَا يَوْمًا فَكَأَنَّمَا عَبَدَ اللهَ تَعَالٰى سَائِرَ سَنَتِهِ.»

"Her kim Zülhıcce'nin on gecelerinden birini (ibâdetle geçirerek) **ihyâ ederse, bir sene boyunca hac ve umre yapanların ibâdeti kadar ibâdet etmiş gibi olur. O günlerde bir gün dahî oruç tutsa geri kalan senesinin tümünü Allâh-u Te'âlâ'ya ibâdetle geçirmiş gibi olur."** *('Abdülkādir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/40)*

Vehb *(Radıyallâhu Anh)* şöyle anlatmıştır:

عَنْ وَهْبٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ قَالَ: قَالَ الرَّبُّ تَبَارَكَ وَتَعَالٰى لِمُوسٰى عَلَيْهِ السَّلَامُ: «مُرْ قَوْمَكَ أَنْ يُنِيبُوا إِلَيَّ وَيَدْعُونِي فِي الْعَشْرِ يَعْنِي عَشْرَ ذِي الْحِجَّةِ، فَإِذَا كَانَ الْيَوْمُ الْعَاشِرُ فَلْيَخْرُجُوا إِلَيَّ أَغْفِرْ لَهُمْ»، قَالَ وَهْبٌ: «وَهُوَ الْيَوْمُ الَّذِي طَلَبَتْهُ الْيَهُودُ فَأَخْطَأُوهُ، وَلَيْسَ عَدَدٌ أَصْوَبَ مِنْ عَدَدِ الْعَرَبِ.»

"Rabb Tebârake ve Te'âlâ Mûsâ *(Aleyhisselâm)*a: **'Kavmine emret de on günlerde, yani Zülhıcce'nin onunda Bana yönelsinler ve Bana duâ etsinler, onuncu gün olduğu zaman Bana** (ibâdet edecekleri musallâya) **çıksınlar da onları affedeyim.'** buyurdu.

İşte Yahûdîlerin (bağışlanmak için) arayıp da şaşırdıkları gün o (Kurban Bayramı) gün(ü)dür. (Gökteki ay hesâbında) Arapların sayısından daha doğru bir adet yoktur. (Yahûdîlerin hesâbı hilâle göreyse de onlar, güneş aylarına uysun diye her üç senede bir ay nesî -geciktirme- yaptıklarından onların hesâbı isâbetli değildir.)" *(Ahmed ibnü Hanbel, ez-Zühd, no:351, sh:109; es-Süyûtî, ed-Dürru'l-mensûr, 6/539)*

Ebû Osmân el-Nehdî *(Radıyallâhu Anh)* da Zülhıcce'nin ilk on günü hakkında şöyle demiştir: "Âlimler ve sâlihler senedeki üç adet on günü diğer günlere göre çok üstün tutarlar. Bunlar da Zülhıcce'nin ilk on günü, Muharrem'in ilk on günü ve Ramazan'ın son on günüdür.

Ayrıca bize ulaşan rivâyetlere göre Zülhıcce'nin ilk on günü, diğer iki on güne göre daha üstündür. Çünkü onun içerisinde Terviye, Arefe ve Kurban Bayramı günü vardır." *(İbnü'l-Cevzî, Müsîru'l-'azmi's-sâkin, 1/232)*

Ebû Zübeyr *(Rahimehullâh)*: "Dünyânın günlerinin en faziletlisi on günlerdir." demiştir. *(İbnü'l-Cevzî, Müsîru'l-'azmi's-sâkin, 1/230; el-Fâkihî, Ahbâru Mekke, 3/8-9)*

Sa'îd ibni Cübeyr *(Radıyallâhu Anh)*: "Bu on gecelerde kandillerinizi söndürmeyin." diyerek ibâdete devâm etmenin önemine dikkat çekerdi. *('Abdülkādir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/40)*

Allâh-u Te'âlâ beş peygamberden her birine on şey vermiştir ki bu nebîler; **Âdem, İbrâhîm, Şu'ayb, Mûsâ** ve bizim peygamberimiz **Muhammed Mustafa** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*dir. Bizim **Peygamberimiz** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e verilen ise Zülhıcce'nin onudur.

Bu ümmetten bu on güne değer verene (namazlarını, oruçlarını ve zikirlerini îfâ edenlere) de on ikrâmda bulunulur. Bunlar da ömrüne bereket, malında ziyâdelik, âilesine koruma, günahlarına kefâret, sevaplarına katlama, ölüm ânında kolaylık, kabir karanlıklarında nur, mîzanda ağırlık, cehennem derekelerinden kurtuluş ve cennet derecelerine yükseliştir. *('Abdülkādir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/40)*

ZÜLHİCCE'NİN İLK ONUNUN BÂZI FAZÎLETLİ AMELLERİ

(23 Ağustos Çarşamba - 1 Eylül Cumâ)

Kurban Kesecek Olanların İlk On Günde Traş Olmaması Müstehaptır

Bu konu ile ilgili olarak ***"Müslim"***de **Ümmü Seleme** *(Radıyallâhu Anhâ)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurmuştur:

عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا دَخَلَتِ الْعَشْرُ وَأَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يُضَحِّيَ فَلَا يَمَسَّ مِنْ شَعَرِهِ وَبَشَرِهِ شَيْئًا.»

"(Zülhıcce'nin) **on gün**(ü) **girdiği zaman, biriniz kurban kesmek isterse sakın saçından ve vücudundan** (herhangi) **bir şeye** (kesme maksadıyla) **dokunmasın** (traş olmasın, tırnak kesmesin)**."** *(Müslim, el-Ezâhî:7, no:5232, 6/83)*

Görüldüğü gibi bu ve bu meâldeki diğer hadîs-i şerîfler hacca gitmeyecek olanlardan kurban kesmek isteyenlerin, Zülhıcce'nin başından kurban kesecekleri âna kadar (ki, on gün eder) saçlarını ve tırnaklarını kesmemelerini ister.

Bunun hikmeti şöyle îzâh edilir: Kurban kesecek kişi, sanki kendisini azâba lâyık ve günahkâr gördüğü, günahlarına karşılık kendisini de öldüremeyeceği için, kendisinin fidyesi olarak kurban kesmektedir. Vücudundan kıl ve tırnak kesmemekle, en küçük parçalarının dahi, kurbanın parçaları, tüyleri ve tırnakları karşılığında ateşten âzâd olmasını sağlayacaktır. *(en-Nevevî, Şerhu Müslim, 11/148; el-Münâvî, el-Feyzü'l-Kadîr, 1/363; Davudoğlu, Müslim Şerhi, 9/243)*

Bu elbette bir îzâh biçimidir. İllâ ki böyle olmalıdır diyemeyiz. Hattâ bu talebin şimdilik anlamadığımız başka hikmetleri de bulunabilir. **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in böyle söylediği sâbit olduktan sonra Müslüman'a düşen, hareketini ona göre ayarlamaktır.

Bu hadîsler ***"Müslim"***de rivâyet edilmektedir ve sahîh hadislerdir. Ancak fıkıhçılar bu konuda değişik bakış açıları ile değişik görüşlere varmışlardır. Meselâ:

a) Sa'îd ibni Müseyyeb, Rabî'a, İmâm-ı Ahmed, İshâk, Dâvûd ez-Zâhirî *(Radıyallâhu Anhüm)* ile bir kısım Şâfi'îler kuşluk vakti hayvanı kurban edinceye kadar, kurban kesecek olanın kıl ve tırnaklarından bir şey alması haramdır, derler.

b) İmâm-ı Şâfi'î *(Rahimehullâh)*a göre haram değil, tenzîhen mekruhtur.

c) İmâm-ı Âzam *(Rahimehullâh)* mekruh olmadığı görüşündedir.

d) İmâm-ı Mâlik *(Rahimehullâh)*dan bir rivâyet mekruh olduğu görüşünde olduğunu, diğer bir rivâyet ise mekruh olmadığı görüşünde olduğunu bildirir. *(Davudoğlu, Müslim Şerhi, ilgili hadîs-i şerîf)*

Bizler Hanefî olduğumuza göre elbette **İmâm-ı Âzam** *(Rahimehullâh)*ı taklid eder ve adı geçen günlerde tıraş olmanın, tırnak kesmenin mahzurlu olmadığını söyleyebiliriz. Ancak **İmâm-ı Âzam** *(Rahimehullâh)*ın gerçekten bu görüşte olduğunu "Zâhiru'r-rivâyet (ona âit olduğu kesin kaynaklar)" isimli kitaplarında henüz bulmuş değiliz.

Eğer ona âit böyle "Zâhir rivâyet" yoksa bu sahîh hadislere muhâlefet etmemizi gerekli kılacak bir delil bulunmadığından bu günlerde tıraş olmanın en azından mekruh olduğu görüşü ağırlık kazanmaktadır. ***"Hidâye"*** hadislerini tahrîc eden **Zeyla'î** *(Rahimehullâh)* da konunun ilk hadîsi olarak yukarıya aldığımız hadîs-i şerîfi vermekte ve sıhhatinde bir kusur zikretmemektedir. *(ez-Zeyla'î, Nasbu'r-Râye, 4/206)*

Her ne olursa olsun, Hanefîler olarak bizler de eğer kurban keseceksek, Zülhıcce'nin ilk on gününde tıraşı ve tırnak kesmeyi bırakırsak, Hanefî mezhebine muhâlefet etmeden diğerlerine de uymuş oluruz. Çünkü Hanefîler de kesilmemesinin mahzurlu olduğunu söylemiyorlar. Yeter ki kasık ve tırnak temizliği bu on günle kırk günü aşacak olmasın.

Fakat kurban kesecek olanların elbise giyip, koku sürünebilecekleri konusunda icmâ vardır. Bu da o günlerde tıraş olmamanın hacdaki ihramlılara benzeme ile ilgili bulunmadığını, hikmetinin bu olmadığını gösterir. *(en-Nevevî, Şerhu Müslim, 11/148)*

"Şerhu Şir'ati'l-İslâm"da zikredildiğine göre; Kurban Bayramı'nın ilk günü kurban kesmek isteyen Zülhıcce'nin ilk on günü bedeninden kıl koparmaz ve tırnaklarını kesmez. Kendisini ihram giymiş hacıya benzetir. Çünkü kıyâmet günü kurban, sâhibine fidye olacak her kılı, her âzâsı ve tırnağı kurbanın bereketinden ona ulaşacaktır. Bu on günde rahmet ve bereket olacağı için, traş olmamalı ve tırnak kesmemelidir.

Üstâdımız **Hacı Mahmut Efendi** *(Kuddise Sirruhu)* **Hazretleri** sıkı bir Hanefî olmasına rağmen diğer mezheplerin delîli olan bu hadîs-i şerîfi çok önemser ve diğer mezheblerin ihtilâfından sakınmak gerektiği düşüncesiyle ihtiyâten bu on günler girdiğinde hacca gitmemişse îtikāfa girer, bu zaman diliminde hem traş olmaz, hem de tırnak kesmezlerdi.

Bu vesîleyle ekserî okuyucularımızın müntesibi bulunduğu bu yüce zâtın günümüzde unutulmuş olan bu konudaki hassâsiyetini sizlerle paylaşmayı münâsip gördük.

On Günlerde Sadaka, Hasta Ziyâreti, Cenâzeye İştirâk, Fakir Giydirmek, Yetime İyilik ve İlim Meclisinde Bulunmanın Fazîletleri

RASûLüLLâH *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in şöyle buyurduğu rivâyet olunmuştur:

رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ تَصَدَّقَ فِي يَوْمِ عَرَفَةَ احْتِسَابًا، قَبِلَ اللهُ تَعَالٰى مِنْهُ، وَكَانَ كَمَنْ أَدْرَكَ مَا فَاتَهُ مِنْ صَدَقَاتِ السَّنَةِ.»

“Her kim Allâh rızâsı niyetiyle Arefe gününde sadaka verirse, Allâh-u Te‘âlâ o kişiden bunu kabûl eder ve bu (verdiği sadaka sâyesinde) **sene boyunca veremediği bütün sadakalar**(ın) **sevâbına yetişmiş gibi olur.”** *(el-Hakîmü't-Tirmizî, Esrârü'l-hac, Hâfız İbnü Nâsiriddîn ed-Dimeşkî, Fazlu 'aşri Zilhıcce, sh:48)*

Rivâyete göre:

«وَمَنْ تَصَدَّقَ فِي هٰذِهِ الْأَيَّامِ الْعَشْرِ بِصَدَقَةٍ عَلٰى مِسْكِينٍ فَكَأَنَّمَا تَصَدَّقَ عَلٰى أَنْبِيَائِهِ وَرُسُلِهِ، وَمَنْ عَادَ فِيهَا مَرِيضًا فَكَأَنَّمَا عَادَ أَوْلِيَاءَ اللهِ وَبُدَلَائَهُ، وَمَنْ شَيَّعَ جَنَازَةً فَكَأَنَّمَا شَيَّعَ جَنَائِزَ شُهَدَائِهِ، وَمَنْ كَسٰى مُؤْمِنًا كَسَاهُ اللهُ تَعَالٰى مِنْ حُلَلِهِ، وَمَنْ لَطَفَ فِيهَا بِيَتِيمٍ لَطَفَ اللهُ تَعَالٰى بِهِ فِي الْقِيَامَةِ تَحْتَ ظِلِّ عَرْشِهِ، وَمَنْ حَضَرَ مَجْلِسًا مِنْ مَجَالِسِ الْعِلْمِ فَكَأَنَّمَا حَضَرَ مَجَالِسَ أَنْبِيَاءِ اللهِ وَرُسُلِهِ.»

“Bu on günde bir fakire sadaka veren **Allâh-u Te‘âlâ**'nın tüm nebîlerine ve rasullerine yardım etmiş gibi olur. Bu günlerde hasta ziyâret eden **Allâh-u Te‘âlâ**'nın tüm velîlerini ve seçkin kullarını ziyâret etmiş gibi olur. Bir cenâze ardında giden bütün şehitlerin cenâzelerine katılmış gibi olur.

Bir mümini giydireni **Allâh-u Te‘âlâ** cennet hullelerinden giydirir. Bir yetime iyilikte bulunanı **Allâh-u Te‘âlâ** kıyâmet günü Arş'ının gölgesi altında bulundurur. İlim meclislerinde birinde hazır bulunan sanki tüm enbiyânın ve rasullerin meclislerinde bulunmuş gibi olur.” *('Abdülkādir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/42)*

ZÜLHİCCE'NİN İLK ONUNUN SON ÜÇ GECESİNİN FAZÎLETİ

(29 Ağustos Salı'yı 30'u Çarşamba'ya - 30'u Çarşamba'yı 31'i Perşembe'ye - 31'i Perşembe'yi 1 Eylül Cumâ'ya bağlayan geceler)

Mu'âz ibni Cebel *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** *(Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurmuştur:

عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ أَحْيَى اللَّيَالِيَ الْخَمْسَ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ؛ لَيْلَةُ التَّرْوِيَةِ وَلَيْلَةُ عَرَفَةَ وَلَيْلَةُ النَّحْرِ وَلَيْلَةُ الْفِطْرِ وَلَيْلَةُ نِصْفِ شَعْبَانَ.»

“Beş geceyi (ibâdetle geçirerek) **ihyâ edene cennet vâcib olur.** (Bunlar da) **Terviye** (Zülhıcce'nin sekizinci) **gecesi, Arefe** (Zülhıcce'nin dokuzuncu) **gecesi, Nahr** (Zülhıcce'nin onuncu) **gecesi, Fıtr** (Ramazan Bayramı) **gecesi, Şa'bân'ın yarısının** (Berâat) **gecesidir.”** *(el-İsfahânî, et-Terğîb, no:367, 1/182; Ahmed ibnü Hicâzi, Tuhfetü'l-ihvân, sh:51)*

ZÜLHICCE'NİN İLK ON GÜNÜNÜN NAMAZLARI

İlk On Gecesindeki Cuma Gecesi (24 Ağustos Perşembe'yi 25 Ağustos Cumâ'ya bağlayan gece ve 31 Ağustos Perşembe'yi 1 Eylül Cumâ'ya bağlayan gece) **veyâ Günü** (25 Ağustos Cumâ günü ve 1 Eylül Cumâ günü) üç selâmla altı rekât kılınır, her rekâtta on kere İhlâs Sûresi okunup selâmdan sonra:

«يَا نُورُ تَنَوَّرْتَ بِالنُّورِ فِي نُورِ نُورِكَ يَا نُورُ.»

“Ey Nûr! Sen Yüce Zâtın'a has olan nûrunla nurlar içerisinde nursun. Yâ Nûr!” diye duâ edilir. *(Muhammed ibnü Hatîriddîn, el-Cevâhiru'l-hams, sh:63)*

On Gecenin Her Birinde Kılınabilecek Mühim Bir Namaz (ki 22 Ağustos Salı gecesinden 31 Ağustos Perşembe gecesi dâhil aralardaki her gece kılınabilir)**:**

On Gecelerde Kılanı Hacılara Ortak Edecek Bir Namaz:

Hüseyn ibni Ali *(Radıyallâhu Anhümâ)*nın babası **Ali** *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyetine göre, **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Zülhıcce'nin onu girdiği zaman ibâdette gayretli olun, çünkü o günler Allâh-u Te'âlâ'nın fazîletli kıldığı ve gecesinin hürmetini gündüzünün hürmetine eş yaptığı günlerdir. Her kim on gecelerden birinde, gecenin son üçte biri kaldığında dört rekât kılar, her rekâtta bir Fâtiha, birer Felak, Nas, üç kere İhlâs Sûresi ve sonra da Âyete'l-Kürsî okur ve bunu her rekâtta tekrar eder, namazını bitirince ellerini kaldırarak:

«سُبْحَانَ ذِي الْعِزَّةِ وَالْجَبَرُوتِ، سُبْحَانَ ذِي الْقُدْرَةِ وَالْمَلَكُوتِ، سُبْحَانَ اللهِ الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ، لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ، سُبْحَانَ اللهِ رَبِّ الْعِبَادِ وَالْبِلَادِ، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا عَلٰى كُلِّ حَالٍ، اَللّٰهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، رَبُّنَا جَلَّ جَلَالُهُ وَقُدْرَتُهُ بِكُلِّ مَكَانٍ.»

'İzzet ve ceberût (ululuk ve büyüklük) **sâhibini tesbîh ederim. Kudret ve melekût** (güç ve eşsiz mülk) **sâhibini tesbîh ederim. Hiç ölmeyecek diri olan Allâh'ı tesbîh ederim. Ondan başka ilâh yoktur, O diriltir ve öldürür. Kendisi hiç ölmeyecek tek diridir. Kulların ve yurtların Rabbi olan Allâh'ı tesbîh ederim.**

Her hâlükârda bol, tertemiz ve bereketli tüm hamdler Allâh'a mahsustur. Allâh her şeyden çokça büyüktür. Rabbimiz'in celâli ve kudreti(nin eserleri) **her mekânda** (meydana çıkmakta)**dır.' der, daha sonra dilediği şeyle duâ ederse şüphesiz bu kimseye haram olan Beytullâh'ı haccetmiş, Nebî** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)***in kabrini ziyâret etmiş ve Allâh yolunda cihat etmiş kimseler kadar sevap ihsân edilir.**

Bu kişi Allâh-u Te'âlâ'dan ne isterse mutlakā kendisine verilir. Bu namazı on gecenin her birinde kılarsa Allâh-u Te'âlâ onu Firdevs-i Âlâ'ya yerleştirir, Kendisinden her günahı siler ve ona (bir münâdî tarafından)**: '**(Geçmiş günahların silindi) **amel işlemeye yeniden başla.' denilir.**

Arefe günü olduğunda gündüzü oruca niyet eder, gecesinde de (bu sene 30 Ağustos Çarşamba'yı 31 Ağustos Perşembe'ye bağlayan gece de) **bu namazı kılar, bu duâyı yapar ve Allâh-u Te'âlâ'nın huzûrunda çokça yalvarış-yakarışta bulunursa Allâh-u Te'âlâ: 'Ey meleklerim! Şâhit olun ki gerçekten Ben bu kulumu bağışladım ve onu Beytim'i hac yapanlara ortak ettim.' buyurur. Bunun üzerine melekler namazı ve duâsı sâyesinde Allâh-u Te'âlâ'nın bu kuluna verdiği nîmetlerden dolayı çokça sevinirler."** *('Abdülkādir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/40-41)*

Terviye Günü olarak adlandırılan sekizinci gün (30 Ağustos Çarşamba günü) **Namazı:** Dört rekât ve ardından iki rekât olmak üzere altı rekât kılınır. Kılınacak bu dört rekâtın birincisinde bir kere Asr Sûresi, ikincisinde Kureyş Sûresi, üçüncüsünde Nasr Sûresi, dördüncüsünde ise üç kere İhlâs Sûresi okunur. Ardından kılacağı iki rekâtın her bir rekâtında üç kere İhlâs Sûresi okunur. İşte böyle yapan kişi terviye gününün ve o gün Mina'da zikredenlerin sevâbını bulur.

Arefe Gecesi (30 Ağustos Çarşamba'yı 31 Ağustos Perşembe'ye bağlayan gece) **Namazı:** Beş selâmla on rekât kılınır, her rekâtta beş kere Kureyş Sûresi okunur. Ayrıca o gece bir önceki sayfada ("On Gecenin Her Birinde Kılınabilecek Mühim Bir Namaz" başlığı altında) zikredilen namazı kılarsa hadîs-i şerîfte bildirilen tüm müjdelere nâil olur.

AREFE GÜNÜ NAMAZLARI (31 Ağustos Perşembe günü)

1) Arefe günü dört rekât kılınır. Bu namazı kılacak kişi her rekâtta 3 kere Kadr Sûresi, 21 kere de İhlâs Sûresi okur. Namazın sonunda:

«اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَبَارِكْ وَسَلِّمْ.»

"Ey **Allâh**! **Efendimiz Muhammed** *(Aleyhisselâm)*a ve Ehl-i Beyti'ne salât et, (üzerlerine) bereketler yağdır ve onlara selâm et." diyerek 70 kere salevât-ı şerîfe okur, sonra yine 70 kere:

«أَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ لِي وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ.»

"**Allâh-u Te'âlâ**'dan kendim için ve erkek-kadın tüm müminler için af talep ediyorum." diye istiğfâr eder. *(Muhammed ibnü Hatîriddîn, el-Cevâhiru'l-hams, sh:63-64)*

Arefe Günü Kılanın Kabrinden Tavaf Edenleri Seyredeceği Bir Namaz:

2) Ebû Hureyre *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte şöyle buyrulmuştur:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ صَلّٰى يَوْمَ عَرَفَةَ بَيْنَ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ يَقْرَأُ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ مَرَّةً، وَ﴿قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ﴾ خَمْسِينَ مَرَّةً كُتِبَ لَهُ أَلْفُ أَلْفِ حَسَنَةٍ وَرُفِعَ لَهُ بِكُلِّ حَرْفٍ فِي الْقُرْاٰنِ دَرَجَةٌ فِي الْجَنَّةِ، مَا بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ مَسِيرَةُ خَمْسِمِائَةِ عَامٍ، وَيُزَوِّجُهُ اللّٰهُ بِكُلِّ حَرْفٍ فِي الْقُرْاٰنِ سَبْعِينَ حَوْرَاءَ، مَعَ كُلِّ حَوْرَاءَ سَبْعُونَ أَلْفَ مَائِدَةٍ مِنَ الدُّرِّ وَالْيَاقُوتِ، عَلٰى كُلِّ مَائِدَةٍ سَبْعُونَ أَلْفَ لَوْنٍ مِنْ لَحْمِ طَيْرٍ خُضْرٍ، بَرْدُهُ بَرْدُ الثَّلْجِ وَحَلَاوَتُهُ حَلَاوَةُ الْعَسَلِ وَرِيحُهُ رِيحُ الْمِسْكِ لَمْ تَمَسَّهُ نَارٌ وَلَا حَدِيدٌ، يَجِدُ لِاٰخِرِهِ طَعْمًا كَمَا يَجِدُ لِأَوَّلِهِ، ثُمَّ يَأْتِيهِمْ طَائِرٌ جَنَاحَاهُ مِنْ يَاقُوتَتَيْنِ حَمْرَاوَيْنِ وَمِنْقَارُهُ مِنْ ذَهَبٍ، لَهُ سَبْعُونَ أَلْفَ جَنَاحٍ، فَيُنَادِي بِصَوْتٍ لَذِيذٍ لَمْ يَسْمَعِ السَّامِعُونَ بِمِثْلِهِ؛ مَرْحَبًا بِأَهْلِ عَرَفَةَ! وَيَسْقُطُ ذٰلِكَ الطَّيْرُ فِي صَفْحَةِ الرَّجُلِ مِنْهُمْ، فَيَخْرُجُ مِنْ تَحْتِ كُلِّ جَنَاحٍ مِنْ أَجْنِحَتِهِ سَبْعُونَ لَوْنًا مِنَ الطَّعَامِ فَيَأْكُلُ مِنْهَا، وَيَنْتَفِضُ فَيَطِيرُ فَإِذَا وُضِعَ فِي قَبْرِهِ أَضَاءَ لَهُ بِكُلِّ حَرْفٍ فِي الْقُرْاٰنِ نُورٌ حَتّٰى يَرَى الطَّائِفِينَ حَوْلَ الْبَيْتِ، وَيُفْتَحُ لَهُ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ، ثُمَّ يَقُولُ عِنْدَ ذٰلِكَ؛ رَبِّ أَقِمِ السَّاعَةَ، رَبِّ أَقِمِ السَّاعَةَ، مِمَّا يَرٰى مِنَ الثَّوَابِ وَالْكَرَامَةِ.»

"Her kim Arefe günü öğlenle ikindi arasında dört rekât kılar ve her rekâtta bir Fâtiha, elli Kul huvellâhu ehad (İhlâs Sûresi) **okursa, bu kişiye bir milyon hasene** (sevap) **yazılır. Kur'ân-ı Kerîm'deki her harfe mukābil cennette bir derecesi yükseltilir ki, her iki derece arası beş yüz senelik mesafedir.**

Allâh-u Te'âlâ Kur'ân-ı Kerîm'deki her harfe mukābil yetmiş hûriyle evlendirir; her hûriyle birlikte inciden ve yâkuttan yapılma yetmiş bin sofra vardır ki, her sofranın üzerinde yeşil kuş etlerinden yetmiş bin çeşit vardır.

Yemeklerin serinliği karın serinliği, tadı balın tadı, kokusu da misk kokusudur. O yemeklere ne ateş ne de demir (tencere) **değmemiştir.** (Yiyen kişi) **son yediği yemeğin tadını ilk yediğinde hissettiği lezzet kadar hissedecektir.**

Sonra onlara (bu namazı kılan kullara cennette) **iki kanadı kırmızı yâkuttan ve gagası altından olup yetmiş bin kanadı bulunan büyü bir kuş gelir de işitenlerin mislini duymadığı derecede zevk veren bir sesle: 'Arefe ehline** (o mübârek günü ibâdetle ve bu namazla geçirerek onun ehli olmayı hak etmiş kişilere) **merhabâ.' diye nidâ eder ve böylece o kuş o** (namazı kıla)**nlardan her bir adamın** (yemek) **çanağının içine düşer de, kanatlarından her bir kanadın altından yetmiş çeşit yemek çıkar. Sonra o kuş silkelenip uçar.**

(Bu namazı dünyadayken kılmış olan kul) **kabrine konulduğu zaman Kur'ân-ı Kerîm'de bulunan her harfe mukābil kendisi için bir nur parlar ki** (o nûrun kuvveti sayesinde) **Ka'be'nin etrâfında tavaf edenleri bile görür.**

Ve netîcede kendisine cennet kapılarından bir kapı açılır. İşte tam o anda, gördüğü sevap ve ikrâm(lara bir an evvel kavuşma arzusun)**dan dolayı: 'Yâ Rabbi! Kıyâmeti çabuk kopar. Ey Rabbim! Kıyâmeti kāim eyle.' demeye başlar."** *('Abdülkādir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/60)*

3) Ali ibni Ebî Tâlib ve **Abdullâh ibni Mes'ûd** *(Radıyallâhu Anhümâ)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurmuştur:

عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَعَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا قَالَا: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ صَلّٰى يَوْمَ عَرَفَةَ رَكْعَتَيْنِ يَقْرَأُ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، فِي كُلِّ مَرَّةٍ يَبْدَأُ بِبِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ، وَيَخْتِمُهَا بِاٰمِينَ، ثُمَّ يَقْرَأُ ﴿قُلْ يَا اَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، وَ﴿قُلْ هُوَ اللهُ اَحَدٌ﴾ مِائَةَ مَرَّةٍ، يَبْدَأُ فِي كُلِّ مَرَّةٍ بِبِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ إِلَّا قَالَ اللهُ تَعَالٰى: اِشْهَدُوا أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُ ذُنُوبَهُ.»

"Her kim Arefe günü iki rekât kılar, her rekâtta her birinin başında besmele çekip sonunda 'Âmîn!' diyerek üç Fâtiha okur, sonra üç kere Kâfirûn Sûresi okur, sonra da her birinin başında besmele çekerek yüz kere İhlâs Sûresi okursa mutlakâ Allâh-u Te'âlâ: 'Şâhit olun ki Ben bu kulumun bütün günahlarını bağışladım.' buyurur." *('Abdülkādir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/60; ez-Zebîdî, el-İthâf, 5/207)*

KURBAN BAYRAMI GECESİ NAMAZI

(31 Ağustos Perşembe'yi 1 Eylül Cumâ'ya bağlayan gece)

Rivâyet olunduğuna göre bu mübârek gecede iki rekât kılınır. Her rekâtta on beş Fâtiha, on beş İhlâs, on beş Felak ve on beş Nâs Sûresi okunur, selâmdan sonra üç kere Âyete'l-Kürsî okunup on beş defa istiğfâr edilir. Sonra kişi dünyâ ve âhiret hayırlarından dilediği şeyleri ister(se duâların kabûlu kesin olan bayram gecesinde mutlaka hayırlı muratlarını elde eder). *('Abdülkādir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/79)*

ZÜLHICCE'NİN İLK DOKUZ GÜNÜNÜN ORUCU

(23 Ağustos Çarşamba - 31 Ağustos Perşembe)

Ebû Hureyre *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurdu:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يَعْدِلُ صِيَامُ كُلِّ يَوْمٍ مِنْهَا بِصِيَامِ سَنَةٍ وَقِيَامُ كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْهَا بِقِيَامِ لَيْلَةِ الْقَدْرِ.»

"Onlardan (Zülhıcce'nin ilk onundan) **her bir günün orucu, bir senenin orucuna, her bir gecenin kıyâmı da, Kadir Gecesi'nin kıyâmına** (ihyâsına) **denktir."** *(et-Tirmizî, es-Savm:52, no:758, 3/131)*

Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)*dan gelen bir rivâyete göre: **"Zülhıcce'nin her bir gün orucuna karşı, yüz köle âzâdı, yüz deve kurbanı ve Allâh yolunda cihâda yüz at bağışı sevâbı vardır."** *('Abdülkādir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/39)*

Hafsa *(Radıyallâhu Anhâ)* vâlidemizin şöyle söylediği rivâyet edilmiştir: **"Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* **dört şeyi hiç terk etmezdi; Zülhıcce'nin ilk on gününün orucu, Âşûrâ orucu, her aydan üç gün orucu ve sabahın iki rekât sünneti."** *('Abdülkādir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/39)*

Câbir *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurmuştur:

عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ صَامَ أَيَّامَ الْعَشْرِ كَتَبَ اللهُ لَهُ بِكُلِّ يَوْمٍ صَوْمَ سَنَةٍ.»

"Zülhıcce'nin on gününü oruçla geçirene Allâh-u Te'âlâ her bir gün karşılığında bir sene oruç yazar." *('Alî el-Müttakî, Kenzü'l-'ummâl, no:24265; İbnü 'Adiyy, el-Kâmil, 6/472)*

Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)*dan rivâyet edildiğine göre: **"Bu on günden bir gün dahî oruç tutan kişi, sanki geri kalan senenin tümünde Allâh-u Te'âlâ'ya ibâdet etmiş gibi olur."** *('Abdülkādir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/40)*

Süfyân-ı Sevrî *(Radıyallâhu Anh)* bu on gecelerde kabristanı ziyâret etmişti. Bir adamın kabrinde nur parladığını görünce onun ne amel işleyerek bunu kazandığını düşünürken kendisine: "Ey **Süfyân**! Bu on günlerin orucuna devâm et ki sana da böyle nur verilsin." diye yüksek sesle nidâ edildi. *(el-Hobevî, Dürretü'l-vâ'izîn, sh:263)*

TERVİYE GÜNÜ ORUCU (30 Ağustos Çarşamba)

İbni Abbâs *(Radıyallâhu Anhümâ)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurmuştur:

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «صَوْمُ يَوْمِ التَّرْوِيَةِ كَفَّارَةُ سَنَةٍ وَصَوْمُ يَوْمِ عَرَفَةَ كَفَّارَةُ سَنَتَيْنِ.»

"Terviye (Zülhıcce'nin sekizinci) **gününün orucu bir seneye, Arefe gününün orucu ise iki seneye** (onlarda işlenilen günahlara) **kefârettir."** *(Ebu'ş-Şeyh, İbnü Neccâr, en-Nebhânî, el-Fethu'l-kebîr, no:7294, 2/24)*

Hadîs-i şerîfte şöyle vârid olmuştur:

رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ صَامَ يَوْمَ التَّرْوِيَةِ أَعْطَاهُ اللهُ ثَوَابَ أَيُّوبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلٰى بَلَائِهِ.»

"Her kim Terviye günü oruç tutarsa Allâh-u Te'âlâ ona Eyyûb Aleyhisselâm'ın belâsına karşı sabretmesinin sevâbını verir." *(es-Safûrî, Nüzhetü'l-mecâlis, 1/152)*

Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)*dan gelen bir rivâyete göre: **"Terviye günü orucuna karşı bin köle âzâdı, bin deve kurbanı ve Allâh yolunda cihâda bin at bağışı sevâbı vardır."** *('Abdülkādir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/39)*

AREFE GÜNÜ ORUCU (31 Ağustos Perşembe)

Arefe günü Zülhıcce'nin dokuzuncu günüdür. Bu günde oruç tutmak müstehaptır. **Ebû Katâde** *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurmuştur:

عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «صَوْمُ يَوْمِ عَرَفَةَ يُكَفِّرُ السَّنَةَ الْمَاضِيَةَ وَالْبَاقِيَةَ.»

"Arefe günü orucu geçen seneye de, gelecek seneye de kefârettir." *(Müslim, es-Sıyâm:36, no:2804, 3/167)*

İbni Abbâs *(Radıyallâhu Anhümâ)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurmuştur:

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «كُلُّ يَوْمٍ مِنْ أَيَّامِ الْعَشْرِ يَعْدِلُ صَوْمُهُ سَنَةً، وَعَرَفَةَ سَنَتَيْنِ، وَعَاشُورَاءَ سَنَةً.»

"(Zülhıcce'nin) **on gün**(ün)**den her birinin orucu bir senelik oruca denktir. Arefe gününün orucu iki seneye, Âşûrâ gününün orucu ise bir seneye denktir."** *(el-İsbahânî, et-Terğîb ve't-terhîb, no:369, 1/246)*

Ebu'd-Derdâ *(Radıyallâhu Anh)*ın şöyle dediği rivâyet olunmuştur:

رُوِيَ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: «عَلَيْكُمْ بِصَوْمِ أَيَّامِ الْعَشْرِ، وَإِكْثَارِ الدُّعَاءِ وَالْاِسْتِغْفَارِ وَالصَّدَقَةِ فِيهَا، فَإِنِّي سَمِعْتُ نَبِيَّكُمْ مُحَمَّدًا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: اَلْوَيْلُ لِمَنْ حُرِمَ خَيْرَ أَيَّامِ الْعَشْرِ، عَلَيْكُمْ بِصَوْمِ التَّاسِعِ خَاصَّةً، فَإِنَّ فِيهِ مِنَ الْخَيْرَاتِ أَكْثَرَ مِنْ أَنْ يُحْصِيَهَا الْعَادُّونَ.»

“On günlerde oruca devâm edin. Duâyı, istiğfâr ve sadakayı çok yapın, zîrâ ben **Peygamberiniz** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*i: **‘On günlerin hayrından mahrum olanların vay hâline. Özellikle dokuzuncu gün**(ü olan Arefe günün)**ün orucunu bırakmayın, zîrâ şüphesiz onda sayma bilenlerin sayıp bitiremeyceği kadar hayırlar vardır.’** buyururken işittim.” *(Ebu’l-Leys es-Semerkandî, Tenbîhü’l-ğâfilîn, no:470, sh:327)*

Ebû Hureyre *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte şöyle vârid olmuştur:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ صَامَ يَوْمَ عَرَفَةَ كَتَبَ اللّٰهُ لَهُ بِعَدَدِ مَنْ صَامَ ذٰلِكَ الْيَوْمَ، وَبِعَدَدِ مَنْ لَمْ يَصُمْهُ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ثَوَابًا، وَيَتْبَعُهُ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ إِلَى الْمَوْقِفِ، وَعِنْدَ نَصْبِ الْمِيزَانِ مِنَ الْمَوْقِفِ إِلَى الصِّرَاطِ، وَمِنَ الصِّرَاطِ إِلَى الْجَنَّةِ، وَيُبَشِّرُونَهُ بِكُلِّ خَطْوَةٍ يَخْطُوهَا مَرْكُوبُهُ بِبِشَارَةٍ جَدِيدَةٍ.»

“Her kim Arefe günü oruç tutarsa Allâh-u Te‘âlâ ona Müslümanlardan o gün oruç tutanların adedince ve tutmayanların sayısınca sevap yazar. (Kabrinden kalkarken) **mahşere kadar, mahşerde mîzanların konulduğu yerden Sırat’a kadar, Sırat’tan da cennete kadar yetmiş bin melek ona eşlik eder ve onlar bineğinin attığı her adımda onu yeni bir müjde ile tebşîr ederler.”** *(es-Safûrî, Nüzhetü’l-mecâlis, 1/152)*

Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* şöyle anlatmıştır:

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ فِي الْجَنَّةِ قُصُورًا مِنْ دُرٍّ وَيَاقُوتٍ وَزَبَرْجَدٍ وَذَهَبٍ وَفِضَّةٍ»، قُلْتُ: «يَا رَسُولَ اللّٰهِ! لِمَنْ هِيَ؟»، قَالَ: «لِمَنْ صَامَ يَوْمَ عَرَفَةَ يَا عَائِشَةُ! مَنْ أَصْبَحَ صَائِمًا يَوْمَ عَرَفَةَ فَتَحَ اللّٰهُ عَلَيْهِ ثَلَاثِينَ بَابًا مِنَ الْخَيْرِ وَأَغْلَقَ عَنْهُ ثَلَاثِينَ بَابًا مِنَ الشَّرِّ، فَإِذَا أَفْطَرَ وَشَرِبَ الْمَاءَ، اِسْتَغْفَرَ لَهُ كُلُّ عِرْقٍ فِي جِسْمِهِ.»

“Bir kere **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*: **‘Şüphesiz cennette inci, yâkut, zebercet, altın ve gümüşten yapılma köşkler vardır.’** buyurdu. O zaman ben: ‘Yâ **Rasûellâh**! Onlar kimin içindir?’ diye sorunca: **‘Arefe gününü oruçlu geçirenler içindir. Ey Âişe! Her kim Arefe günü oruca niyet etmiş olarak sabahlarsa Allâh-u Te‘âlâ ona otuz tâne hayır kapısı açar, otuz tâne şer kapısını ona kitler. Bu kişi oruç açarken su içtiği zaman cisminde bulunan her damar onun** (bağışlanması) **için istiğfâr eder.’** buyurdular.” *(es-Safûrî, Nüzhetü’l-mecâlis, 1/153)*

Hadîs-i şerîfte şöyle vârid olmuştur:

رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ صَامَ يَوْمَ عَرَفَةَ أَعْطَاهُ اللّٰهُ ثَوَابًا مِثْلَ ثَوَابِ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ.»

“Her kim Arefe günü oruç tutarsa Allâh-u Te‘âlâ ona Îsâ Aleyhisselâm’ın sevâbı gibi sevap ihsân eder.” *(es-Safûrî, Nüzhetü’l-mecâlis, 1/152)*

Ümmü Seleme *(Radıyallâhu Anhâ)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte şöyle vârid olmuştur:

عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهَا قَالَتْ: «نِعْمَ الْيَوْمُ يَوْمُ عَرَفَةَ؛ يَوْمُ خَيْرٍ وَبَرَكَةٍ وَيَوْمُ رَحْمَةٍ وَمَغْفِرَةٍ، فَمَنْ صَامَهُ جَعَلَ اللّٰهُ لَهُ نَصِيبًا فِي ثَوَابِ مَنْ حَضَرَ الْمَوْقِفَ وَبَاعَدَهُ اللّٰهُ عَنِ النَّارِ سَبْعِينَ خَرِيفًا.»

“Arefe günü ne güzel bir gündür; hayır ve bereket günüdür, rahmet ve mağfiret günüdür. Her kim o gün oruç tutarsa Allâh-u Te‘âlâ ona Arafat’ta bulunanların sevâbından bir nasîb verir ve Allâh-u Te‘âlâ onu cehennemden yetmiş sene uzak eder.” *(es-Safûrî, Nüzhetü’l-mecâlis, 1/153)*

Arefe günü orucunun müstehap olduğunu beyân eden bu meâlde birçok hadîs-i şerîf vârid olmuştur. Orucu müstehap olan birçok gün varsa da bugünün diğer günlerden üstünlüğü vardır. Nitekim **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)* şöyle demiştir:

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهَا قَالَتْ: «مَا مِنَ السَّنَةِ يَوْمٌ أَحَبُّ إِلَيَّ أَنْ أَصُومَهُ مِنْ يَوْمِ عَرَفَةَ.»

"Sene içinde Arefe gününden ziyâde oruçlu geçirmek istediğim hiçbir gün yoktur." *(İbnü Ebî Şeybe, el-Musannef, no:9809, 3/96)*

Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfe göre: **"Arefe gününün orucuna karşı, iki bin köle âzâdı, iki bin deve kurbanı ve Allâh yolunda cihâda iki bin at bağışı sevâbı vardır, ayrıca bir önceki ve bir sonraki senenin** (tüm ibâdetlerinin) **ecri** (kadar sevap) **vardır."** *('Abdülkādir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/39)*

İmrân ibni Süleyman *(Radıyallâhu Anh)* şöyle demiştir: "**İbni Ömer** *(Radıyallâhu Anhümâ)*ya Arefe gününün orucundan sorduğumda, o bana: 'Ramazan'dan sonra oruç tutulan günlerin en faziletlisidir.' diye cevap verdi." *(İbnü Ebî Sağar, el-Meşyeha, sh:154)*

Bu anlatılanlar hac vazîfesinde olmayanlar içindir. Hac vazîfesini yapanlar, Arefe günü oruç tutmaları hâlinde Arafat'ta vakfe ve duâ gibi amellerden zayıf düşecek olurlarsa oruç tutmazlar, tutarlarsa mekruh olur. Nitekim **Ikrime** *(Radıyallâhu Anh)*dan nakledilen:

عَنْ عِكْرِمَةَ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ قَالَ: «كُنَّا عِنْدَ أَبِي هُرَيْرَةَ فِي بَيْتِهِ فَحَدَّثَنَا أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهٰى عَنْ صَوْمِ يَوْمِ عَرَفَةَ بِعَرَفَةَ.»

"Bir kere biz **Ebû Hureyre**'nin evinde otururken bize **RASûLüLLâH** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in Arefe günü Arafat'ta oruç tutmayı yasakladığını haber verdi." *(Ebû Dâvûd, es-Savm:64, no:2442, 2/301)* şeklindeki rivâyet bu kişiler hakkındadır. Lâkin zayıf düşmezlerse iki ibâdet arasını cemetmek gibi bir fazîlete nâil olacakları için oruç tutabilirler.

Fakat şunu da belirtelim ki bir insan Arafat vakfesinde olmasa bile, Arefe günü oruç tutması hâlinde o günün namaz ve duâlarından zayıf düşeceğini biliyorsa duâya kuvvet niyetiyle oruç tutmasa, bu niyetinden dolayı orucun sevâbından mahrum olmaz.

Nitekim **Süfyân-ı Sevrî** ve **Urve** *(Radıyallâhu Anhümâ)*dan rivâyete göre **Atâ** *(Radıyallâhu Anh)* şöyle demiştir: "Her kim duâya kuvvet bulabilmek için Arefe günü oruç tutmazsa, o kişiye oruçlunun ecrinin bir misli ihsân edilir." *(İbnü Cerîr, Tehzîbü'l-âsâr, 1/202; 'Abdürrazzâk, el-Musannef, 4/284; İbnü'l-Hacer el-'Askalânî, Fethu'l-Bârî, 4/280)*

ZÜLHİCCE'NİN ON GÜNÜNÜN ZİKİR VE DUÂLARI

(23 Ağustos Çarşamba - 1 Eylül Cumâ)

Ebû Mûsâ Eş'arî *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet olunduğuna göre: "(Hac Sûresi'nin 28. âyet-i kerîmesinde Allâh-u Te'âlâ'nın kendilerinde zikredilmesi emir buyrulan) eyyâm-ı mâlûmât (bilinen günler) Kurban Bayramı günü hâriç olan Zülhıcce ayının ilk dokuz günüdür ve bugünlerde yapılan duâ aslâ geri çevrilmez." *(İbnü Receb el-Hanbelî, Letâifü'l-me'ârif, sh:472; Hâfız İbnü Nâsiriddîn ed-Dimeşkî, Fazlu 'aşri Zilhıcce, sh:24)*

Hâfız Dimeşkî *(Rahimehullâh)*ın beyânı vechile; bugünlerde duânın reddedilmemesinin en önemli sebebi içlerinde dünyâ günlerinin en fazîletlisi olduğu rivâyet edilen Arefe günü-nün bulunmasıdır.

Nitekim **İbni Hibbân** *(Radıyallâhu Anh)* ***"es-Sahîh"***inde **Câbir** *(Radıyallâhu Anh)*dan naklen bu konuda bir hadîs-i şerîf tahrîc etmiştir. *(İbnü Hibbân, es-Sahîh, no:3853, 9/164; Ebû Ya'lâ, el-Müsned, no:2090, 4/69)*

1) İbni Abbâs *(Radıyallâhu Anhümâ)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurmuştur:

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا مِنْ أَيَّامٍ أَفْضَلُ عِنْدَ اللهِ وَلَا الْعَمَلُ فِيهِنَّ أَحَبُّ إِلَى اللهِ مِنْ هٰذِهِ الْأَيَّامِ الْعَشْرِ، فَأَكْثِرُوا فِيهِنَّ مِنَ التَّهْلِيلِ وَالتَّكْبِيرِ وَذِكْرِ اللهِ، فَإِنَّهَا أَيَّامُ التَّهْلِيلِ وَالتَّكْبِيرِ وَذِكْرِ اللهِ، وَإِنَّ صِيَامَ يَوْمٍ مِنْهَا يَعْدِلُ بِصِيَامِ سَنَةٍ، وَالْعَمَلَ فِيهِنَّ يُضَاعَفُ سَبْعَمِائَةِ ضِعْفٍ.»

"Allâh-u Te'âlâ indinde bu (Zülhıcce'nin ilk) **on gün**(ün)**den daha üstün bir gün yoktur ve hiçbir günde işlenen amel, şu on gündeki kadar Allâh-u Te'âlâ'ya sevimli** (O'nun rızâsını celbedici) **değildir.**

O günlerde tehlîl ('Lâ ilâhe illâllâh' zikrin)**i, tekbîr** ('Allâh-u Ekber' demey)**i ve Allâh-u Te'âlâ'nın zikrini çokça yapın. Çünkü o günler; tehlîl, tekbîr ve zikir günleridir. Elbette ki o günlerden bir günün orucu bir senelik oruca denktir. O günlerdeki** (sâir) **ameller de yedi yüz kat katlanır."** *(el-Beyhakî, Şu'abü'l-îmân, no:3481, 7/343; Fezâilü'l-evkāt, no:172, sh:343; et-Taberânî, Kitâbu'd-du'â, no:871, 2/1204; el-Kastallânî, Levâmi'u'l-envâr fi'l-ed'iyeti ve'l-ezkâr, sh:266; İbnü'l-Cevzî, Müsîru'l-'azmi's-sâkin, 1/232)*

Aynı kaynaklarda bu hadîs-i şerîfin akabinde **Sa'îd ibni Cübeyr** *(Radıyallâhu Anh)*ın, bu on günler başladığında bütün vakitlerini ibâdet etmeye ayırdığı ve kimsenin güç getiremeyeceği kadar fazla amel ettiği zikredilmektedir.

Bu hadîs-i şerîften anlaşıldığı üzere bugünlerde çokça yapmamız emredilen en büyük zikir "Lâ ilâhe illâllâh ve Allâh-u ekber" zikirleridir.

2) Bu günlerde **Îsâ** *(Aleyhisselâm)*a **Cibrîl** *(Aleyhisselâm)* tarafından hediye getirilen beş duâ vardır ki bunların her biri yüzer kere okunulacaktır. Bu kelimelerin sevapları milyon hasenelere tekābul edip milyon günahı sildirmeye ve cennette on bin derece kazandırmaya yeterli olacak, sâhibini bu zikirleri yaptığı gün dünyâ ehli içerisindeki en ibâdetli kişi olma vasfına mâlik kılacak, yetmiş bin meleği semâdan indirip kendisine duâ ettirecek, en mühimi de **Allâh-u Te'âlâ**'nın kendisine rahmetle nazar etmesine ve artık bir daha bedbahtlık yüzü görmemesine mazhar kılacak niteliktedir.

Yerimiz yeterli gelmediğinden bu beş zikrin her birinin Arapça metinlerini, Türkçe mânâlarını ve ayrı ayrı fazîletlerini okuyup amel etmeniz için sizleri 17. risalemiz olan ***"Kurban Risalesi"***nin 148-152 sayfalarına havâle ediyoruz.

3) Haberde rivâyet edildiğine göre:

وَفِي الْخَبَرِ: «إِنَّ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: يَا رَبِّ! دَعَوْتُ فَلَمْ تُجِبْ دَعْوَتِي، فَعَلِّمْنِي شَيْئًا أَدْعُوكَ بِهِ، فَأَوْحَى اللهُ تَعَالَى إِلَيْهِ: يَا مُوسَى! إِذَا دَخَلَ أَيَّامُ الْعَشْرِ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ قُلْ: لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ، أَقْضِ حَاجَتَكَ، قَالَ: يَا رَبِّ! كُلُّ عِبَادِكَ يَقُولُهَا، قَالَ: يَا مُوسَى! مَنْ قَالَ: لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ، فِي هٰذِهِ الْأَيَّامِ مَرَّةً، لَوْ وُضِعَتِ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرَضُونَ السَّبْعُ فِي كِفَّةِ الْمِيزَانِ، وَلَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ فِي الْكِفَّةِ الْأُخْرٰى لَثَقُلَتْ وَرَجَحَتْ هٰذِهِ الْمَقَالَةُ عَلَيْهِنَّ جَمِيعًا.»

"Şüphesiz **Mûsâ** *(Aleyhisselâm)*: 'Yâ **Rabbi**! Duâ ettim, duâmı kabûl etmedin. Öyleyse bana bir şey öğret de onunla Sana duâ edeyim.' dedi.

Allâh-u Te'âlâ da ona: **'Ey Mûsâ! Zülhicce'nin on günü girdiği zaman: 'Lâ ilâhe illâllâh' de ki, Ben de senin isteğini yerine getireyim.'** buyurdu.

Mûsâ *(Aleyhisselâm)*: 'Yâ **Rabbi**! (Zâten) bütün kulların bunu söylüyor (ben bana özel bir zikir istiyorum).' dedi. **Allâh-u Te'âlâ**: **'Ey Mûsâ! Her kim bu on günde bir kere** (bile)**: 'Lâ ilâhe illâllâh' derse, yedi kat gökler ve yedi kat yerler mîzanın bir kefesine, 'Lâ ilâhe illâllâh'** (kelime-i tayyibesi de) **diğer kefesine konacak olsa, elbette bu söz onların hepsinden ağır ve hepsine baskın gelir.'** buyurdu." *(Osmân el-Hobevî, Dürretü'n-nâsihîn, sh:262; el-Hâkim, el-Müstedrek, no:1936, 1/710)*

Geçmiş ve Gelecek Günahların Bağışlanması İçin Zülhicce'nin İlk On Gününde Okunacak Zikirler

4) Tâberânî *(Rahimehullâh)*ın ***"el-Mu'cemü'l-kebîr"*** adlı eserinin mefkûd (kayıp) cüzlerinin birinde şu hadîs-i şerîfi tahrîc ettiği rivâyet olunmaktadır.

Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurmuştur: **"Her kim Zülhicce'nin son on gününde, her gün 10 kere:**

«لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ عَدَدَ الدُّهُورِ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ عَدَدَ أَمْوَاجِ الْبُحُورِ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ عَدَدَ النَّبَاتِ وَالشَّجَرِ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ عَدَدَ الْقَطْرِ وَالْمَطَرِ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ عَدَدَ لَمْحِ الْعُيُونِ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ مِنْ يَوْمِنَا هٰذَا إِلٰى يَوْمِ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ.»

'(Geçmiş) **zamanlar adedince Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum)**. Denizlerin dalgaları sayısınca Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum)**. Bitkiler ve ağaçlar adedince Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum)**. Yağmurlar ve damlalar sayısınca Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum).

Gözlerin kırpılması sayısınca Lâ ilâhe illâllâh (diyorum)**. Lâ ilâhe illâllâh onların** (dünyâları için) **topladıklarından daha hayırlıdır. Bugünümüzden Sûr'a üfürülecek güne kadar Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum)**.' derse, kendisinin geçmiş ve gelecek günahları bağışlanır."** *(et-Taberânî, el-Mu'cemü'l-kebîr; 'Abdülhamîd Kuds, Kenzü'n-necâh ve's-sürûr fi'l-ed'iyeti'l-me'sûrati'l-letî teşrahu's-sudûr, sh:282)*

Bu zikirleri nakleden **Abdülhamîd Kuds** *(Rahimehullâh)*, fazîletli zatların kitaplarında, Zülhicce'nin ilk on günüyle alâkalı geride arzettiğimiz zikirlere ilâveten yine 10'ar kere okunacak diğer bâzı ezkârı gördüğünü nakletmiştir ki, bunlardan beş tânesi gerideki hadîs-i şerîfte mevcut olduğundan onlarla birlikte geri kalan zikirleri de yapmakta çok büyük faydalar vardır.

Zîrâ rivâyetlerin hangisinin daha sahîh olduğu tespit edilemeyeceğinden, gelecek günahların dahî bağışlanması gibi eşsiz bir müjdeye nâil olmak için ihtiyâten zikirlerin birlikte yapılması münâsip olur ki bunların mânâları şöyledir:

"Geceler ve anlar adedince Lâ ilâhe illâllâh (diyorum)**. Günler ve aylar sayısınca Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum)**.** (Bütün mükelleflere verilmiş ve verilecek) **tüm ecirlerin kat katı adedince Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum)**. Ağaçların yaprakları sayısınca Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum)**.**

Kıllar ve tüyler adedince Lâ ilâhe illâllâh (diyorum)**. Kumlar ve taşlar sayısınca Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum)**. Çiçekler ve meyveler adedince Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum)**. Beşerin nefesleri sayısınca Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum)**.**

Olmuş ve olacak her şey adedince Lâ ilâhe illâllâh (diyorum)**. Lâ ilâhe illâllâh onların ortak koşmakta oldukları şeylerden dâima pek yüce olmuştur.** (Karanlığıyla) **yöneldiği zaman gece vaktinde Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum)**.**

İyice nefes al(ıp ışığı yayıl)**dığı zaman sabah vaktinde Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum)**. Sahrâlarda esen rüzgârlar ve mevcut olan kayalar adedince Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum)**. Cümle mahlûkātın sayısınca Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum)**."** *('Abdülhamîd Kuds, Kenzü'n-necâh ve's-sürûr fi'l-ed'iyeti'l-me'sûrati'l-letî teşrahu's-sudûr, sh:280-281)*

Zülhıcce'nin İlk Onunun Tevhid Zikirlerinin Tamâmı

«لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ عَدَدَ الدُّهُورِ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ عَدَدَ أَمْوَاجِ الْبُحُورِ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ عَدَدَ النَّبَاتِ وَالشَّجَرِ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ عَدَدَ الْقَطْرِ وَالْمَطَرِ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ عَدَدَ لَمْحِ الْعُيُونِ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ مِنْ يَوْمِنَا هٰذَا إِلٰى يَوْمِ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ عَدَدَ اللَّيَالِي وَالدُّهُورِ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ عَدَدَ الْأَيَّامِ وَالشُّهُورِ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ عَدَدَ أَضْعَافِ الْأُجُورِ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ عَدَدَ أَوْرَاقِ الشَّجَرِ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ عَدَدَ الشَّعْرِ وَالْوَبَرِ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ عَدَدَ الرَّمْلِ وَالْحَجَرِ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ عَدَدَ الزَّهْرِ وَالثَّمَرِ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ عَدَدَ أَنْفَاسِ الْبَشَرِ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ عَدَدَ مَا كَانَ وَمَا يَكُونُ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ تَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ فِي اللَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ فِي الصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ عَدَدَ الرِّيَاحِ فِي الْبَرَارِي وَالصُّخُورِ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ عَدَدَ خَلْقِهِ أَجْمَعِينَ.»

Burada Zikredilen "Gelecek Günahların Bağışlanması"nın Mânâsı

Geçmiş günahların bağışlanması anlaşılabilmektedir. Ancak henüz işlenmemiş olan gelecek günahların bağışlanması müjdesi îzâha muhtaçtır. Bâzıları henüz vukû bulmamış günahların nasıl bağışlanacağı konusuna akıl erdirememiş iseler de, ulemâ buna birkaç şekilde cevap vermişlerdir:

a) Allâh-u Te'âlâ'nın bu vaadi "Kulumdan ileride bir günah sâdır olacak olursa, o peşînen bağışlanmıştır." şeklinde değerlendirilmesi hâlinde, burada bir muhal söz konusu olmaz.

b) Bu müjde "Bu kişilerin gelecekte günahlardan korunacağı, dolayısıyla o günden sonra kendilerinden hiçbir büyük günah sudûr etmeyeceği" anlamına da gelebilir.

c) "Bu ibâdet sâyesinde **Allâh-u Te'âlâ**'nın kendilerine vereceği sevaplar, bu kişilerin ileride işleyecekleri günahlara kefâret olabilecek kadar fazla olacaktır." şeklinde de tevil edilebilir. *(el-Münâvî, Feyzu'l-Kadîr, no:8775-8776, 8901, 11/5864-5866, 5938; 'Alî el-Kārî, Mirkātü'l-mefâtîh Şerhu Mişkâti'l-mesâbîh, no:1296, 3/370; İbnü Hacer el-Heytemî, İthâfü ehli'l-İslâm, sh:41; İsmâ'îl Hakkî el-Bursevî, el-Mecâlis, sh:91-92)*

Borçların Kolayca Ödenebilmesi İçin Zülhicce'nin İlk On Gününde Okunacak Zikirler

5) Şeyh **el-Hattâb el-Mekkî** *(Rahimehullâh)* ***"el-İsâbe fî mahallâti'l-icâbe"*** adlı eserinde şöyle demiştir: "Borcu olan kişi Zülhicce'nin başından başlayarak Kurban Bayramı gününe kadar, her gün şu zikri (3, 7, 11, 33 gibi) muayyen bir adetle okursa, **Allâh-u Te'âlâ**'nın izniyle borcunu ödemeye muvaffak kılınır. Bu zikirler şunlardır:

«اَللّٰهُمَّ فَرَجُكَ الْقَرِيبَ، اَللّٰهُمَّ سِتْرَكَ الْحَصِينَ، اَللّٰهُمَّ مَعْرُوفَكَ الْقَدِيمَ، اَللّٰهُمَّ عَوَائِدَكَ الْحَسَنَةَ، اَللّٰهُمَّ عَطَاكَ الْحَسَنَ الْجَمِيلَ، يَا قَدِيمَ الْإِحْسَانِ! إِحْسَانَكَ الْقَدِيمَ، يَا دَائِمَ الْمَعْرُوفِ! مَعْرُوفَكَ الدَّائِمَ.»

'Ey Allâh! (Sıkıntılarıma karşı) **yakın kurtuluşunu** (istiyorum). **Ey Allâh!** (Düşmanlarıma karşı) **muhâfazalı örtünü** (talep ediyorum). **Ey Allâh! Kadîm olan iyiliğini** (diliyorum). **Ey Allâh! Güzel ihsânlarını** (istiyorum). **Ey Allâh! Güzel ve hoş olan bahşişini** (talep ediyorum). **Ey ihsânı kadîm** (ezelî) **olan! Kadîm olan ihsânını** (diliyorum). **Ey iyiliği dâim olan! Dâim olan iyiliğini** (istiyorum).**'"** *('Abdülhamîd Kuds, Kenzü'n-necâh ve's-sürûr fi'l-ed'iyeti'l-me'sûrati'l-letî teşrahu's-sudûr, sh:280-283)*

6) Mâü'l-Ayneyn *(Rahimehullâh)*ın şöyle demiştir: "Sene içerisinde, özellikle de Zülhicce'nin ilk on gününde şu zikirleri okumak çok fazîletlidir. Hattâ bâzı eserlerde muttalî olduğuma göre bu zikirleri **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* sahâbesinden bâzı husûsî zatlara öğretmişti. İşte bu ezkâr şunlardır:

«حَسْبِيَ اللّٰهُ وَكَفٰى، سَمِعَ اللّٰهُ لِمَنْ دَعَا، لَيْسَ وَرَاءَ اللّٰهِ مُنْتَهٰى، مَنْ تَوَكَّلَ عَلَى اللّٰهِ كَفَا، وَمَنِ اعْتَصَمَ بِاللّٰهِ نَجَا.»

‘Allâh bana yetendir ve (O her işime) **Kâfî’dir. Allâh duâ edeni işitir. Allâh**(ın rızâsın)**dan öte** (aranacak) **hiçbir şey yoktur. Allâh’a tevekkül edene, Allâh Kâfî gelir. Allâh’ın ipine tutunan kurtulur.’”** *(Mâü’l-‘Ayneyn, Na‘tü’l-bidâyât ve tevsîfü’n-nihâyât, sh:197; ‘Abdülhamîd Kuds, Kenzü’n-necâh ve’s-sürûr fi’l-ed‘iyeti’l-me’sûrati’l-letî teşrahu’s-sudûr, sh:283-284)*

7) İmâm-ı Nâfi *(Rahimehullâh)*ın nakline göre **İbni Ömer** *(Radıyallâhu Anhümâ)* on günlerin tamâmında oturduğu yattığı her yerde tekbîr getirirdi. **Atâ ibni Ebî Rabâh** *(Radıyallâhu Anh)* da bu on günde yollarda ve pazarlarda sürekli tekbîr getirirdi.

Ca‘fer ibni Süleymân *(Radıyallâhu Anh)* şöyle demiştir: “(Tâbi‘înin ulularından olan) **Sâbit el-Bünânî** *(Radıyallâhu Anh)*ın bu on günlerde zikir ve ilim meclislerinde sohbet aralarında sözünü keserek tekbîr getirdiğine ve: ‘Bu günler zikir günleridir, geçmiş büyükler böyle yaparlardı.’ dediğine şâhit oldum. Ayrıca **Mâlik ibni Dînar** *(Rahimehullâh)*ın da böyle yaptığını gördüm.”

Fakih **Ebu’l-Leys** *(Rahimehullâh)* şöyle demiştir: “Bu günlerde kişi tekbirleri sessizce içinden getirse daha efdal olur. Lâkin şerîatı açığa çıkarmak ve insanlara zikri hatırlatmak niyetiyle yüksek sesle tekbîr getirirse bunda bir mahzur yoktur. Nitekim bu konuda da bir rivâyet vârid olmuştur.” *(Ebu’l-Leys es-Semerkandî, Tenbîhu’l-ğâfilîn, no:471, sh:328)*

AREFE GÜNÜNÜN FAZÎLETLERİ (31 Ağustos Perşembe)

Câbir *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edilen hadîs-i şerîfe göre Arefe günü dünyâ günlerinin en fazîletlisidir. *(el-İhsân, no:3853; Ebû Ya‘lâ, el-Müsned, no:2090)*

Bu nedenle **İmâm-ı Nevevî** *(Rahimehullâh)*: “Şâfi‘î mezhebinde tercih edilen görüşe göre, bir adam karısının boş olması hakkında tâlik yaparak: ‘Sen dünyâ günlerinin en fazîletlisinde boşsun.’ diyecek olsa, o kadın Arefe günü boş olur.” demiştir. *(en-Nevevî, el-Mecmû‘, 6/381)*

Talha ibni Ubeydillâh *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edildiğine göre **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*:

عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللهِ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا رُئِيَ الشَّيْطَانُ يَوْمًا هُوَ فِيهِ أَصْغَرُ وَلَا أَدْحَرُ وَلَا أَحْقَرُ وَلَا أَغْيَظُ مِنْهُ فِي يَوْمِ عَرَفَةَ وَمَا ذَاكَ إِلَّا لِمَا رَاٰى مِنْ تَنَزُّلِ الرَّحْمَةِ وَتَجَاوُزِ اللهِ عَنِ الذُّنُوبِ الْعِظَامِ إِلَّا مَا أُرِيَ يَوْمَ بَدْرٍ»، قِيلَ: «وَمَا رَاٰى يَوْمَ بَدْرٍ يَا رَسُولَ اللهِ!»، قَالَ: «أَمَا إِنَّهُ قَدْ رَاٰى جِبْرِيلَ يَزَعُ الْمَلَائِكَةَ.»

“Şeytan Arefe gününde olduğu kadar hiçbir gün daha zelîl, daha hor, daha hakîr ve daha öfkeli olarak görülmemiştir. Bu da ancak Allâh-u Te‘âlâ’nın rahmetinin yağdığını ve büyük günahları bağışladığını gördüğü içindir. Ancak Bedir günü ona gösterilen müstesnâ.” buyurdu.

O zaman: “Yâ **Rasûlellâh**! Bedir günü o ne görmüştü?” denilince **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*: **“Cibrîl’in melekleri saf düzenine soktuğunu görmüştü.”** buyurdu. *(el-Mâlik, el-Muvatta, el-Hac:81, no:962, sh:273; el-Beyhakî, Şu‘abü’l-îmân, no:3775)*

İbni Abbâs *(Radıyallâhu Anhümâ)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurmuştur:

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ هٰذَا يَوْمٌ مَنْ مَلَكَ فِيهِ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ وَلِسَانَهُ غُفِرَ لَهُ.»

"Şüphesiz bu (Arefe günü) **öyle bir gündür ki, bugünde kulağına, gözüne ve diline sâhip ol**(up onları haramlardan koruy)**an kişi**(nin günahları) **bağışlanır."** *(Ahmed ibnü Hanbel, el-Müsned, no:3041, 5/165)*

Bu müjde sadece Arafat vakfesi yapanlara has olmayıp, yeryüzünün neresinde o gün uzuvlarını haramlardan koruyup kollayanlar varsa hepsine şâmildir.

Enes ibni Mâlik *(Radıyallâhu Anh)*ın şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: "On günlerin her birinde (fazîlet bakımından) ameller bin katıyla katlanır, Arefe gününde ise on bin kat katlanır." *(el-Beyhakî, Şu'abü'l-îmân, 2/16; Fezâilü'l-evkāt, sh:363-364)*

Ferkad *(Rahimehullâh)* şöyle demiştir: "Semânın kapıları her gece üç kere açılır. Cumâ gecesi yedi kere açılır. Arefe gecesi ise dokuz kere açılır." *(İbni Receb, Letâifü'l-me'ârif, sh:490)*

Bu fazîletleri işitenler, bu müjdelerin sâdece hacca gidip Arafat vakfesine duranlar hakkında olduğunu sanmasınlar, zîrâ **Allâh-u Te'âlâ**'nın lütf-u keremi mâzeretleri sebebiyle geri kalanları da kaplayacak kadar geniştir. Bu hususta bazı hadîs-i şerifler de vârid olmuştur.

Nitekim **İbni Ömer** *(Radıyallâhu Anhümâ)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*:

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا يَبْقٰى أَحَدٌ يَوْمَ عَرَفَةَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ إِيمَانٍ إِلَّا غَفَرَ اللهُ لَهُ»، فَقَالَ رَجُلٌ: «لِأَهْلِ مُعَرَّفٍ يَا رَسُولَ اللهِ أَمْ لِلنَّاسِ عَامَّةً؟»، قَالَ: «لَا بَلْ لِلنَّاسِ عَامَّةً.»

"Kalbinde zerre kadar îmân bulunan kimse yoktur ki Allâh-u Te'âlâ Arefe günü onu affetmiş olmasın." buyurunca bir adam: "Yâ **Rasûlellâh**! Bu sadece Arafat ehli için midir, yoksa tüm insanlar için umûmî midir?" diye sordu. (O zaman) RASûLüLLâH *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*: **"Bütün insanlar için umûmîdir."** buyurdu. *('Abd ibnü Humeyd, el-Müsned, no:840)*

AREFE GECESİNİN DUÂLARI

(30 Ağustos Çarşamba'yı 31 Ağustos Perşembe'ye bağlayan gece)

İbni Mes'ûd *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurmuştur:

عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ قَالَ هٰؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ لَيْلَةَ عَرَفَةَ أَلْفَ مَرَّةٍ لَمْ يَسْأَلِ اللهَ شَيْئًا إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ، لَيْسَ فِيهِ إِثْمٌ وَلَا قَطِيعَةُ رَحِمٍ.»

"Her kim Arefe gecesi şu kelimeleri bin kere söylerse içinde bir günah veya akrabayla ilişkiyi kesme mâhiyetinde bir istek bulunmaması şartıyla o kişi Allâh-u Te'âlâ'dan ne isterse, mutlakā onu kendisine verir.

(O kelimeler de şunlardır:)

«سُبْحَانَ اللهِ الَّذِي فِي السَّمَاءِ عَرْشُهُ، سُبْحَانَ اللهِ الَّذِي فِي الْأَرْضِ مَوْطِئُهُ، سُبْحَانَ اللهِ الَّذِي فِي الْبَحْرِ سَبِيلُهُ، سُبْحَانَ اللهِ الَّذِي فِي الْجَنَّةِ رَحْمَتُهُ، سُبْحَانَ اللهِ الَّذِي فِي النَّارِ سُلْطَانُهُ، سُبْحَانَ اللهِ الَّذِي فِي الْهَوَاءِ رَحْمَتُهُ، سُبْحَانَ اللهِ الَّذِي فِي الْقُبُورِ قَضَاؤُهُ، سُبْحَانَ اللهِ الَّذِي رَفَعَ السَّمَاءَ، سُبْحَانَ اللهِ الَّذِي وَضَعَ الْأَرْضَ، سُبْحَانَ اللهِ الَّذِي لَا مَنْجَا مِنْهُ إِلَّا إِلَيْهِ.»

"Arş'ı semâda olan Allâh'ı tesbîh ederim. Kudreti(nin eserleri) **yerde olan Allâh'ı tesbîh ederim. Denizde yolu olan Allâh'ı tesbîh ederim. Rahmeti cennette olan Allâh'ı tesbîh ederim. Kahır saltanatı ateşte olan Allâh'ı tesbîh ederim.**

Rahmeti (yağmuru ve rızkı) **havada olan Allâh'ı tesbîh ederim. Hükmü** (ölüm fermânı) **kabirlerde** (açığa çıkmış) **olan Allâh'ı tesbîh ederim. Semâyı** (direksiz) **yükseltmiş olan Allâh'ı tesbîh ederim. Yeri döşemiş olan Allâh'ı tesbîh ederim. Kendisinden kurtuluş** (için kaçış) **yine ancak Kendisine olan Allâh'ı tesbîh ederim."** *(İbnü Ebî Şeybe, el-Musannef, no:30442, 15/386; el-Buhârî, et-Târîhu'l-kebîr, 7/300; Ebû Ya'lâ, el-Müsned, no:3564, 3576; et-Taberânî, el-Mu'cemü'l-kebîr, no:10554, 10/227)*

AREFE GÜNÜNÜN ZİKİR VE DUÂLARI (31 Ağustos Perşembe)

1) Arefe Sabahı (31 Ağustos Perşembe) **Sabah Namazından Sonra Başlayıp Bayramın Son Günü** (4 Eylül Pazartesi) **İkindi Namazından Sonra Bitecek Teşrîk Tekbirleri**

Teşrîk tekbiri, Kurban Bayramı günlerinde farz namazlardan sonra getirilen tekbirlerdir. Kurban bayramının ilk gününe "Yevm-i nahr", diğer üç gününe ise "Eyyâmü't-teşrîk (teşrîk günleri)" denir. Bayramdan bir gün önceki güne de "Arefe günü" denir.

Arefe günü sabah namazından îtibâren bayramın dördüncü gününün ikindi namazına kadar, yirmi üç farz namazının arkasından birer defa:

«اَللهُ أَكْبَرُ اَللهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَاللهُ أَكْبَرُ اَللهُ أَكْبَرُ وَلِلهِ الْحَمْدُ.»

"Allâh en büyüktür, Allâh en yücedir. Allâh'tan başka hiçbir ilâh yoktur. Allâh her şeyden daha büyüktür. (O) **Allâh en büyüktür. Bütün hamdler Allâh'a mahsustur."** diye tekbîr getirilir ki, buna "Teşrîk tekbiri" denir.

Arefe günü duâ etmek **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in sünnetlerindendir. Nitekim **İbni Abbâs** *(Radıyallâhu Anhümâ)*:

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ: «رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُو بِعَرَفَةَ، يَدَاهُ إِلَى صَدْرِهِ كَاسْتِطْعَامِ الْمَسَاكِينِ.»

"Ben **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*i yemek dilenen fakirler gibi ellerini göğsüne doğru tutarak Arafat'ta duâ ederken gördüm." demiştir. *(et-Taberânî, el-Mu'cemü'l-evsat, no:2892, 3/189)*

Arefe günü yapılan duâ reddedilmez. Nitekim hadîs-i şerîfte şöyle vârid olmuştur:

رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا كَانَ يَوْمُ عَرَفَةَ نَشَرَ اللّٰهُ رَحْمَتَهُ فَلَيْسَ مِنْ يَوْمٍ أَكْثَرُ عِتْقًا مِنْهُ، وَمَنْ سَأَلَ اللّٰهَ تَعَالٰى فِي يَوْمِ عَرَفَةَ حَاجَةً مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ قَضَاهَا لَهُ.»

"Arefe günü olduğu zaman Allâh-u Te'âlâ rahmetini yayar, bu nedenle o günden çok (cehennemden) **âzâd hiçbir günde yoktur. Her kim Arefe günü Allâh-u Te'âlâ'dan dünyâ ve âhiret istekleriyle alâkalı bir hâcetini dilerse kendisi için o isteğini yerine getirir."** *(es-Safûrî, Nüzhetü'l-mecâlis, 1/152)*

2) Arefe günü yapılacak duâların en fazîletlisi **Tirmizî** *(Rahimehullâh)* ve diğerlerinin **Amr ibni Şu'ayb**'ın, babası vâsıtasıyla dedesinden (Abdullâh ibni Amr ibni'l-Âs'dan) *(Radıyallâhu Anhüm)* rivâyet ettikleri:

عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «خَيْرُ الدُّعَاءِ دُعَاءُ يَوْمِ عَرَفَةَ وَخَيْرُ مَا قُلْتُ أَنَا وَالنَّبِيُّونَ مِنْ قَبْلِي: لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.»

"Duâların en hayırlısı Arefe günü yapılan duâdır. (O gün) **benim ve benden önceki peygamberlerin söylediklerinin en hayırlısı ise:**

«لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ،
لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.»

'Allâh'tan başka hiçbir ilâh yoktur, O tektir, ortağı yoktur. Mülk yalnız O'nundur. Hamd yalnız O'na mahsustur ve O her şeye Kādir'dir.' (sözüdür)**."** *(et-Tirmizî, ed-De'avât:123, no:3585, 5/572; el-Beyhakî, Ma'rifetü's-süneni ve'l-âsâr, 8/289)* hadîs-i şerîfinde geçen duâdır.

3) Tirmizî *(Rahimehullâh)*ın ***"es-Sünen"***inin "Duâlar" bölümünde Arafat dualarından olarak **Ali** *(Radıyallâhu Anh)*dan nakledilen şu duâ da yer alır:

«اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ كَالَّذِي نَقُولُ وَخَيْرًا مِمَّا نَقُولُ: اَللّٰهُمَّ لَكَ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي وَإِلَيْكَ مَاٰبِي وَلَكَ رَبِّي تُرَاثِي، اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَوَسْوَسَةِ الصَّدْرِ وَشَتَاتِ الْأَمْرِ، اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا تَجِيءُ بِهِ الرِّيحُ.»

"Ey Allâh! Diyebildiklerimiz kadar ve diyebildiklerimizden çok daha hayırlı olan bütün hamdler yalnız Sana mahsustur. Ey Allâh! Namazım, ibâdetlerim, hayâtım ve ölümüm yalnız Senin içindir. Dönüşüm yalnız Sana'dır, (öldüğümde) **bütün bıraktıklarım ancak Sana âittir. Ey Allâh! Kabir azâbından, gönül vesvesesinden ve işlerin dağınıklığından Sana sığınırım. Ey Allâh! Rüzgârın getirdiği şeylerin** (mikropların ve bulaşıcı hastalıkların) **şerrinden Sana sığınırım."** *(et-Tirmizî, ed-De'avât:88, no:3520, 5/537)*

4) Câbir ibni Abdillâh *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfe göre, Arafat vakfesinde kıbleye dönen, sonra 100 kere:

«لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.»

"Allâh'tan başka hiçbir ilâh yoktur, O tektir, ortağı yoktur. Mülk yalnız O'nundur. Hamd yalnız O'na mahsustur ve O her şeye Kādir'dir." diyen, daha sonra 100 kere:

﴿قُلْ هُوَ اللهُ اَحَدٌ ۞ اَللهُ الصَّمَدُ ۞ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۞ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ﴾

"(Habîbim!) **De ki: 'O** (bana vasıflarını sorduğunuz Rabbim), **Allâh'tır;** (O, hiçbir yönden ikincisi olma ihtimâli bulunmayan ve hiçbir vasfında hiçbir varlıkla ortaklığı olmayan bir) **Ehad'dir.**

Ancak Allâh (her şey Kendisine muhtâc olan, Kendisi ise hiçbir şeye ihtiyaç duymayan bir) **Samed'dir. O doğurmamıştır ve doğrulmamıştır. Hiçbir kimse O'na** (hiçbir yönden benzer, eş, eşit ve) **denk de olmamıştır." meâlindeki İhlâs Sûresi'ni okuyan, daha sonra 100 kere:**

«اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلٰى إِبْرَاهِيمَ وَعَلٰى اٰلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ وَعَلَيْنَا مَعَهُمْ.»

"Ey Allâh! İbrâhîm'e ve İbrâhîm'in âline salât ettiğin gibi, Muhammed'e ve Muhammed'in âline de (öylece) **salât eyle. Zîrâ Sen hamde** (övgüye) **lâyık olansın ve pek ulusun. Onlarla berâber bize de salât** (rahmet) **eyle." duâsını okuyan kulunu Allâh-u Te'âlâ affeder, melekleri buna şâhit tutar, duâlarını kabûl eder, vakfede bulunan herkes hakkında şefâat edecek olsa bile, Allâh-u Te'âlâ onun şefâatini** (hepsi hakkında) **kabûl eder.** *(el-Beyhakî, Şu'abü'l-îmân, no:4074, 3/463)*

5) İbni Abbâs *(Radıyallâhu Anhümâ)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurmuştur:

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ قَرَأَ ﴿قُلْ هُوَ اللهُ اَحَدٌ﴾ أَلْفَ مَرَّةٍ يَوْمَ عَرَفَةَ أُعْطِيَ مَا سَأَلَ.»

"Her kim Arefe gününde Kulhüvellâh'ı (İhlâs Sûresi'ni) **1000 kere okursa istediği kendisine verilir."** *(el-Müstağfirî, ed-De'avât; 'Abdülhamîd Kuds, Kenzü'n-necâh ve's-sürûr fi'l-ed'iyeti'l-me'sûrati'l-letî teşrahu's-sudûr, sh:284)*

İşte bu duâları yaptıktan sonra kişi dilediği şekilde istekte bulunabilir. Bu vazifeyi yapan kişi hakkında **Allâh-u Te'âlâ**:

فَيَقُولُ اللهُ تَعَالٰى: «اُنْظُرُوا إِلٰى عَبْدِي تَوَجَّهَ بَيْتِي وَكَبَّرَنِي وَلَبَّانِي وَسَبَّحَنِي وَحَمِدَنِي وَهَلَّلَنِي، وَقَرَأَ بِأَحَبِّ السُّوَرِ إِلَيَّ، وَصَلّٰى عَلٰى رَسُولِي، أُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ قَبِلْتُ عَمَلَهُ، وَأَوْجَبْتُ لَهُ أَجْرَهُ، وَغَفَرْتُ لَهُ ذَنْبَهُ، وَشَفَّعْتُهُ فِيمَنْ سَأَلَنِي.»

"Bakın kulum nasıl da Benim beytime yöneldi, Bana tekbîr ve telbiyede bulundu, Beni tesbîh etti, Bana hamd etti, Benim tevhîdimi zikretti, en sevdiğim sûreyi okudu ve Rasûlüm'e salevât getirdi. Sizi şâhit tutuyorum ki gerçekten Ben onun bu amelini kabûl ettim, ecrini (sevap almasını) **kesinleştirdim, günahlarını bağışladım ve** (bağışlamamı) **istediği kimseler hakkında onu aracılığı makbûl bir şefâatçi kıldım."** buyurur. *('Abdülkâdir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/63; ez-Zebîdî, el-İthâf, 4/376)*

6) İbni Abbâs *(Radıyallâhu Anhümâ)*dan rivâyete göre **Rasûlüllâh** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in Arafat'ta okuduğu duâlardan biri de şu duâdır:

«اَللّٰهُمَّ إِنَّكَ تَرٰى مَكَانِي وَتَسْمَعُ كَلَامِي وَتَعْلَمُ سِرِّي وَعَلَانِيَتِي وَلَا يَخْفٰى عَلَيْكَ شَيْءٌ مِنْ أَمْرِي، أَنَا الْبَائِسُ الْفَقِيرُ الْمُسْتَغِيثُ الْمُسْتَجِيرُ الْوَجِلُ الْمُشْفِقُ الْمُقِرُّ الْمُعْتَرِفُ بِذُنُوبِهِ، أَسْأَلُكَ مَسْأَلَةَ الْمَسَاكِينِ وَأَبْتَهِلُ إِلَيْكَ ابْتِهَالَ الْمُذْنِبِ الذَّلِيلِ وَأَدْعُوكَ دُعَاءَ الْخَائِفِ الْمَضْرُورِ، مَنْ خَضَعَتْ لَكَ رَقَبَتُهُ وَفَاضَتْ لَكَ عَيْنَاهُ وَنَحَلَ لَكَ جَسَدُهُ وَرَغِمَ أَنْفُهُ، اَللّٰهُمَّ لَا تَجْعَلْنِي بِدُعَائِكَ شَقِيًّا وَكُنْ بِي رَؤُوفًا رَحِيمًا يَا خَيْرَ الْمَسْؤُولِينَ وَيَا خَيْرَ الْمُعْطِينَ.»

"Ey Allâh! Sen benim yerimi görmektesin, sözümü işitmektesin, gizlimi açığımı bilmektesin, işlerimden hiçbir şey Sana gizli değildir. Ben, durumu kötü olan, muhtâc durumda kalan, yardım dilenen, sığınak arayan, korkak ve ürkek bir hâlde günahlarını ikrâr ve îtirâf eden biriyim. Dilencilerin isteyişi gibi Sana yalvarıyorum, zelil ve günahkâr birinin yönelişiyle Sana yöneliyorum.

Zarâra uğramış, korku içinde kalmış, boynu Sana karşı bükülmüş, gözleri Senin için dolmuş, bedeni Senin için zayıflamış ve burnu (secdeye vararak) **toprağa bulanmış birinin yalvarışıyla duâ ediyorum. Ey Allâh! Ey istenilenlerin en hayırlısı! Ey verenlerin en hayırlısı! Sen beni Sana yalvarıp da mahrum olan biri yapma, Sen bana karşı çok esirgeyici ve acıyıcı ol."** *(et-Taberânî, el-Mu'cemü'l-kebîr, no:11405, 11/174)*

7) Ali *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edildiğine göre Arefe günü **Cibrîl, Mikâîl, İsrâfîl** ve **Hızır** *(Aleyhimüsselâm)*ın ikindi vaktindeki duâsı:

عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ قَالَ: «يَجْتَمِعُ فِي كُلِّ يَوْمِ عَرَفَةَ بِعَرَفَاتٍ جِبْرِيلُ وَمِيكَائِيلُ وَإِسْرَافِيلُ وَالْخَضِرُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ، فَيَقُولُ جِبْرِيلُ: مَا شَاءَ اللّٰهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللّٰهِ، وَيَرُدُّ عَلَيْهِ مِيكَائِيلُ فَيَقُولُ: مَا شَاءَ اللّٰهُ كُلُّ الْعِزَّةِ مِنَ اللّٰهِ، فَيَرُدُّ عَلَيْهِ إِسْرَافِيلُ فَيَقُولُ: مَا شَاءَ اللّٰهُ اَلْخَيْرُ كُلُّهُ بِيَدِ اللّٰهِ، فَيَرُدُّ عَلَيْهِ الْخَضِرُ فَيَقُولُ: مَا شَاءَ اللّٰهُ لَا يَدْفَعُ السُّوءَ إِلَّا اللّٰهُ، ثُمَّ يَتَفَرَّقُونَ فَلَا يَجْتَمِعُونَ إِلٰى قَابِلٍ مِنْ ذٰلِكَ الْيَوْمِ.»

"Her Arefe günü Arafat'ta **Cibrîl, Mîkâîl, İsrâfîl** ve **Hızır** *(Aleyhimüsselâm)* bir araya gelirler. **Cibril** *(Aleyhisselâm)*: **'Allâh** ne dilerse o olur. **Allâh**'ın yardımı olmadan hiçbir güç ve kuvvet yoktur.' der. **Mîkâil** *(Aleyhisselâm)* ona cevap vermek üzere: **'Allâh** ne dilerse o olur. İzzetin tamamı **Allâh**'tandır.' der.

İsrâfîl *(Aleyhisselâm)* ona karşılık olarak: '**Allâh** ne dilerse o olur. Bütün hayırlar **Allâh**'ın (kudret) elindedir.' der. **Hızır** *(Aleyhisselâm)* ona mukābele etmek üzere: '**Allâh** ne dilerse o olur. Kötülüğü **Allâh**'tan başka kimse savuşturamaz.' der. Sonra dağılırlar ve bir dahaki sene o güne kadar bir araya gelmezler." *('Abdülkādir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/64)*

Her birinin söylediği zikirlerin mecmûu (toplamı) şöyledir:

«مَا شَاءَ اللّٰهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللّٰهِ، مَا شَاءَ اللّٰهُ كُلُّ الْعِزَّةِ مِنَ اللّٰهِ، مَا شَاءَ اللّٰهُ اَلْخَيْرُ كُلُّهُ بِيَدِ
اللّٰهِ، مَا شَاءَ اللّٰهُ لَا يَدْفَعُ السُّوءَ إِلَّا اللّٰهُ.»

8) Muhammed ibni Mervân *(Radıyallâhu Anh)*dan nakledildiğine göre **Ali** *(Radıyallâhu Anh)* şöyle demiştir: "Yol imkânı bulduğum sürece, ben bu Arafat vakfesini aslâ terk etmeyeceğim. **Allâh-u Te'âlâ**'nın mutlakā şu dünyâda her gün ateşten âzâd ettiği kimseler vardır ama Arefe gününden daha ziyâde boyunların âzâd edildiği hiçbir gün yoktur. O hâlde sen o gün:

«اَللّٰهُمَّ أَعْتِقْ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ، وَأَوْسِعْ لِي مِنَ الرِّزْقِ الْحَلَالِ، وَاصْرِفْ عَنِّي فَسَقَةَ
الْجِنِّ وَالْإِنْسِ.»

'Ey **Allâh**! Boynumu cehennemden âzâd eyle, benim için helûl rızkı geniş eyle, cinlerin ve insanların fâsıklarını benden defeyle.' demeyi çok yap. Zîrâ bugün benim yaptığım duâların geneli bundan ibârettir." *(İbnü'l-Cevzî, Müsîru'l-'azmi's-sâkin, 1/255; Hâfız İbnü Nâsiriddîn ed-Dimeşkî, Fazlu 'aşri Zilhıcce, sh:43)*

9) Abdullâh ibni'l-Hâris *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyete göre **İbni Ömer** *(Radıyallâhu Anhümâ)* Arafat'ta yüksek sesle şu duâyı okurdu:

«لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ، اَللّٰهُمَّ اهْدِنَا بِالْهُدٰى، وَزَيِّنَّا بِالتَّقْوٰى، وَاغْفِرْ لَنَا فِي الْاٰخِرَةِ وَالْأُولٰى، اَللّٰهُمَّ
إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ رِزْقِكَ وَعَطَائِكَ رِزْقًا طَيِّبًا مُبَارَكًا، اَللّٰهُمَّ أَمَرْتَ بِالدُّعَاءِ وَقَضَيْتَ
عَلٰى نَفْسِكَ بِالْإِجَابَةِ، وَأَنْتَ لَا تُخْلِفُ وَعْدَكَ وَلَا تُكْذِبُ عَهْدَكَ، اَللّٰهُمَّ مَا أَحْبَبْتَ
مِنْ خَيْرٍ فَحَبِّبْهُ إِلَيْنَا وَيَسِّرْهُ لَنَا، وَمَا كَرِهْتَ مِنْ شَرٍّ فَكَرِّهْهُ إِلَيْنَا وَجَنِّبْنَاهُ، وَلَا تَنْزِعْ
مِنَّا الْإِسْلَامَ بَعْدَ إِذْ أَعْطَيْتَهُ لَنَا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.»

"Allâh'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O tektir. Onun hiçbir ortağı yoktur. Mülk O'na ûittir. Hamd O'na mahsustur. O her şeye hakkıyla gücü yetendir. Ey Allâh! Bizi hidâyete ulaştır, bizi takvâ ile süsle, dünyâda da âhirette de bizi bağışla.

Ey Allâh! Ben Senin rızkından ve bahşişinden, tertemiz ve mübârek bir rızık istiyorum. Ey Allâh! Sen duâyı emrettin, kabûl edeceğine dâir Kendi Zâtın'a hükmettin. Sen vaadini bozmazsın ve sözünü yalan çıkarmazsın.

Ey Allâh! Hangi hayırları sevdiysen onları bize de sevdir ve (onlara ulaşmamızı) **kolay eyle, hangi şerleri çirkin gördüysen onları bize de çirkin göster ve bizi onlardan uzaklaştır. Ey acıyanların en merhametlisi! Bize İslâm'ı verdikten sonra İslâm'ı bizden söküp alma."** *(et-Taberânî, Fazlu 'aşri Zilhıcce, no:55, sh:58; ed-Du'â, no:878, 2/1208)*

10) Vakfe saatinde (Arefe günü ikindiden sonra) özellikle şu duâ okunur ki bu duânın içerisinde âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîflerden derlenme birçok mühim duâ mevcuttur:

«اَللّٰهُ أَكْبَرُ اَللّٰهُ أَكْبَرُ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ أَكْبَرُ اَللّٰهُ أَكْبَرُ وَلِلّٰهِ الْحَمْدُ، لَبَّيْكَ اللّٰهُمَّ لَبَّيْكَ،
لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ، إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ، لَا شَرِيكَ لَكَ، لَا إِلٰهَ
إِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي هَدَانَا لِهٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ
هَدَانَا اللّٰهُ، اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلٰى
سَيِّدِنَا إِبْرَاهِيمَ وَعَلٰى اٰلِ سَيِّدِنَا إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلٰى سَيِّدِنَا
مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلٰى سَيِّدِنَا إِبْرَاهِيمَ وَعَلٰى اٰلِ سَيِّدِنَا
إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ، وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا
وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ، رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ
لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ، رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا
وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ، رَبَّنَا إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ
أَنْ اٰمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَاٰمَنَّا، رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ،
رَبَّنَا وَاٰتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلٰى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ،
اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الثَّبَاتَ فِي الْأَمْرِ وَالْعَزِيمَةَ عَلَى الرُّشْدِ وَأَسْأَلُكَ قَلْبًا سَلِيمًا
وَلِسَانًا صَادِقًا وَأَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا تَعْلَمُ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا تَعْلَمُ وَأَسْتَغْفِرُكَ
مِمَّا تَعْلَمُ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ، اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَالْعَجْزِ
وَالْكَسَلِ وَالْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَالْهَرَمِ وَالْمَأْثَمِ وَالْمَغْرَمِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ
وَعَذَابِ الْقَبْرِ وَمِنْ فِتْنَةِ النَّارِ وَعَذَابِ النَّارِ وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْغِنٰى وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ
الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ زَوَالِ نِعْمَتِكَ وَتَحَوُّلِ عَافِيَتِكَ وَفُجَائَةِ
نِقْمَتِكَ وَجَمِيعِ سَخَطِكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ جَهْدِ الْبَلَاءِ وَدَرَكِ الشَّقَاءِ وَسُوءِ الْقَضَاءِ
وَشَمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ، اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ

وَأَعُوذُ بِكَ مِنكَ، لَا أُحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلٰى نَفْسِكَ، اَللّٰهُمَّ طَهِّرْ قَلْبِي مِنَ النِّفَاقِ وَعَمَلِي مِنَ الرِّيَاءِ وَلِسَانِي مِنَ الْكَذِبِ وَبَصَرِي مِنَ الْخِيَانَةِ فَإِنَّكَ تَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ، اَللّٰهُمَّ اقْسِمْ لَنَا مِنْ خَشْيَتِكَ مَا يَحُولُ بَيْنَنَا وَبَيْنَ مَعَاصِيكَ وَمِنْ طَاعَتِكَ مَا تُبَلِّغُنَا بِهِ جَنَّتَكَ وَمِنَ الْيَقِينِ مَا تُهَوِّنُ بِهِ عَلَيْنَا مُصِيبَاتِ الدُّنْيَا وَمَتِّعْنَا بِأَسْمَاعِنَا وَأَبْصَارِنَا وَقُوَّتِنَا مَا أَحْيَيْتَنَا وَاجْعَلْهُ الْوَارِثَ مِنَّا وَاجْعَلْ ثَأْرَنَا عَلٰى مَنْ ظَلَمَنَا وَانْصُرْنَا عَلٰى مَنْ عَادَانَا وَلَا تَجْعَلِ الدُّنْيَا أَكْبَرَ هَمِّنَا وَلَا مَبْلَغَ عِلْمِنَا وَلَا تُسَلِّطْ عَلَيْنَا مَنْ لَا يَخَافُكَ وَلَا يَرْحَمُنَا، اَللّٰهُمَّ سَلِّمْنَا وَسَلِّمْ دِينَنَا وَلَا تَسْلُبْ وَقْتَ النَّزْعِ إِيمَانَنَا وَلَا تُسَلِّطْ عَلَيْنَا مَنْ لَا يَخَافُكَ وَلَا يَرْحَمُنَا وَارْزُقْنَا خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ إِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ فِي سَمْعِي نُورًا وَفِي بَصَرِي نُورًا وَفِي قَلْبِي نُورًا، اَللّٰهُمَّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ وَسْوَاسِ الصُّدُورِ وَتَشَتُّتِ الْأُمُورِ وَعَذَابِ الْقَبْرِ، اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا يَلِجُ فِي اللَّيْلِ وَشَرِّ مَا يَلِجُ فِي النَّهَارِ وَشَرِّ مَا تَهُبُّ بِهِ الرِّيَاحُ وَشَرِّ بَوَائِقِ الدَّهْرِ، اَللّٰهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا وَلاَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلاَّ أَنْتَ، فَاغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ وَارْحَمْنِي إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ، اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ تُصْلِحُ بِهَا شَأْنِي فِي الدَّارَيْنِ، وَارْحَمْنِي رَحْمَةً مِنْكَ أَسْعَدُ بِهَا فِي الدَّارَيْنِ، وَتُبْ عَلَيَّ تَوْبَةً نَصُوحًا لَا أَنْكُثُهَا أَبَدًا، وَأَلْزِمْنِي سَبِيلَ الْاِسْتِقَامَةِ لَا أَزِيغُ عَنْهَا أَبَدًا، اَللّٰهُمَّ انْقُلْنِي مِنْ ذُلِّ الْمَعْصِيَةِ إِلٰى عِزِّ الطَّاعَةِ، وَأَغْنِنِي بِحَلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ، وَبِطَاعَتِكَ عَنْ مَعْصِيَتِكَ، وَبِفَضْلِكَ عَمَّنْ سِوَاكَ، وَنَوِّرْ قَلْبِي وَقَبْرِي، وَأَعِذْنِي مِنَ الشَّرِّ كُلِّهِ، وَاجْمَعْ لِي الْخَيْرَ كُلَّهُ، أَسْتَوْدِعُكَ دِينِي وَأَمَانَتِي وَقَلْبِي وَبَدَنِي وَخَوَاتِيمَ عَمَلِي وَجَمِيعَ مَا أَنْعَمْتَ بِهِ عَلَيَّ وَعَلٰى جَمِيعِ أَحِبَّائِي وَالْمُسْلِمِينَ أَجْمَعِينَ، رَبَّنَا اٰتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْاٰخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ، وَاغْفِرْ لَنَا وَلِوَالِدِينَا وَذُرِّيَّتِنَا وَإِخْوَانِنَا وَأَهْلِينَا وَالْحَاضِرِينَ وَالْغَائِبِينَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ أَجْمَعِينَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، وَصَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.»